

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

**EXIGENȚE
ALE CALITĂȚII
ÎN ACTIVITĂȚEA
ECONOMICĂ**

**CORELAȚII
DE BAZĂ
ÎNTRU
INDICATORII
DE PLAN**

INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
SALA DE LECTURĂ

***La invitația președintelui Nicolae Ceaușescu
și a tovarășei Elena Ceaușescu***

**VIZITA OFICIALĂ ÎN ȚARA NOASTRĂ
A GUVERNATORULUI GENERAL AL CANADEI, EDWARD SCHREYER
ȘI A DOAMNEI SCHREYER**

Vizita de stat a președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, în Grecia

Contribuție remarcabilă la dezvoltarea prieteniei și colaborării dintre România și Grecia

O AMENII MŪNCII din țara noastră au primit cu vie satisfacție și unanimă aprobare rezultatele rodnice ale vizitei de stat efectuate în Grecia de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, la invitația președintelui Constantin Karamanlis. Căldura primirii, ambianta de cordialitate și înțelegere reciprocă în care s-au desfășurat convorbirile președintelui Nicolae Ceaușescu cu președintele Constantin Karamanlis și cu primul ministru Andreas Papandreu, întâlnirile cu alte personalități de frunte ale vieții politice, științifice și culturale grecești, ședința omagială de la Academia din Atena, organizată în onoarea tovarăsei Elena Ceaușescu, întreaga desfășurare a vizitei reprezintă o mărturie nu numai a sentimentelor de stimă și respect reciproc care animă cele două popoare prietene, ci și a interesului lor profund de a-și intensifica colaborarea pe multiple planuri, în avantajul reciproc, al înțelegerii și bunei vecinătăți în Balcani, al păcii și destinderii internaționale.

Relațiile de prietenie și colaborare româno-elene — în a căror cronică recenta vizită se înscrie ca un eveniment politic major, deschizător de ample perspective — au îndelungate tradiții. Dezvoltarea lor favorabilă este indisolubil legată de așezarea lor pe baza trainică a principiilor dreptului internațional, consemnate în Declarația solemnă comună din 1975, document care, așa cum au constatat cu satisfacție cele două părți, își menține pe deplin actualitatea, fiind apreciat ca o bază rodnică pentru intensificarea tradiționalelor legături de prietenie și colaborare dintre cele două țări și popoare.

Prin această prismă se poate considera că o influență determinantă în direcția lărgirii și aprofundării în ultimii ani a relațiilor româno-elene — ilustrată de creșterea volumului schimburilor comerciale de circa 2,5 ori în perioada 1976—1981, de extinderea cooperării economice, tehnico-științifice și culturale — au avut-o întâlnirile și convorbirile la nivel înalt. Avem aici în vedere vizita efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Grecia în martie 1976, ca și vizitele întreprinse în țara noastră de Constantin Karamanlis în mai 1975 și martie 1979, în calitate de prim-ministru și, în septembrie 1980, ca șef de stat.

Referindu-se la stadiul actual și perspectivele raporturilor româno-elene, președintele Nicolae Ceaușescu, arăta chiar în ziua sosirii în capitala Greciei: „Vizita pe care o facem astăzi este o nouă expresie a bunelor relații dintre țările și popoarele noastre, a dorinței comune de a conlucra-tot mai larg, de a ridica pe noi trepte tradiționalele legături de prietenie și colaborare dintre ele. Consider — sublinia mai departe șeful statului român — că potențialul economic, tehnic și științific, în continuă creștere, al României și Greciei oferă, în continuare, noi posibilități pentru extinderea acestei colaborări, în folosul ambelor popoare, al cauzei păcii și colaborării internaționale“.

La rîndul său, președintele Constantin Karamanlis declara: „Frecvența contactelor noastre exprimă gradul de apropiere înregistrat în ultimii ani în relațiile celor două popoare ale noastre. Într-o epocă în care neîncrederea provoacă serioase probleme în lume și alimentează divergențele cronice, noi urmărim drumul colaborării, cu spirit de încredere reciprocă și de bunăvoință. Iar această colaborare bilaterală se conturează în cadrul unei mai largi colaborări în zona balcanică“.

Expresie a satisfacției reciproce împărtășite pentru dezvoltarea favorabilă a relațiilor dintre cele două țări, Comunicatul comun dat publicității la încheierea vizitei relevă hotărîrea ambelor părți de a acționa pentru aprofundarea în continuare a acestor relații. Acordul-cadru privind direcțiile de bază ale dezvoltării cooperării economice, industriale și tehnico-științifice, semnat de președintele Nicolae Ceaușescu și primul ministru Andreas Papandreu, constituie un amplu program de acțiune în acest sens. Paralel cu sporirea și diversificarea volumului schimburilor comerciale, realizate pe baze echilibrate, se prevede impulsivarea cooperării economice și industriale în

ramuri de mare însemnătate pentru economiile celor două țări cum sînt: transporturile, comunicațiile și telecomunicațiile, forajele petroliere, industria chimică și petrochimică, construcțiile navale, construcția de mașini-unelte, industria cimentului, energia și materiile prime etc. Totodată, valorificîndu-se experiența acumulată de societățile mixte existente, va fi încurajată creșterea de noi societăți mixte, atît pe plan bilateral cît și pe terțe piețe. De asemenea, se va intensifica cooperarea în domeniul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, pentru soluționarea prin eforturi comune, a unor probleme importante din industrie, agricultură, medicină și din alte domenii, și se va extinde în continuare colaborarea în domeniile culturii, artei și învățămîntului, care aduce o importantă contribuție la mai buna cunoaștere reciprocă și la adîncirea prieteniei tradiționale dintre cele două popoare.

Semnificația dezvoltării prieteniei și colaborării româno-elene depășește însă cu mult cadrul strict bilateral. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în interviul acordat ziarului „Ta Nea“, cotidianul cu cel mai mare tiraj din Grecia, „deși țările noastre au orînduri sociale diferite și aparțin unor alianțe militare diferite, ele au găsit calea unei colaborări bazate pe principiile egalității, respectului reciproc al independenței și neamestecului în treburile interne. Consider că ceea ce am realizat pînă acum demonstrează cu putere că există posibilitatea ca între țările noastre — și în general între țări cu orînduri sociale diferite și chiar aparținînd unor blocuri militare diferite — să se dezvolte relații puternice de încredere, de conlucrare, atunci cînd se pornește de la principiile egalității, de la dorința de a depăși anumite bariere și de a servi interesele prieteniei dintre popoare, ale cauzei păcii și colaborării“.

Aceeași idee o releva și președintele Constantin Karamanlis atunci cînd declara: „Faptul că, deși sistemele noastre diferă din punct de vedere social și politic, relațiile noastre urmează un drum ferm, ascendent, consider că se datorează atașamentului nostru față de principiile Cartei Națiunilor Unite și ale Actului final de la Helsinki, în special respectării principiilor independenței, suveranității tuturor statelor și neamestecului în treburile interne. Acesta este și motivul pentru care cu toate că aparținem unor alianțe diferite, punctele noastre de vedere converg în multe probleme internaționale“.

Convorbirile oficiale purtate la Atena, călduroasele manifestări de stimă și pretuire ale unor personalități de frunte ale vieții politice, economice și cultural-științifice din Grecia ca și ale populației au atestat și cu acest prilej marele prestigiu și largă audiență de care se bucură în țara vecină, ca și pretutindeni în lume, politica consecventă și profund constructivă a României socialiste, a președintelui ei, de dezvoltare a relațiilor cu toate țările lumii, indiferent de orînduirea socială, nivelul de dezvoltare, apartenența sau neapartenența la grîuări cu caracter economic sau militar, pentru soluționarea marilor probleme ale contemporaneității.

Aducînd un vibrant omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu, primul ministru Andreas Papandreu sublinia că „președintele României... este o personalitate mondială, a cărei activitate se identifică cu lupta pentru independență și autodeterminare a tuturor popoarelor, pentru egalitatea între țările mari și mici“, adăugînd că șeful statului român „desfășoară o politică multi-dimensională, al cărei ecou a pătruns în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii“.

Faptul că această politică consecventă a României, statornic promovată de președintele Nicolae Ceaușescu, coincide cu eforturile noului guvern grec, de orientare socialistă, pentru accentuarea caracterului propriu al politicii sale externe potrivit

Dinu DRAGOMIRESCU

(Continuare în pag. 4)

Exigențe ale asigurării unor corelații optime între indicatorii de plan

REZULTATELE FINALE ale oricărei întreprinderi și centrale industriale sint consecința directă a acțiunii conjugate a unui complex de factori, care vizează diferitele laturi ale activității economice. În mod obiectiv, în acest proces apar o serie de interdependențe care determină ca rezultatele obținute într-un domeniu sau altul de activitate să influențeze în mod direct nivelul general de realizare a sarcinilor de plan; iar asigurarea unei înalte eficiențe în activitatea de producție nu se poate înfăptui decât pe baza realizării tuturor indicatorilor de plan, a respectării corelațiilor stabi-

lite între aceștia, în funcție de specificul fabricației și direcțiile de dezvoltare ale întreprinderii în etapa respectivă.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August”, este necesar ca îndeplinirea prevederilor de plan la producția fizică, producția netă și producția marfă vîndută și încasată să se realizeze în condițiile reducerii cheltuielilor de producție, creșterii productivității muncii etc., deci în condițiile respectării unor corelații optime între principalii indicatori (între producția fizică și va-

loarea nou creată, productivitatea muncii — producția netă și fondul de retribuire, beneficiul net și cheltuielile de producție etc.). Pornind de la aceste considerente prezentăm în numărul de față al revistei experiența colectivului de oameni ai muncii de la întreprinderea „Electroaparataj” din București — unitate fruntașă pe ramură, distinsă cu „Ordinul Muncii” clasa I în 1981 — privind realizarea prevederilor de plan, modul în care s-a acționat și se acționează pentru asigurarea unei corelații optime între principalii indicatori.

Concordanța între planul fizic și valoarea nou creată

DE LA BUN ÎNCEPUT trebuie menționată interdependența care există, la nivelul întreprinderii, între producția fizică și valoarea producției nete, indicatori de bază în cadrul autogestiei economico-financiare. Prin respectarea concordanței planificate între producția fizică realizată și valoarea nou creată se asigură atât o sporire cantitativă și calitativă a volumului desfacerilor către beneficiari și satisfacerea, pe această cale, în mai mare măsură a nevoilor lor productive, cît și creșterea în valoare absolută a venitului național. Desigur, nivelul producției nete este determinat de acțiunea simultană a unei multitudini de factori; indiferent însă de complexitatea acestor factori, de amploarea influenței lor asupra rezultatelor valorice ale producției, îndeplinirea integrală și în structura sortimentală a planului fizic rămîne totuși determinantă (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Dinamica realizării indicatorilor producției fizică, valoarea producției nete și producție marfă față de plan — % —

Indicatorul	1981	trim. I. 1982
Producția fizică		
— produse ale industriei		
electrotehnice	103	104,1
— produse de mecanică		
fină și optică	115,3	101,9
— piese de schimb	111,3	110,3
Producția netă	101,8	102,2
Producția marfă	102,3	102,2

Concret, în cazul întreprinderii analizate, așa cum rezultă și din tabelul nr. 1, creșterile de plan la producția fizică se regăsesc, în întregime, în sporul valorii nou create (102,2%), precum și în cel al producției marfă vîndută și încasată, deci al desfacerii produselor către beneficiari (102,2%). Acesta este un aspect deosebit de important, deoarece semnifică faptul că producția contractată a fost în totalitate (cantitativ, calitativ și în structură) executată și livrată beneficiarilor, întreprinderea reușind să-și recupereze cheltuielile de producție și să obțină un spor de valoare nouă, materializată și în nivelul beneficiilor. Este meritoriu faptul că întreprinderea a realizat în întregime structura sortimentală stabilită, introducînd în fabricație inclusiv acele produse cu valoare mai mică, dar solicitate de beneficiarii interni și externi. O asemenea optică demonstrează că atunci cînd întreprinderea se încadrează strict în disciplina de plan, mobilizîndu-și larg resursele disponibile, poate să realizeze prevederile de plan și chiar să le și depășească. Dovada concretă este și modul exemplar în care întreprinderea a reușit să se achite de obligațiile contractuale asumate atît față de beneficiarii din țară cît și din exterior (planul de export a fost îndeplinit în proporție de 130,6%, în timp ce și în 1981 activitatea de export s-a încheiat cu un spor de 22,2% față de prevederi).

Factorul hotărîtor în obținerea acestor rezultate a fost și este

gradul înalt de adaptabilitate și mobilitate față de evoluțiile și mutațiile în structura cererii, față de modificările tot mai rapide impuse de progresul tehnic contemporan. Este, fără îndoială, un atribut al unei înalte responsabilități, al aplicării tot mai hotărîte a principiilor mecanismului economico-financiar, ale autogestiei: întreprinderea realizează în prezent numai produse competitive, eficiente în condițiile reducerii an de an a cheltuielilor materiale și a celor generale de producție. Acesta este și rezultatul firesc al testării amănunțite a pieței produselor electronice și electrotehnice, a elaborării unor ample studii și analize privind realizările obținute în țară și pe plan mondial și care s-au concretizat în numeroase teme de cercetare, în promovarea acelor produse cu desfacere asigurată etc.

În același timp, preocupările specialiștilor au fost îndreptate și spre selecționarea mai riguroasă a produselor, reperelor, subsansamblerilor în funcție de consumurile de manoperă și materii prime, în scopul promovării celor mai economice cît și stîlburii de soluții în vederea reducerii la cote cît mai mici a consumurilor specifice. Această acțiune, cu implicații directe asupra realizării indicatorilor de plan, a căpătat la „Electroaparataj” un caracter de masă. Practic, nu există muncitor, maistru sau inginer care să nu fie implicat, într-o formă sau alta, în procesul de raționalizare a consumurilor, în depistarea soluțiilor tehnice de diminuare a acestora, paralel cu asigurarea și îmbunătățirea caracteristicilor tehnico-funcționale ale produselor realizate. Prin depistarea unor importante rezerve disponibile și a căilor de valorificare a lor, întreprinderea și-a stabilit pentru acest an, cu prilejul adunării generale a oamenilor muncii, niveluri superioare de realizare a indicatorilor valorici de eficiență, față de cele planificate, cu aproximativ 24 milioane lei la producția marfă, 7 milioane lei la producția netă, 10 milioane lei la beneficii, creșterea suplimentară a productivității muncii cu 1% etc.

Dinamica productivității muncii și a fondului de retribuire

ÎN CONDIȚIILE autogestiei economico-financiare, fiecare întreprindere trebuie să acționeze în direcția sporirii rapide a productivității muncii individuale, reducerii consumurilor de muncă și scăderii valorii pe unitatea de produs, factori determinanți ai sporirii eficienței. Orice spor de productivitate — în condițiile respectării structurii fizice a planului — se reflectă în nivelul valorii nou create, între acești indicatori existînd o relație direct proporțională (tabelul nr. 2); sporul de productivitate de 2,2% în trim. I a.c. a contribuit în totalitate la sporirea valorii producției nete (cu 2,2%), influențînd în mod direct și ceilalți indicatori de eficiență. Pe de altă parte, nivelul productivității muncii a depășit pe cel al fondului de retribuire — respectîndu-se corelația dintre acești indicatori — în condițiile în care numărul mediu scriptic al personalului a rămas relativ constant. Aceasta a permis ca, pe baza sporirii mai accentuate a valorii nou create, în condițiile menținerii și chiar scăderii relative a fondului de retribuire, să se poată aloca sume mai mari pentru creșterea fondurilor proprii, a retribuției medii și a fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii.

Ce factori au influențat sporirea productivității muncii, cu

Tabelul nr. 2

Evoluția productivității muncii în funcție de valoarea producției nete, fondul de retribuire și numărul mediu scriptic de personal

Indicatorul	1981	trim. I. 1982
Producția netă	101,8	102,2
Fondul de retribuire	100,8	96,1
Numărul mediu scriptic de personal	100,2	99,9
Productivitatea muncii	101,6	102,2

întruire pozitivă și asupra nivelului indicatorilor fizici și valorici? În primul rând, este vorba de **extinderea mecanizării și automatizării producției, introducerea de tehnologii noi, reproiectarea de scule de șantare, a unor subansamble și repere etc.** Numai prin aplicarea tehnologiei noi de preîncălzire a maselor plastice termorigide prin curenți de înaltă frecvență s-a reușit să se reducă cu 220 000 lei cheltuielile de manoperă, concomitent cu obținerea unui spor de 3% a productivității muncii. Noile tehnologii sînt rezultatul efortului propriu de creație al specialiștilor, cercetătorilor și celorlalți oameni ai muncii din întreprindere. Prin cercetări repetate asupra caracteristicilor constructive ale diferitelor repere și subansamble, pe baza testărilor privind fiabilitatea acestora s-a ajuns la stabilirea unui **grafic anual în care sînt cuprinse produsele ce vor fi supuse unor modificări constructive**, în vederea economisirii timpului de execuție sau a manoperei. Prin adoptarea unui sistem modern de norme a muncii MTM (methodes, time management) s-au asigurat organizarea de locuri de muncă ergonomice, norme de muncă stabilite pe bază științifică, reducerea la limita minimă a rebuturilor etc. Numai la un singur produs, de pildă, întreprindătorul automat de 10 A, prin aplicarea acestui sistem, eficiența scontată este de aproximativ 30 000 ore pentru 1982, concomitent cu creșterea cu 6% a productivității muncii.

Acțiuni multiple au fost desfășurate și în direcția **perfecționării pregătirii profesionale**. Factorii de decizie din cadrul întreprinderii promovează un sistem eficient de pregătire a cadrelor. Astfel, indiferent de pregătirea celui cuprins într-un curs de calificare, acesta trebuie să elaboreze un proiect de absolvire care, în general, reprezintă o soluție concretă la una sau alta din problemele tehnico-economice ale întreprinderii, stabilindu-se nivelul de eficiență și modalitățile de rezolvare. În acest fel, fiecare nouă necunoscută apărută în procesul practicii capătă treptat o soluție eficientă, care este implementată în producție. Totodată, extinderea la nivelul întreprinderii, secțiilor și locurilor de muncă a forme de retribuire în acord global a con-

tribuit la obținerea unui spor de productivitate de peste 10%, pe lângă creșterea cu 5-6% a retribuției medii obținută de personalul muncitor. Aceasta a asigurat atît condițiile materiale necesare creșterii mai susținute a producției, găsirii unor noi soluții de valorificare superioară a rezervelor disponibile, cît și sprijinirea cointeresării oamenilor muncii în depășirea prevederilor de plan și obținerea unei eficiențe economice cît mai ridicate.

Pentru perioada imediat următoare și cea de perspectivă au fost stabilite alte cîteva direcții prioritare de acțiune, în vederea creșterii mai accentuate a productivității muncii. Au fost elaborate circa 30 de teme de cercetare, fiecare axată pe o problemă tehnică stringentă a întreprinderii, cu termene de realizare în acest an. În același timp, se preconizează aplicarea unui nou sistem în promovarea personalului muncitor, care să țină seama în mai mare măsură de contribuția efectivă adusă (prin cercetări, inovații, invenții, raționalizări etc.) la rezolvarea problemelor tehnice ale procesului de producție, de la nivelul întreprinderii și pînă la locul de muncă. Se apreciază că implementarea unui asemenea sistem va avea consecințe directe asupra sporirii producției, creșterii productivității muncii, cointeresării materiale a personalului.

Rezultatele financiare — expresie a autogestunii economice a întreprinderii

ÎN APRECIEREA generală a rezultatelor economice se pornește de la corelația dintre efortul depus (cheltuielile de producție) și efectul util obținut (valoarea nou creată, beneficiul și rentabilitatea), ca expresie concentrată a eficienței fiecărei întreprinderi. Aceasta permite, pe de o parte, identificarea rezervei proprii de reducere a cheltuielilor de producție, de creștere a productivității muncii etc., iar, pe de altă parte, aprecierea eficienței procesului de aprovizionare-desfacere, laturi inseparabile ale activității productive, de care depinde nivelul valorii nou crea-

Tabelul nr. 3

Creșterea beneficiului în raport cu sporirea producției nete și reducerea cheltuielilor materiale

Indicatorul	1981	trim. I. 1982
Producția netă	101,8	102,2
Cheltuielile materiale	99,8	99,8
Beneficiul	117,5	121,7

NOTE

Cum sînt gospodărite autovehiculele aflate în conservare?

SUB IMPACTUL crizei energetice, cu mai mulți ani în urmă, în întreprinderile noastre — ca de altfel și în alte țări — au fost „puse pe butuci” și stocate mai multe categorii de autovehicule. De atunci și pînă acum din constatările noastre rezultă că, în unele cazuri, aceste autovehicule au ajuns adevărate epave prin curțile întreprinderilor: sînt roase de rugină, au prelatele putrezite sau sînt descompletate. Dat fiind că, în acest fel, au fost deteriorate multe din autovehiculele stocate, de toate capacitățile și tipurile, apreciem că se cere acționat operativ, cu fermitate, de către toți factorii implicați pentru împiedicarea degradării în continuare a acestor valori însemnate, pentru recuperarea subansamblelor încă nedegradate.

În acest sens, propunem următoarele:

— forurile implicate în gospodărirea mijloacelor auto să analizeze cît

mai urgent această stare de lucruri pentru ca, pe cît posibil, autovehiculele deteriorate să fie inventariate, dezmembrate și să se recupereze piesele care mai sînt bune sau care pot fi recondiționate;

— comisiile de specialitate să analizeze concret situația tuturor celorlalte autovehicule stocate și să facă propunerile necesare: conservare în condiții corespunzătoare, vînzare sau dezmembrare, precizînd și termenele necesare de rezolvare a acestor probleme;

— în incinta autobazelor, a atelierelor service-auto, în magaziiile lor pot să fie dirijate toate piesele auto pe tipuri de autovehicule și serii rezultate din dezmembrare; eventual, s-ar putea studia posibilitatea înființării unor magazine care să desfacă piesele pentru populație sau instituții.

Considerăm că aceasta ar fi cea mai bună rezolvare a situației pentru că, după unele estimări, circa 80% din

așa-zisul „parc rece” și „sigilate” nu ar putea fi puse în funcțiune decît cu mari cheltuieli, care sînt nerentabile, deoarece ele sînt uzate moral, distruse de intemperii și multe din piesele lor bune au fost schimbate cu timpul cu altele defecte de la mijloace auto care sînt în funcțiune.

Desigur, se pot lua și alte măsuri de rezolvare a acestor stări de lucruri; important este să se acționeze urgent pentru că, dacă acum încă se mai pot recupera o serie de piese, apreciem că nu peste mult timp în acele unități unde spiritul gospodăresc lipsește, valorificarea autovehiculelor s-ar putea face numai la fier vechi. Sîntem convinși că nu trebuie să se ajungă acolo; pentru a ceasta se cere acționat de urgență, avîndu-se în vedere că eforturile desfășurate în acest sens vor fi din plin compensate de economiile ce se vor înregistra prin recircularea și refolosirea subansamblelor bune din autovehiculele nefolosibile, prin descongestionarea spațiilor de producție folosite în prezent la parcare lor, prin eliminarea cheltuielilor făcute cu evidența lor, cu asigurarea pazei etc.

Vasile ALEXANDRU
maistru (Bistrița)

te, a beneficiului net și rentabilității întreprinderii. Analiza atentă a acestei corelații reliefează că, pe baza măsurilor întreprinse de reducere a cheltuielilor de producție și a celor materiale, în condițiile creșterii accentuate a productivității muncii, a sporit simțitor valoarea nou creată (tabelul nr. 3). Aceasta a permis ca în trimestrul expirat, beneficiul net planificat să fie realizat în proporție de 121,7%, în timp ce cheltuielile materiale au înregistrat chiar o reducere (99,8%); sporul de beneficiu pe primele trei luni depășea cu aproximativ 4% pe cel obținut în 1981. În același timp, în condițiile sporirii productivității muncii, implicat a producției nete și reducerii cheltuielilor materiale, producția marfă vândută și încasată a cunoscut ritmuri rapide de creștere (102,2%), ceea ce s-a reflectat într-un spor substanțial al beneficiului net obținut. Aceasta a permis așezarea întregii activități a întreprinderii pe principiile autogestunii economice, acoperirea integrală a cheltuielilor din venituri, rambursarea către stat a creditelor acordate pentru mijloacele circulante suplimentare, formarea celorlalte fonduri proprii și, în primul rând, a fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii.

În ansamblul strategiei întreprinderii privind promovarea produselor și creșterea gradului de flexibilitate față de modificările cererii, un loc important l-a ocupat preocuparea pentru **reducerea cheltuielilor de producție în general, a celor materiale în special.** Trebuie subliniat că acțiunea de diminuare a consumurilor se regăsește în toate măsurile întreprinse la nivelul întreprinderii, de la perfecționarea tehnologiilor de fabricație și pînă la asimilarea de produse noi. În primul rând, este vorba de **reducerea pierderilor tehnologice în procesul de fabricație** (care pînă nu de mult reprezentau o serioasă risipă de materii prime), prin reproiectări constructive ale unor repere și subansamble. Eficiența generală prin reducerea cheltuielilor materiale reprezentă, numai în trimestrul I a.c., circa 6—8% din creșterea beneficiului net realizat. În același timp, pe baza studiilor și analizelor întreprinse, a propunerilor formulate de cadrele tehnice

ale întreprinderii au fost depistate **soluții de reducere a cheltuielilor de producție prin înlocuirea unor materiale mai scumpe, unele procurate din import, cu altele produse în țară,** cu caracteristici similare sau chiar superioare acestora.

Pe baza creșterii accentuate a beneficiului a sporit simțitor și cointeresarea materială a personalului muncitor. În primul rând, se numără acțiunile multiple întreprinse de **stimulare a inițiativii creatoare a oamenilor,** a invențiilor și inovațiilor, prin acordarea de numeroase premii și stimulente pentru raționalizările și îmbunătățirile aduse procesului de producție. Totodată, în conformitate cu hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în urma rezultatelor valoroase obținute, a fost majorat fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii, a sporit partea pe care fiecare membru al acestui colectiv, în calitatea lui de proprietar, producător și beneficiar a obținut-o în urma muncii prestate în 1981.

Caracterul de continuitate în activitatea întreprinderii își găsește o vie reflectare și în domeniul reducerii cheltuielilor materiale și sporirii beneficiului net obținut. În acest sens, programele de măsuri privind reducerea costurilor, maximizarea beneficiilor etc. vizează acțiuni, măsuri și soluții complexe a căror finalitate se va regăsi în sporuri însemnate ale producției. Astfel, specialiștii lucrează în prezent la **elaborarea unui sistem unitar, integrat de urmărire și acționare asupra consumurilor materiale,** asemănător celui aplicat în cazul creșterii productivității muncii și care să contribuie la valorificarea superioară a resurselor materiale disponibile la nivel de produs, ansamblu, reper etc.

EXPERIENȚA acumulată pînă în prezent de colectivul de la „Electroaparataj”, programele de măsuri privind soluțiile de accelerare a creșterii puterii economice a întreprinderii etc. reprezintă tot atâtea condiții de sporire rapidă, în ritmuri înalte a producției, de îmbunătățire a indicatorilor valorici și financiari de eficiență, de întărire a autogestunii economice a acestei unități.

Corneliu BĂRNEA

Contribuție remarcabilă la dezvoltarea prieteniei și colaborării dintre România și Grecia

(Urmare din pag. 1)

intereselor sale naționale, a facilitat, fără îndoială, realizarea identității sau convergenței punctelor de vedere ale celor două țări într-o serie de probleme majore ale vieții internaționale, care au ocupat un loc important în cadrul convorbirilor.

Pornind de la aprecierea că dezarmarea constituie problema fundamentală a zilelor noastre, de care depinde pacea, securitatea și progresul întregii omeniri, cele două țări s-au pronunțat ferm pentru încetarea cursei absurde a înarmărilor și trecerea la măsuri efective de dezarmare, în primul rând în domeniul nuclear, dar și în cel convențional, sub un control internațional strict și eficient. În acest context cele două părți au scos în evidență însemnătatea deosebită a celei de-a doua sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. privind dezarmarea, care va avea loc, în luna iunie a.c. și au convenit să conlucreze strins pentru succesul acestei reuniuni. În aceeași ordine de preocupări, România și Grecia s-au pronunțat pentru încheierea cu rezultate pozitive a reuniunii de la Madrid și adoptarea de către aceasta a unei hotărîri privind convocarea unei conferințe consacrate încrederii și dezarmării în Europa, pentru asigurarea continuității procesului de făurire a securității și de dezvoltare a cooperării pe continent, prin aplicarea integrală a Actului final de la Helsinki.

Situate în aceeași zonă geografică, cele două țări au acordat și cu acest prilej o atenție deosebită situației din Balcani, reafirmându-și atașamentul față de obiectivul dezvoltării largi a colaborării bilaterale și multilaterale dintre țările balcanice și transformării acestei regiuni într-o zonă a conviețuirii pașnice, fără arme nucleare, ca un pas spre o Europă și lume libere de arme nucleare. Este un obiectiv a cărui înfăptuire ar corespunde intereselor fundamentale ale tuturor statelor din Balcani, indiferent de orînduirea lor socială, reprezentînd în același timp o contribuție de preț la consolidarea păcii pe continentul european. Reliefind în acest context necesitatea unor forme noi de colaborare, președintele Nicolae Ceaușescu a reafirmat propunerea privind realizarea unei întâlniri la nivel înalt a statelor din Balcani, cu rolul de a căuta căi și modalități practice pentru întărirea încrederii, colaborării și păcii în această regiune. Este fără îndoială un prilej de satisfacție pe un plan mai larg internațional faptul că, în cursul recentului

dialog la nivel înalt, România și Grecia au convenit să conlucreze, împreună cu celelalte țări balcanice, pentru convocarea unei asemenea reuniuni.

La crearea unei atmosfere propice întăririi bunei vecinătăți, încrederii și cooperării între statele balcanice poate contribui într-o măsură însemnată și intensificarea legăturilor reciproce pe plan științific, cultural și în alte domenii. În această ordine de idei o deosebită însemnătate prezintă propunerea formulată de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu cu ocazia ședinței solemne de la Academia din Atena — al cărei membru corespondent a fost aleasă încă în 1976 ca o recunoaștere a contribuției sale deosebite la progresul științei și la aplicarea ei în practică — privind crearea unui Comitet pentru dezvoltarea cooperării și colaborării tehnico-științifice în Balcani. În același timp, relevînd că, în condițiile în care pentru impulsivarea cursei înarmărilor se recurge la cele mai noi cuceri ale genului uman nici un om de știință nu mai poate rămîne indiferent în fața acestei situații, tovarășa Elena Ceaușescu — în cuvîntarea sa rostită în fața prestigiosului for științific și care a produs o profundă impresie prin mesajul său umanist — a reafirmat chemarea adresată la București oamenilor de știință de pretutindeni de a acționa uniți pentru a apăra pacea și civilizația — bunurile cele mai de preț ale omenirii.

Exprimîndu-și îngrijorarea față de persistența în lume a unor focare de încordare și conflict, România și Grecia și-au reafirmat convingerea că raporturile dintre state trebuie să se bazeze pe respectul reciproc, pe principiile deplinei egalități în drepturi, independenței, suveranității naționale, integrității teritoriale, neamestecului sub nici o formă în treburile interne, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forță, precum și pe dreptul legitim al fiecărei țări de a trăi în libertate și de a-și decide singură soarta.

Agenda convorbirilor româno-elene a cuprins și alte probleme majore ale vieții internaționale: situația din Orientul Apropiat, imperativul lichidării subdezvoltării și instaurării unei noi ordini economice internaționale și, în acest context, al lansării cît mai curînd posibil a negocierilor globale, întărirea rolului O.N.U. în viața internațională, în toate aceste probleme ajungîndu-se la concluzii comune sau apropiate.

Salutînd cu deosebită satisfacție și mîndrie patriotică rezultatele rodnice ale vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Grecia, prin mii și mii de telegrame adresate secretarului general al partidului, președintelui Republicii, opinia publică din țara noastră le apreciază ca pe o contribuție de preț la ridicarea pe un plan superior a tradiționalelor raporturi prietenești, de conlucrare multilaterală dintre cele două țări și popoare, în interesul reciproc, al cauzei păcii în Balcani, în Europa și în lume.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

POSIBILITĂȚI DE ÎNTĂRIRE A AUTOFINANȚĂRII UNITĂȚILOR ECONOMICE

AȘEZAREA întregii activități economice pe principiile autogestiuunii și autoconducerii, ale eficienței economice, gospodărirea cu grijă a fondurilor materiale și bănești, realizarea unei fundamentări judicioase a sarcinilor de plan în raport cu potențialul material și uman al fiecărei unități economice au permis ca în numeroase unități industriale indicatorii de plan să fie îndepliniți integral, ritmic. În termen, obținându-se beneficii peste cele planificate, cit și reducerea cheltuielilor neeconomice, prevenirea unor imobilizări financiare. Analiza activității economice demonstrează, totodată, existența unor însemnate rezerve a căror mobilizare este menită să contribuie la realizarea în condiții superioare a sarcinilor de plan, la creșterea producției fizice și nete, la îmbunătățirea în general a rezultatelor economico-financiare.

Fundamentarea judicioasă a indicatorilor de plan

UNA DIN PROBLEMELE care prezintă o deosebită importanță pentru buna gospodărire a mijloacelor materiale și bănești, pentru valorificarea întregului potențial material și uman în cadrul autogestiuunii o constituie fundamentarea judicioasă a indicatorilor de plan activitatea economică s-a desfășurat pe baze eficiente, indicatorii economico-financiarți situându-se la nivelul planului

În unele unități, însă, se constată necorelări între nivelurile indicatorilor de plan cu implicații negative asupra autofinanțării. Spre exemplu, în anii 1980 și 1981 au apărut neconcordanțe între valoarea producției fizice planificate și cea a producției marfă exprimate în prețuri de producție — indicatori de bază ai activității desfășurate — în sensul că primul înregistra niveluri superioare, iar cel de-al doilea avea în mod nejustificat un nivel mai redus. Această situație a avut ca prim efect o neconcordanță între portofoliul contractelor de desfacere (mai mare) — care se încheie, conform legii, în funcție de repartițiile emise pe baza sortimentelor din planul fizic — și volumul producției marfă (mai mic) a cărei realizare se urmărește cu prioritate de către unitățile economice. Pe de altă parte, planul de aprovizionare și lansarea în fabricație se fundamentează

pe baza aceluiași plan fizic, în timp ce necesarul de mijloace circulante se calculează pornindu-se de la valoarea producției marfă planificate.

Una din consecințele primului aspect nefavorabil, care se resimte în funcționarea normală a autofinanțării, este apariția unor abateri de la disciplina contractuală, penalizate de legea contractelor, în sensul că unitățile au urmărit îndeplinirea cu precădere a valorii producției marfă (în funcție de care sînt determinate costurile totale și materiale de producție, producția netă etc.) și după aceea respectarea structurii sortimentale a producției fizice și a contractelor. Efectul negativ al celui de-al doilea aspect s-a concretizat în înregistrarea de imobilizări de mijloace circulante la elementele materiei prime, producție în curs de fabricație, iar în cazul depășirii producției marfă planificate imobilizările au apărut — pentru scurtă durată — la produse finite și facturi în curs de decontare. Astfel la 3 unități examinate s-au constatat necorelări de genul celor menționate, volumul producției marfă planificate reprezentînd la I.M.U.A.B. 95,20%, la „Timpuri Noi” 94,20%, la „23 August” 96,80% din valoarea planului fizic. În procesul de execuție a planului primele două unități amintite au îndeplinit prevederile cu mici depășiri, iar cea de a treia unitate a prezentat o nerealizare de 15 milioane lei. Influențele negative ale acestei necorelări s-au manifestat direct asupra autofinanțării. Cele 3 unități au plătit beneficiarilor penalizări pentru nelivrarea sortimentelor contractate în sumă de 47,4 mil. lei (deosebit de greutățile create în desfășurarea procesului de producție al acestora). Totodată, au suportat dobînzii penalizatoare totalizînd 15,2 mil. lei aferente creditelor nerambursate la scadență și generate de imobilizări la mijloacele circulante (suma dobînzilor de mai sus reprezentînd circa 20% din volumul beneficiului realizat). Analiza a mai scos în evidență faptul că au fost afectate fondurile proprii, a căror principală sursă de formare o constituie beneficiul și, prin extindere, proporția dintre autofinanțare și creditare, în sensul că fondurile împrumutate au intervenit pentru aplatizarea unora dintre necorelările semnificate, și nu în scopul sprijinirii eficiente a proceselor economice. Dereglările în formarea stocurilor normale cauzate de fundamentarea planului de aprovizionare în funcție de prevederile planului fizic, iar a resurselor bănești corespunzătoare pe baza producției marfă planificate au creat în multe perioade ale anului premise ale apari-

ției unor dezechilibre între încasări și plăți. Toate acestea au determinat întâzieri în achitarea datoriilor către furnizori, soldate, de asemenea, cu penalizări (8,6 mil. lei) suportate din rezultatele financiare, fapt ce a diminuat simțitor eficiența activității, formarea capacității de plată și funcționarea normală a autogestiuunii întreprinderilor la care ne referim.

O altă direcție a analizei se referă la faptul că nu totdeauna se respectă de către unitățile economice prevederile legale referitoare la stabilirea unui volum al prelevării pentru societate, a unei părți din valoarea producției nete corelat cu planul acestui indicator. S-a constatat că în cazurile cînd este asigurată corespondența în faza inițială de întocmire a planului, pe parcurs — prin modificările aduse prevederilor la producția netă — nu se adaptează întotdeauna și volumul prelevării ce rezultă implicit prin aplicarea la valoarea indicatorului a cotei planificate. Deficiența semnalată prezintă mai multe implicații asupra funcționării normale a sistemului de indicatori, în sensul că, pe de-o parte, pînă la recalcularea trimestrială (în general) a prelevării în funcție de realizările la producția netă, întreprinderile aflate în această situație înregistrează în mod nejustificat fie dezechilibrul capacității de plată (prin vîrsăminte peste cele convenite), fie excedent (ipoteza contrară), iar, pe de altă parte, se stabilește un volum al beneficiului planificat necorelat cu cel care va rezulta în final prin valorificarea potențialului unității. De aici un întreg sir de implicații nedorite asupra justei repartizări a beneficiului în cadrul planului sau peste nivelul acestuia: astfel, se pot produce disproporții în vîrsămintele la bugetul statului față de nivelurile convenite în condiții normale sau se pot constitui fonduri proprii într-un quantum superior celui normal, fără corespondent în efortul general al unității.

Această stare de fapt se repercutează asupra justei utilizări a unor pîrghii și indicatori de bază din autogestiuune, lipsind factorul subiectiv de capacitatea de a conduce cu eficiență mecanismul întreprinderii. De aici și pînă la reflectarea necorelărilor în procesul de execuție a deciziilor luate nu mai este decît un pas. Iată de ce apreciem că la astfel de întreprinderi apar și se mențin rezerve insuficient folosite, pe care le oferă cadrul de principii, mijloace și căi de aplicare riguroasă a mecanismului economico-financiar perfecționat. Se produce o reacție în lanț atît în planificare, cît și în execuție, cu im-

plicații negative în întregul circuit autofinanțare-creditate-plăți-control-eficiență. Astfel, în anul 1981, la Întreprinderea de articole de sticlă București, dacă volumul prelevării se stabilea și se lua în calculul determinării beneficiului de repartizat planificat în mod just, nivelul acestuia trebuia să fie cu 15,8% mai mare decât cel cu care s-a operat. În aceste condiții bugetului de stat i-ar fi revenit vărsăminte cu 5 864 mii lei mai mari față de cele care s-au virat, ceea ce a afectat negativ acumulările la buget, majorându-se nejustificat fondurile proprii ale unității.

Respectarea structurii sortimentale planificate

ÎN GESTIUNEA unor unități cuprinse în studiu s-au constatat frecvente modificări ale unor indicatori de plan, comparativ cu nivelurile inițial stabili-

de eficiență. Astfel, prin orientarea producției spre sortimente cu valori și productivități mari, se reușește realizarea indicatorilor cantitativi ai planului (producția globală, producția marfă), concomitent cu neîndeplinirea prevederilor la indicatorii de eficiență cum sînt costurile totale și materiale, precum și a celor care reflectă calitatea activității întreprinderii (producția netă, beneficiu etc.). Cu toate acestea, în majoritatea lunilor dintr-un an, unitățile reușesc încadrarea în nivelul calculat al fondului de retribuție în special pe seama anihilării depășirii costurilor materiale de către influența pozitivă a sporului de producție globală pentru calculul producției nete, obținut datorită abaterii de la structura de fabricație aprobată.

Exemplificăm în acest sens situația reținută în cazul întreprinderii de motoare electrice la care, în cursul perioadei de plan, s-au constatat frecvente abateri de la execuția sortimentelor contractate. (Tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Denumirea produsului (simbol)	Cantitate			Pondera (%) sort. in val. prod. marfă		Costuri individuale planificate (lei/%)	Dif. cost individual planificat față de cele medii pe întreprindere
	plan	realizat	diferență	plan	realizat		
I. Produse cu costuri favorabile executate sub prevederile planului							
I	3 322	2 314	-1 008	11,4	7,4	629,1	- 92,6
J	6 885	4 065	-2 820	9,2	4,2	709,9	- 11,8
K	1 157	448	- 709	2,3	0,8	667,3	- 54,4
II. Produse cu costuri nefavorabile executate peste prevederile planului							
L	3 169	4 229	+1 060	15,3	20,0	838,8	+117,1
M	100	186	+ 86	9,9	16,5	771,3	+ 49,6
N	—	2 222	+2 222	—	0,5	826,7	+105,0

te de organul tutelar, îndeosebi cu scopul punerii de acord a acestora cu realizările preliminate ale perioadelor respective. Schimbările au vizat, în principal, valoarea producției marfă, producției nete, veniturile și rezultatele financiare (în sensul diminuării), pe de o parte, iar pe de altă parte fondul de retribuție și costurile de producție (prin majorarea lor), atât între lunile și trimestrele unui an, cât și la nivelul anului, prin redistribuirea sarcinilor între întreprinderile aceleiași centrale. Efectuarea modificărilor uneori în mod nefundamentat raportat la realitățile din activitatea unității, cât și necorelat cu toate secțiunile planului propriu și bugetului de venituri și cheltuieli (care nu a fost adaptat la schimbările operate), a afectat nefavorabil gradul de valorificare a resurselor și posibilităților întreprinderilor, aportul fiecăreia la dezvoltarea generală a societății, sporirea fondurilor proprii și cointeresarea superioară a colectivelor de oameni ai muncii, concomitent cu utilizarea insuficientă a pirghiilor și instrumentelor puse la dispoziția factorilor decizionali de autoconducerea muncitorească.

În faza de execuție a planului pot să apară o seamă de factori cu acțiune contrară, care de obicei influențează, după modul cum sînt dirijați de conducerea unităților cercetate, în mod pozitiv indicatorii cantitativi ai activității și în mod negativ pe cei calitativi,

Menționăm că nivelul cheltuielilor materiale individuale pe produse și pe întreprindere păstrează aproximativ aceeași proporție față de cele totale. Tendința unității spre a îndeplini planul fizic exprimat în unități natural-convenționale (kWh), cât și cel al producției globale și marfă a generat executarea sub prevederi a unor sortimente contractate cu costuri favorabile dar cu prețuri de producție și productivități mai mici, concomitent cu depășirea planului la altele (unele chiar necontractate) cu cheltuieli mai mari decât cele medii, dar cu o contribuție mai substanțială la realizarea indicatorilor cantitativi ai planului. Aceste deficiențe au condus la depășirea nivelului planificat al costurilor totale (+2,3 lei %) și materiale (+2,8 lei), la nerealizarea cu 0,8% a sarcinii la producția netă, livrarea unor produse în avans (din care o parte neachitate au creat imobilizări în facturi în curs de decontare), ca și nerealizarea prevederilor de plan la un număr de peste 320 contracte de desfacere în valoare de cca. 75 mil. lei, fapt ce a afectat beneficiarii de investiții în punerea la timp în funcțiune a liniilor tehnologice, ca și pentru întreprinderea în cauză, prin plata de penalizări pentru abateri de la disciplina contractuală în sumă de aproape 4 mil lei. Subliniem că unitatea a evitat apariția depășirii necorespunzătoare la fondul de retribuție prin suplimentarea repetată — parțial nefundamentată — a acestuia de către forul tutelar.

Reducerea costurilor de producție prin modernizarea și reprojectarea produselor

ACCELERAREA procesului de restructurare a unor domenii de activitate, cu deosebire a celor din sfera industriei constituie o sarcină de mare actualitate în vederea creșterii eficienței la nivelul economiei naționale. În numeroase unități se întreprind acțiuni eficiente pentru crearea unor produse cu parametri ridicați și competitive din punctul de vedere al costurilor de producție, pentru modernizarea celor aflate în producție.

Faptele dovedesc însă că există importante rezerve în acest domeniu. La întreprinderea „Timpuri Noi”, luîndu-se în analiză 33 de sortimente din totalul celor cca. 40 înscrise în nomenclatorul de fabricație al acesteia, s-a constatat că 13 tipuri de motoare și compresoare electrice (peste 32% din totalul produselor) se mențin în fabricație de peste 10 ani (unele chiar pînă la 20 ani), fără să li se fi adus modificări structurale tehnico-funcționale). Ca urmare, nivelul costurilor de producție la aceste sortimente raportate la 1 000 lei producție marfă oscilează între 921,8 lei și 954,8 lei, față de media planificată pe întreprindere în anul 1981 de 778,8 lei; deci, consumul suplimentar de muncă vie și materializată în valoare de aproape 200 la % se concretizează într-un nivel ridicat al costurilor de producție, diminuarea beneficiilor și altor indicatori de eficiență economică, afectînd concomitent gradul de competitivitate al acestor produse pe piața externă. La aceeași întreprindere s-au identificat rezerve în procesul de normare științifică a muncii, cu implicații directe asupra fondului total de timp la dispoziția unității. Acest fapt a generat o serie de necorelări, mai ales între gradul de îndeplinire a producției globale și marfă, pe de o parte, și indicii de realizare a normelor de muncă și retribuției tarifare, pe de altă parte (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

— % —			
Gradul de realizare a producției		Indicele de realizare a	
globale	marfă	Normelor de muncă	Retribuției tarifare
94,1	101,5	103,0	109,8

Din datele supuse analizei rezultă că indicele retribuției tarifare (109,8%) depășește pe cel al normelor de muncă (103,3%) cu 6,8%, iar indicele de îndeplinire a planului producției globale și marfă sînt inferiori acestuia cu 15,7%, respectiv 8,3%. Rezultă că factorii de decizie din unitate nu au reușit să asigure o corelație corespunzătoare între gradul de complexitate a lucrărilor-repartizate spre execuție diferiților muncitori și categoria de calificare și încadrare a acestora. Reflectarea acestor neconcordanțe în latura financiară a autogestiunii s-a făcut simțită în urmă-

dr. Eugen VASILESCU
drd. Florin GEORGESCU

(Continuare în pag. 24)

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Implicații ale autogestiei în fermele zootehnice

ÎN CONTEXTUL noii revoluții agrare, principiile pe care se bazează mecanismul economico-financiar oferă tuturor unităților agricole socialiste posibilitățile unei ample mobilizări de forțe și desfășurării largi a întregului potențial funciar, tehnico-material și uman.

În cazul fermelor zootehnice, autoconducerea și autogestiunea economică trebuie să conducă la realizarea unui echilibru financiar deplin, pornind de la faptul că aplicarea acestor principii nu reprezintă altceva decât o formă superioară de organizare a utilizării factorilor de producție. Doi dintre aceștia — baza furajeră și forța de muncă — se situează pe primul loc în ordinea priorității, condiționându-se reciproc în procesul obținerii unor producții animaliere sporite. Asigurarea cu costuri minime a materiei prime principale — furajele — determină randamente superioare pe animal și, odată cu acestea, un nivel corespunzător al veniturilor și al producției nete.

Producția proprie de furaje

INTENSIFICAREA creșterii animalelor pe baza concentrării lor în ferme modernizate din cadrul unităților agricole creează posibilitatea mobilizării și autogestionării resurselor cu un grad maxim de economicitate, prin: proiectarea nivelului cantitativ al resurselor, controlul științific al calității acestora, dirijarea consumurilor specifice, elaborarea unor tehnologii perfecționate de valorificare a resurselor,

Experiențe în actualitate

descoperirea de noi resurse și punerea la punct a tehnicilor de introducere a lor în circuitul economic productiv.

Asigurarea și echilibrarea bazei furajere a căpătat, odată cu reglementările noii Legi privind organizarea producerii și folosirii raționale a resurselor de nutrețuri, un sens nou, acela de obligativitate a unităților agricole, a tuturor factorilor de răspundere și a lucrătorilor din agricultură de a realiza furajarea rațională a animalelor, potrivit cerințelor specifice ale fiecărei specii și categorii de animale. Tehnologia de furajare trebuie să stabilească structura optimă a rețetelor pe faze ale tehnologiei de producție, în funcție de următoarele restricții: asigurarea necesarului de nutrienți, valorificarea condițiilor agropedoclimatice din zona considerată și respectarea unui raport eficient între diferitele categorii de furaje. Din punct de vedere economic, tehnologia de furajare este legată de modalitatea de asigurare a furajelor, a căror introducere la un cost cât mai redus în producția animală reprezintă principala sursă de reducere a cheltuielilor materiale. Este un fapt recunoscut că fermele zootehnice, fiind deosebit de interesate să dispună de un volum cât mai mare de furaje, gospodăresc eficient suprafețele de teren destinate bazei furajere. În plus, prin obținerea furajelor din producție proprie sînt eliminate cheltuielile intermediare ocazionate de achiziționarea

acestora, care, în ultimii ani, au deținut o pondere de 15—20 la sută a costului furajelor provenite din alte surse.

Asigurarea unei proporții juste în stabilirea necesarului de suprafață pentru furaje în funcție de fertilitatea solului și de condițiile agrotehnice este însă condiția principală a realizării acestor economii. Numai interesul pe care-l manifestă crescătorii de animale pentru obținerea furajelor nu este suficient. Ei trebuie să dispună de suprafața necesară și de condițiile tehnice și mecanice pentru a o valorifica la maximum. Este necesar, de asemenea, ca pe baza efectivului mediu de animale ce trebuie furajat și a rațiilor din punct de vedere nutrițional, să se determine structura optimă a culturilor.

Începînd din acest an, unitățile agricole socialiste au întreprins acțiuni importante pentru acoperirea necesarului de substanțe nutritive în hrana animalelor luînd măsuri de identificare, pregătire și însămințare a unor suprafețe corespunzătoare și de organizare a loturilor semincere, în scopul asigurării semințelor din producție proprie.

Premisele unei balanțe furajere echilibrate

FERMELE ZOOTEHNICE de la C.A.P. Dascălu și C.A.P. Petrăchioaia, din sectorul agricol Ilfov, specializate în creșterea bovinelor și ovinelor dispun în acest an de suprafețe furajere de 3—4 ori mai mari față de cele din 1981. Structura culturilor furajere de pe aceste suprafețe a fost determinată în mare măsură de disponibilul de semințe al unităților, realizîndu-se o diversitate a culturilor care permite echilibrarea pe tot parcursul anului a rațiilor furajere și stocarea unui volum corespunzător de furaje fibroase și insulozate pentru perioada ianuarie-aprilie 1983 (tabelul nr 1). Cu toate acestea, leguminoasele perene în cultură pură și în amestec cu graminee perene au o pondere redusă în totalul suprafeței cultivate (18 la sută a C.A.P. Petrăchioaia), reflectîndu-se într-o structură calitativ mai puțin echilibrată a stocurilor de furaje planificate a fi realizate pentru perioada de stabulație.

Reevaluarea planurilor de producție a nutrețurilor și preliminară cît mai exactă a randamentelor la hectar evidențiază posibilitatea unei orientări mai judicioase a utilizării resurselor de nutrețuri, astfel încît să se asigure — la sfîrșitul anului — un stoc de furaje în care ponderea să o dețină fibroasele și suculentele, și în mai mică măsură grosierele, așa cum exista tendința în unitățile analizate.

Efectuarea unor calcule judicioase pentru valorificarea în totalitate a producției vegetale secundare, extinderea culturilor duble și succesive au permis

Tabelul nr. 1
Organizarea producerii nutrețurilor la C.A.P. Dascălu

	Suprafața (ha)		Producția medie (t/ha)	Producția totală (t)	Valorificarea în hrana animalelor (%)		Asigurarea semințelor (%)	Total nutrienți			
	Total	din care: lot semincere			masă verde	fin siloz		s.u. (tone)	u.n. (mii)	p.b.d. (tone)	
Lucernă veche (irigat)	50	8	40	2 000	—	84	—	16	353	202	41
Lolium multiflorum	90	—	40	3 600	90	10	—	—	540	576	94
Borceag (mazăre+ovăz: 2/1)	62	—	20	1 240	80	20	—	—	342	241	31
Lucernă nouă	22	—	10	220	100	—	—	—	48	35	7
Secară verde (cultură succesivă)	60	10	10	600	40	—	44	16	106	86	13
Rapiță (cultură succesivă)	30	5	15	450	10	—	74	16	49	34	8
Iarbă de Sudan	14	—	20	280	—	100	—	—	62	38	5
Sorg Sudan	31	—	10	310	50	—	50	—	71	62	5
Sfeclă furajeră	25	—	60	1 500	—	—	100	—	195	180	15
Porumb	22	—	20	440	50	—	50	—	79	78	5
Ovăz	6	6	1,5	9	—	—	—	100	—	—	—
Mazăre	4	4	1,5	6	—	—	—	100	—	—	—
Porumb (cultură succesivă)	430	—	12	5 160	50	x	50	x	929	904	55

acestor două unități să utilizeze economic terenurile de care dispun. Din estimările făcute rezultă că de pe suprafețele de teren repartizate pentru culturi furajere se vor obține 47 la sută din necesarul total de nutrienți la C.A.P. Dascălu și 42 la sută la C.A.P. Petrăchioaia, diferența urmînd a fi realizată din culturi succesive și producția secundară a fermelor vegetale. Exprimarea resurselor furajere ale celor două ferme (de creștere a vacilor de lapte și a ovinelor) în elemente nutritive evidențiază deplina asigurare a necesarului de hrană a animalelor și crearea unor condiții favorabile pentru realizarea producțiilor animale planificate în anul 1982 și a celor din prima perioadă a anului 1983.

La C.A.P. Dascălu — a cărei fermă zootehnică are 750 unități vită mare (u.v.m.) — din resursele furajere estimate se vor obține 3 298 mii unități nutritive (u.n.), 4 150 tone substanță uscată (s.u.) și 310 tone proteină brută digestibilă (p.b.d.), iar la C.A.P. Petrăchioaia — cu 557 u.v.m. — respectiv 3 712 mii u.n., 4 549 tone s.u. și 259 tone proteină. Utilizarea rațională a acestor

valorifice cu randament maxim furajele; sint create acum posibilitățile de autoaprovizionare cu nutrețurile necesare, dezvoltîndu-se o autoproducție de furaje, corespunzătoare cerințelor biologice și fiziologice ale animalelor. Problema esențială o reprezintă realizarea unei **structuri optime** a culturilor.

Extinderea la 60 la sută a culturii lucernei pe suprafețele repartizate bazei furajere în cele două cooperative și obținerea unei producții medii de 60 tone/ha pot asigura 85—90 la sută din cantitatea totală de proteină vegetală estimată a se realiza cu actuala structură a culturilor. Menținerea suprafețelor repartizate în acest an pentru baza furajeră și exploatarea lor intensivă vor permite lărgirea sectorului zootehnic al unităților respective și asigurarea, pe tot parcursul anului, a unor rații echilibrate, bogate în fibreose și suculete. Mai mult, față de **randamentul de transformare a producției de nutrețuri în producția animală** — care, potrivit calculelor efectuate, urma să fie în acest an de 5,5 kg proteină digestibilă pentru 1 kg proteină în produse animale — conversia furajelor se va im-

diferențiate pe grupe de complexitate: 50 lei — grupa I, 60 lei — grupa a II-a, 70 lei — grupa a III-a și 80 lei grupa a IV-a.

În cooperativele agricole de producție Dascălu și Petrăchioaia, pe baza măsurilor luate pentru realizarea efectivelor de animale și a unor producții corespunzătoare de furaje, încă de la începutul anului s-a aplicat tariful corespunzător grupei a IV-a de complexitate (tariful maxim), apreciîndu-se că printr-un efort susținut, toți lucrătorii din fermele de vaci cu lapte vor contribui la buna desfășurare a producției și la realizarea integrală a planului.

Aplicînd **acordul global cu tarif pe unitatea de produs** — în condițiile realizării planului de creștere a efectivelor și a producției de lapte, în anul 1982 — se poate observa că datorită valorii superioare a normei stabilite de lege pentru îngrijitorii din fermele de vaci de lapte, nivelul retribuției medii crește substanțial față de anul 1981. (labelul nr. 2). Efectul stimulant al reorganizării sistemului de retribuție a lucrătorilor din fermele zootehnice se

Tabelul nr. 2
Nivelul mediu de retribuție pe îngrijitor, în condițiile realizării planului de producție

Anul	Categorica de îngrijitori	Elementele de fundamentare ale acordului global											Venitul pe îngrijitor (lei)
		Norma deservire	Numărul necesar de muncitori	Zile lucrătoare pe an	Total norme fizice	Categoria lucrării	Coefficient de transformare	Total norme venționale	Valoarea unei norme (lei)	Fond de retribuție total (lei)			
C.A.P. Dascălu	1981	de bază	18	22	365	8 030	VI	1,80	14 454	40	578 160	26 280	
		deservire	100	4	365	1 460	III	1,25	1 825	40	73 000	18 250	
	1982	de noapte	150	3	365	1 095	III	1,25	1 370	40	54 800	18 267	
		de bază	23	18	365	6 570	IV	x	x	80	525 600	29 200	
		deservire	100	4	365	1 460	IV	x	x	80	116 800	29 200	
		de noapte	150	3	365	1 095	I	x	x	50	54 750	18 250	
C.A.P. Petrăchioaia	1981	de bază	18	17	365	6 205	VI	1,80	11 169	38	424 422	24 966	
		deservire	100	3	365	1 095	III	1,25	1 369	38	52 022	17 341	
	1982	de noapte	150	2	365	730	III	1,25	913	38	34 694	17 347	
		de bază	23	11	365	4 015	IV	x	x	80	321 200	29 200	
		deservire	100	2	365	730	IV	x	x	80	58 400	29 200	
		de noapte	150	2	365	730	I	x	x	50	36 500	18 250	

resurse pe întreaga perioadă (mai 1982 — mai 1983) va permite aplicarea unei tehnologii optime de furajare, revenînd pe unitate vită mare și pe zi următoarele consumuri specifice: la C.A.P. Dascălu — 12,3 u.n., 15,4 kg s.u., 1 152 grame p.b.d. — pentru bovine; 2,0 u.n., 2,3 kg s.u., 212 gr. p. b. d. — pentru ovine; la C.A.P. Petrăchioaia — 16,0 u.n., 19,4 kg s.u., 1 345 gr. p.b.d. — pentru bovine; 1,8 u.n., 3,5 kg s.u., 250 gr. p.b.d. — pentru ovine. Aceste niveluri vor permite realizarea producțiilor planificate de lapte, spor în greutate vie și lînă.

Este necesar ca fiecare fermă zootehnică să-și orienteze structura culturilor către plantele furajere cu valoare nutritivă ridicată, astfel încît pe suprafețele repartizate bazei furajere, **leguminoasele perene** să ocupe 60—65 la sută. Lipsa finului de bună calitate — resimțită în cursul ultimei ierni — a generat, în multe unități zootehnice, pe lîngă scăderea producției de lapte, pierderi la tineret încă în primele zile de viață, datorită insuficienței capacități de apărare și rezistență la stress — ca urmare a hrănirii necorespunzătoare a animalelor gestante. Fiecare fermă zootehnică este preocupată să obțină animale viguroase, capabile să

bunătați, realizîndu-se un raport de 4—4,5/1. Acest raport corespunde unor randamente superioare în producția vegetală și animală.

Cointeresarea materială

INFLUENȚA noilor prețuri asupra situației financiare a fermelor zootehnice se va materializa numai în condițiile realizării și depășirii planului de producție.

Dacă o autoproducție de furaje eficientă și corespunzătoare (cantitativ și calitativ) influențează în mod hotărîtor producțiile animaliere, este cu atît mai necesar ca printr-un efort sporit, toți lucrătorii din zootehnie să contribuie la autoasigurarea fondului de retribuție. Aceasta este a doua problemă importantă a mecanismului de auto-gestiune economică a fermelor zootehnice. Influențîndu-se reciproc, aceste doua deziderate, odată rezolvate, vor determina o sporire considerabilă a producției animaliere.

Pe baza noilor reglementări, munca prestată în fermele zootehnice ale cooperativei agricole de producție se cuantifică cu tarife pe norme de muncă

materializează, în cele două cooperative agricole de producție, prin creșterea retribuției medii (la C.A.P. Dascălu cu 11 la sută la îngrijitorii de bază, 60 la sută la îngrijitorii din echipa deservire, iar la C.A.P. Petrăchioaia, respectiv cu 17 la sută și 68 la sută).

Acest nivel al veniturilor se apropie mult de cel al îngrijitorilor din fermele unităților agricole de stat. Esențial este ca toți lucrătorii din zootehnie să înțeleagă pe deplin rolul ce le revine în sporirea producțiilor agricole, de nivelul cărora depind situația economic-financiară a fermei și autoasigurarea fondului de retribuție.

Materializarea efortului propriu al colectivelor de lucrători din zootehnie în condițiile create de actualizarea prețurilor la produsele animaliere și de reglementările legale privind organizarea producerii și utilizării raționale a resurselor de nutrețuri, concomitent cu sporirea cointeresării materiale, trebuie să se regăsească în **reducerea substanțială a cheltuielilor materiale** și înregistrarea unei producții nete care să asigure o mai mare stabilitate economică a fermelor zootehnice.

dr. Maria STROE
Georgeta NEGRU

Un imperativ al utilizării depline a capacităților de producție

Pregătirea la timp și de bună calitate a necesarului de piese de schimb

F OLOSIREA cu eficiență maximă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice existente în cadrul întreprinderilor constituie un element esențial în realizarea sarcinilor de producție, un mijloc important în asigurarea condițiilor care să permită desfășurarea activității economice la parametri superiori. Ea se impune ca o necesitate obiectivă în condițiile creșterii tot mai accentuate a volumului mijloacelor de muncă în economie, a gradului de diversificare al acestora, determinat de cererile tot mai variate de bunuri materiale și servicii ale consumatorilor interni și externi, de creșterea volumului mașinilor, utilajelor și instalațiilor și al mijloacelor de transport. Pentru menținerea în exploatare a acestor mijloace de muncă sînt necesare diferite **subansamble și piese de schimb**, care trebuie realizate cu prioritate în cadrul producției interne.

În legătură cu aceste laturi ale activității productive, perfectibile din punct de vedere cantitativ și calitativ, la plenara din noiembrie 1981 a Consiliului Național al Oamenilor Muncii tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „Este timpul să punem capăt stării de lucruri inadmisibile de a lăsa pe planul doi realizarea pieselor de schimb, a subansamblelor și utilajelor necesare bunei funcționări a capacităților de producție existente”.

Modul în care se acționează în prezent, atât la nivel central, pe linia planului de stat, cât și în fiecare unitate, pentru asigurarea necesarului de piese de schimb, scoate în evidență faptul că s-a format și este pe cale de a se în-cetățeni o nouă optică în această privință.

Factor important de creștere a indicilor de utilizare a utilajelor

PREOCUPATE de îmbunătățirea indicilor de utilizare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice pe care le au în dotare — prin reducerea timpului de staționare în reparații și, totodată, prin îmbunătățirea performanțelor tehnico-economice ale acestora — multe întreprinderi și unități economice au creat încă în anii anteriori **secții speciale sau au organizat în cadrul secțiilor de întreținere existente producția unor piese de schimb**, în special pentru utilajele de serie mare sau pentru acelea procurate inițial din import. Pe această cale, în 1981 s-a obținut o îmbunătățire sensibilă a indicilor de utilizare a mașinilor, comparativ cu anul anterior și un grad sporit de siguranță în funcționare. La întreprinderile industriale din peste jumăta-

te din județele țării s-a ajuns, spre exemplu, la un indice superior mediei obținute pe ansamblul industriei (în județele Brăila peste 88%, Neamț — 87,3%, Bacău și Suceava — 86,6%, Satu Mare — 86,1%, Mureș — 86%, Alba — 85,9% etc.). La unele mașini, utilaje și instalații tehnologice principale, specifice unor ramuri ale industriei, indicele de utilizare a timpului de lucru a atins un nivel superior celui obținut pe ramură. Este cazul instalațiilor de debenzinare, unde s-a realizat un indice de folosire de 97,3%, al cuptoarelor Martin (97,6%), al instalațiilor pentru producerea anvelopelor ATA (94,1%), al instalațiilor pentru industria geamurilor (99,8%), al cuptoarelor cu ardere continuă pentru produse refractare și ceramice (95,6%) etc.

Deși în prezent se manifestă o preocupare crescândă din partea organelor de conducere colectivă ale întreprinderilor și ministerelor pentru asigurarea bazei materiale necesare utilizării intensive și în condiții de siguranță sporită a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, mai sînt unități unde această activitate nu se situează la nivelul cerințelor și posibilităților. Există în dotarea întreprinderilor din industrie multe instalații și agregate tehnologice (în componența cărora intră o gamă variată de piese mecanice, hidropneumatice, electrice și electronice, garnituri de etanșare, furtunuri de cauciuc cu regimuri de lucru de pînă la 700 atmosfere, cărămizi refractare și altele) care, deși se produc în țară, se fabrică în cantități insuficiente pentru asigurarea condițiilor folosirii intensive și complete a utilajelor respective. Și aceasta pentru că pînă în prezent nu s-a acționat cu toată hotărîrea pentru trecerea la realizarea lor pe scară mai largă și la un nivel calitativ corespunzător.

Așa se explică de ce o serie de întreprinderi de importanță economică majoră nu și-au putut realiza integral sarcinile de plan de reparații, în unele cazuri cu consecințe asupra volumelor de producție planificate. Edificatoare este în această privință situația Combinatului siderurgic Galați care, în cursul anului 1981, a primit numai 56,1% din piesele și subansamblele de schimb contractate sau a Combinatului minier Suceava, căruiua nu i-au fost livrate de către întreprinderile „Unio”-Satu Mare, I.M.U.M.-Baia Mare și „Independența”-Sibiu, piese de schimb și subansamble în valoare de peste 15 milioane lei.

Trecînd la un alt domeniu de importanță deosebită în asigurarea bazei de materii prime și energetice, trebuie să arătăm că la multe schele petroliere se resimte lipsa acută a pieselor și subansamblelor pentru unitățile de pompare (pompe voltmetrice, cazane de aburi, trolii de intervenție, cilindri pentru

compresoare etc.), ceea ce contribuie la întîrzierea intervențiilor necesare la sondele aflate în funcțiune. Tot din lipsa unor subansamble nu s-au putut executa, în cursul anului trecut, reparațiile capitale la cazanele 1 și 2 de 645 tone abur/h la Întreprinderea electrocentrale Rovinari, precum și la 2 cup-toare electrice de 50 tone la Combinatul de oțeluri speciale Tirgoviște, toate acestea cu influențe nefavorabile asupra folosirii capacităților respective, realizării producției fizice prevăzute.

Capacități producătoare de piese de schimb la nivelul cerințelor

CREȘTEREA într-un ritm mai accentuat a volumului de întreținere și reparații, precum și a pieselor de schimb, comparativ cu ritmul de creștere a volumului fondurilor fixe din economie (tabelul) impune luarea de măsuri pe multiple planuri.

Creșterea volumului de reparații și piese de schimb comparativ cu dezvoltarea fondurilor fixe (1975=100)

	1980	1985
— Volumul fondurilor fixe	154,9	232,7
— Volumul total al reparațiilor (reparații și întrețineri curente + reparații capitale)	201,3	277,2
— Necesarul de piese de schimb	270,2	352,9
din care :		
— producția de piese, ansamble și subansamble noi	216,3	260,7
— recuperarea de piese și subansamble uzate	279,0	411,0

Dinamica indicatorilor din tabel arată că, pe măsura sporirii volumului și valorii fondurilor fixe — de circa 1,55 ori în cincinalul 1976—1980 și cu posibilități de a se ajunge la peste 2,3 ori pînă în 1985 — activitatea de întreținere și reparații din aceleași intervale s-a dublat și are tendința să se tripleze. Apare evident că pentru buna întreținere și reparare, pentru prelungirea duratei în serviciu a fondurilor fixe s-a mărit cererea de piese de schimb de mai bine de 2, respectiv, 2,6 ori, și că o mare importanță a căpătat, în contextul restrictiv actual al consumurilor, recuperarea și recondiționarea pieselor și subansamblelor uzate, fapt care permite mărirea posibilității re folosirii lor pe parcursul ultimelor două cincinale de 2,8, respectiv, 4,11 ori față de 1975. Pentru a fi atinse asemenea nivele

eforturile se cer îndreptate în mai multe direcții.

În primul rând, este vorba de crearea unor noi capacități de fabricație a pieselor de schimb și dezvoltarea capacităților existente, de organizarea mai bună a producției și extinderea specializării în acest sector de activitate. Dealtfel, pentru perioada 1981—1985 se prevede alocarea a peste 4,6 miliarde lei destinați dezvoltării capacităților de reparații și asigurării pieselor de schimb în principalele ramuri ale producției materiale.

În al doilea rând, pentru asigurarea bazei tehnico-materiale a lucrărilor de reparații, inclusiv a reparațiilor capitale, o atenție deosebită va trebui acordată folosirii unui volum cât mai mare de piese, subansamble și ansamble rezultate din dezmembrarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor, precum și a mijloacelor de transport de toate felurile, scoase efectiv din funcțiune, inclusiv prin recondiționarea acestora. În același timp, pentru asigurarea unor lucrări de recondiționare a pieselor de schimb la un nivel calitativ corespunzător, se cere avut în vedere ca operațiunile de recondiționare să se efectueze, cu precădere, în unități specializate pentru executarea reparațiilor capitale și de dezmembrare a utilajelor de serie mare, precum și în întreprinderile deținătoare ale fondurilor fixe.

În activitatea de recuperare și recondiționare a pieselor de schimb uzate se poate acționa pentru realizarea a două procese de producție distincte, și anume:

a) recondiționarea în unități proprii a pieselor și subansamblelor necesare înlocuirii celor uzate, în cadrul lucrărilor de întreținere, al reviziilor tehnice și al reparațiilor curente, precum și a pieselor și subansamblelor necesare utilajelor și instalațiilor tehnologice unicate, specifice proceselor de producție ale întreprinderilor respective;

b) recondiționarea în întreprinderi specializate a pieselor și subansamblelor necesare înlocuirii celor uzate în cadrul reparațiilor capitale, la utilajele de serie.

Pe de altă parte, se impune evitarea unor neajunsuri în funcționarea utilajelor tehnologice, asigurarea intervențiilor operative în cazul unor avarii — îndeosebi în întreprinderile la care procesele de producție se desfășoară sub foc continuu, ca și la centralele termice și hidroelectrice sau la acelea cu activitate sezonieră. Pentru aceasta, potrivit normelor care reglementează regimul necesarului de piese de schimb, întreprinderile își constituie stocuri de siguranță pe care, în funcție de creșterea volumului fondurilor fixe și de consumurile de piese și subansamble efectuate, le împropătează sau completează anual. Desigur, îmbunătățirea în continuare a activității de întreținere și reparare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor impune cu prioritate organizarea, specializarea și dezvoltarea capacităților existente, inclusiv crearea de noi capacități care să asigure piesele de schimb necesare, atât din producția de piese noi, cât și din recondiționarea celor uzate. Totodată, întreprinderile producătoare de mașini și utilaje, mijloace de transport etc. trebuie să-și îndeplinească obligația ca atunci când scot din fabricație unele utilaje sau mijloace de transport, să execute în continuare piesele de schimb

necesare întreținerii și reparării utilajelor respective pe o perioadă de timp tehnico-economic justificată, stabilită pe bază de contract de lungă durată încheiat cu coordonatorii de balanțe, perioadă care în nici un caz nu poate fi mai mică de 5 ani. Este edificator în această privință cazul autovehiculelor de transport de tipul SR, echipate cu motoare de 140 CP pe benzină, care au fost scoase din fabricație, dar se mai mențin în exploatare aproape 100 mii bucăți și circa 16,2 mii în conservare. Pentru ele au fost create stocuri de piese de schimb în valoare de circa 700 milioane lei, care să le asigure funcționarea până la scoaterea integrală din exploatare.

Pentru asimilarea în producția internă a pieselor de schimb și a subansamblelor pentru utilajele și instalațiile procurate din import sau realizate în țară cu importuri de completare, precum și pentru stimularea recondiționării și valorificării pieselor de schimb uzate trebuie să se desfășoare o serie de măsuri. Ținând seama de normativele de consum de piese de schimb, de fiabilitatea fiecărui reper și de necesitatea asigurării tuturor reperelor care se folosesc ca piese de schimb pentru utilajele și instalațiile existente în dotarea întreprinderilor, este necesar ca, împreună cu producătorii și principalii beneficiari, coordonatorii de balanțe să adapteze nomenclatoarele de piese de schimb, în scopul corelării structurii acestora cu sortimentele existente în fabricație. Desigur, acest mod de abordare a problemei scoate în evidență necesitatea stabilirii unor nomenclatoare și normative de recuperare a reperelor și subansamblelor rezultate în urma scoaterii efective din funcțiune și dezmembrării fondurilor fixe, avându-se totodată în vedere posibilitățile de valorificare a acestora ca piese de schimb.

În această situație apare indicat ca, pentru stabilirea necesarului anual de piese de schimb, întreprinderile care au în dotare asemenea mașini, utilaje și instalații să precizeze volumul anual al acestora, iar coordonatorii de balanțe să stabilească cote și nivel de producție, ținând seama de prevederile nomenclatoarelor de piese, de normativele tehnice de întreținere și reparații și de consum, inclusiv de sarcinile de recuperare și recondiționare a pieselor uzate și de stocurile existente ca urmare a neconsumării integrale a cantităților aprovizionate în perioadele anterioare.

Pentru mașinile, utilajele și instalațiile care se scot din fabricația întreprinderilor constructoare de mașini, în funcție de aceleași criterii de consum de piese de schimb, se impune determinarea producerii în continuare a pieselor de schimb și subansamblelor necesare până la scoaterea lor din funcțiune, avându-se în vedere duratele de serviciu normale și posibilitățile efective de înlocuire odată cu expirarea acestor durate. Totodată, apare oportun ca și întreprinderile care au cooperat inițial la realizarea unor mașini, utilaje sau instalații, să asigure producerea reperelor respective până la scoaterea din exploatare a tuturor utilajelor la a căror realizare au cooperat, dar care au fost sau urmează a fi scoase din fabricație.

O structură adecvată cerințelor reale ale economiei

NECESITATEA unei mai bune aprovizionări cu piese de schimb, ansamble și subansamble necesare înlocuirii celor uzate, în cadrul lucrărilor de reparații, a determinat asigurarea prin plan a acestora. Măsura presupune nu numai existența capacităților de producție, dar, în funcție de structura producției și calitatea pieselor de schimb, și indicatori de productivitate și personal cu calificare corespunzătoare.

● În cazurile în care anumite repere de piese, ansamble și subansamble se realizează în cadrul unor secții și ateliere ale întreprinderilor industriale al căror profil de bază îl constituie producția altor bunuri materiale, indicatorii tehnico-economici planificați la nivelurile respective trebuie să reflecte structura producției, faptul că se realizează produse de productivitate relativ mică dar de complexitate și calitate superioară altor produse ale întreprinderii. În același timp este necesar ca întreprinderile și centralele producătoare de piese de schimb să stabilească, în condițiile prevederilor legale, prețurile de producție și de livrare pentru toate reperele pe care le produc.

● Asigurarea capacităților necesare realizării întregului volum de piese de schimb noi, stabilit pe baza normativelor de consum, trebuie să constituie o preocupare de mare actualitate atât pentru coordonatorii de balanțe, cât și pentru beneficiarii și producătorii pieselor respective. Această problemă ar putea fi soluționată în mod operativ prin folosirea unor secții de profil, disponibile sau nefolosite la întreaga lor capacitate, în condițiile unui regim de lucru în 3 schimburi, inclusiv prin reprofilarea acestora, precum și prin dezvoltarea unor capacități din industria construcțiilor de mașini. La dimensionarea capacităților de producție pentru piese de schimb, sînt de luat în vedere atât necesitățile de livrare ritmică a acestora în cursul anului, potrivit contractelor încheiate cu beneficiarii, care vor trebui să țină seama de programele de reparații aprobate, cât și de volumele și structura pieselor și subansamblelor care se obțin, inclusiv prin recondiționare, ca urmare a dezmembrării sau defecării unor fonduri fixe scoase efectiv din funcțiune.

● În ceea ce privește activitatea de recondiționare, este necesar ca întreprinderile, centralele și ministerele beneficiare și producătoare de piese de schimb recondiționate, ținând seama de prevederile legale, să stabilească prețurile lor de producție și de livrare, astfel încât acestea să poată fi luate în considerare la întocmirea și aprobarea documentațiilor tehnico-economice pentru lucrările de reparații și la stabilirea sarcinilor de plan.

Prin punerea în valoare a rezervelor de capacitate pentru piese de schimb și antrenarea în această acțiune a unui volum cât mai mare de piese și subansamble, rezultate în urma dezmembrării sau defecării unor mijloace de muncă ajunse la limita de uzură și scoase din funcție, pot fi create condițiile rezolvării integrale și judicioase a problemei lucrărilor de întreținere și reparare a fondurilor fixe, inclusiv asigurarea bazei materiale a acestora.

I. MIHAI

Noi resurse in circuitul economic

APICULTURA —

o îndeletnicire cu ample posibilități de dezvoltare rentabilă

ÎNDELETNICIRE cu tradiție multimilenară a locuitorilor acestor meleaguri, albinăritul se înscrie azi în tabloul agriculturii noastre, al marii producții vegetale și animale, pe un loc nejustificat de modest dacă ținem seama de importantul său potențial ca producător al unui aliment biologic de bază, cu mare valoare nutritivă și cu importante calități terapeutice, ca furnizor de materii prime specifice pentru o serie largă de produse alimentare, farmaceutice și cosmetice, ca participant la export, fără a necesita importuri pentru propria sa activitate, ca sursă de venituri suplimentare pentru numeroși locuitori de la sate și chiar de la orașe.

Viziunea științifică, complexă a partidului nostru, a secretarului său general asupra noii revoluții agrare, care să aibă ca una din coordonatele semnificative și repunerea în valoare a unor resurse tradiționale, înglobează și reconsiderarea albinăritului. Congresul al XII-lea al P.C.R. a trasat, în acest

sens, sarcini importante referitoare la ameliorarea permanentă a efectivelor de familii de albine și folosirea judicioasă a fondului de bază meliferă. La sfârșitul actualului cincinal producția de miere va trebui să atingă 15—17 mii de tone, cu un randament de 17—20 kg pe o colonie de albine. Pentru a realiza acest imperativ sînt necesare măsuri de ordin tehnic, organizatoric și social; este nevoie ca un public cît mai larg să fie sensibilizat asupra avantajelor și să fie pus la curent cu principalele cerințe ale tehnicii albinăritului; să fie adoptate soluțiile posibile pentru ca strategia dezvoltării acestui sector să fie îmbinată cu măsurile de protecție a mediului înconjurător.

Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, pentru asigurarea populației cu produse agricole animale și vegetale în perioada 1982—1985, oferă un cadru favorabil pentru amplificarea cantitativă și îmbunătățirea calitativă a activității de creștere a albinelor.

Condiții economico-naturale prielnice

CONDIȚIILE naturale care caracterizează zonele noastre de șes, deal și de munte, cu o mare varietate de plante melifere spontane și cultivate, reprezintă o importantă bază de resurse pentru dezvoltarea albinăritului. Încă în 1850, savantul agronom și economist agrar Ion Ionescu de la Brad îndemna: „A strînge polenul și nectarul florilor și a-l preface, prin albine, în miere și ceară nu este de trebuință a face nici plugărie, nici a avea iazuri și finețe. De aceea, cu toți să stăruim a face ca fiecare sătean să aibă la casa sa măcar cîte un știubei cu albine”.

Speciile de plante nectarifere și polenifere de pe teritoriul țării sînt numeroase, unele dintre ele de o productivitate și intensitate nebănuită. Începînd de timpuriu din primăvară (în unii ani chiar din luna februarie), ele înfloresc succesiv pînă toamna tîrziu, la căderea brumei, familiile de albine avînd astfel asigurate condiții optime de cules pe o perioadă de cel puțin 8—9 luni. Astfel, cele aproximativ 660 mii de ha plantații pomicele și viticole oferă un valoros cules de întreținere a familiilor de albine, care le asigură, la rîndul lor, polenizarea. Flora de bază pentru albinele din țara noastră o constituie **salcîmul**. Cele peste 100 mii de ha de salcîm în plantații, precum și arborii mai mult sau mai puțin răzleți din vetrele satelor sau zăvoaiele riurilor asigură anual cantități mari de miere de cea mai bună calitate. În condiții meteorologice normale, durata de înflorire a salcîmului variază la noi între 8 și 14 zile. Deși de scurtă durată, culesul este de mare intensitate, obținîndu-se zilnic pînă la 8—12 kg de miere pe o familie.

O importanță deosebită prezintă și **plantațiile de tei**, ce se întind pe o suprafață de peste 70 mii de ha și de la care, în anii favorabili, o familie de albine poate realiza 15—20 kg de miere

marfă de calitate superioară. O mare pondere meliferă o au și cele peste 4470 mii ha de **pășuni și finețe**, care favorizează familiilor de albine un cules abundent și eșalonat pe o perioadă de timp îndelungată. Dintre plantele melifere cultivate, cel mai important loc îl ocupă **floarea-soarelui**, care totalizează o suprafață de peste 500 mii de ha; ea reprezintă cultura meliferă de bază în zona de cîmpie, furnizînd culesul principal de vară. Durata înfloririi este cuprinsă între 20 și 30 de zile, iar producția de miere realizată de o familie variază de la 12 la 40 kg, în funcție de varietate și de condițiile pedoclimatice.

Varietatea și abundența florei melifere din România, capacitatea albinei autohtone (care constituie o rasă aparte — **Apis mellifica carpatica** — formată în decursul secolelor în condițiile specifice de climă, relief și floră) de a o valorifica eficient au stimulat creșterea an de an a numărului familiilor de albine, întreținute în stupi sistematice, de mare productivitate. S-a creat, totodată, o tradiție a deplasării sezoniere a stupilor la diferite culesuri, **metoda stupăritului „pastoral”**.

Avantajele creșterii albinelor

PRINCIPALUL produs al albinăritului — **mierea naturală** — este un aliment cu calități deosebite, în compoziția căruia intră glucoza și fructoza, diferite proteine, aminoacizi, enzime. Ea are și proprietăți terapeutice, fiind utilizată în prevenirea și tratamentul unor afecțiuni ale aparatului digestiv, ale celui cardio-vascular, ale sistemului nervos. Celelalte produse apicole: ceara, lăptișorul de matcă, propolisul, polenul au rol deosebit în medicină, cosmetică ș.a.

O importanță deosebită pentru agricultură o au albinele ca **polenizatori ai plantelor entomofile**. Polenizarea cu albine este o metodă importantă pentru creșterea productivității de semințe și fruc-

te, în condițiile unei agriculturi intensive. Trîind în familii mari, albinele pot efectua în timp scurt polenizarea saturată a unor suprafețe mari de culturi entomogame, în timp scurt. (Notăm, în context, insuficiența atenție pe care specialiștii noștri din agricultură au dat-o cercetării metodelor biologice, studierii aprofundate a efectelor acestora. În ultimul timp se remarcă o reconsiderare a acestor metode și, în mod sigur, noua revoluție biologică în agricultură își va spune cuvîntul). De pildă, în cazul florii-soarelui, prin polenizarea efectuată de albine producția crește cu 25—30%, realizîndu-se concomitent și recolte însemnate de miere. Cercetările recente întreprinse în acest domeniu au demonstrat că prin folosirea albinelor ca polenizatori, valoarea producției crește cu 1800—2000 lei la hectar. În ce privește furajele, este suficient să amintim că de pe urma polenizării producția loturilor semincere de lucernă crește cu 50—60%, sporuri importante de recoltă obținîndu-se și la trifoiul alb și roșu, sparceță și aitele.

Un alt avantaj al albinăritului se materializează în **valorificarea superioară și eficientă a fondului funciar**, și în special a terenurilor improprii pentru agricultură; prin cultivarea acestora cu plante sau pomi din flora meliferă se pot realiza produse apicole de valoare nutritivă ridicată, cu cheltuieli scăzute — randamente economice care, în multe cazuri, ar putea face aceste terenuri competitive chiar cu cele fertile.

Nu putem omite participarea acestei ramuri de a **consuma muncă vie în cantitate redusă**, cheltuielile cu pregătirea forței de muncă sînt relativ mici, comparativ cu alte ramuri ale agriculturii. În același timp, creșterea albinelor poate fi o ramură complementară pentru alte activități agricole, contribuind la eliminarea caracterului de sezonabilitate al proceselor de muncă din agricultură.

Necesitățile energetice proprii ale apiculturii sînt minime; în schimb, produsele ei pot înlocui o serie de produse

energofage (zahărul, anumite medicamente, diferite substanțe utilizate în industria pielăriei, în parfumerie ș.a.). Comparativ cu zahărul, **mierea prezintă o serie de calități nutritive superioare**, putându-l înlocui în mare măsură în consumurile individuale și colective și la fabricarea unor produse alimentare superioare — cu condiția ca ea să fie obținută și desfăcută în cantități îndestulătoare și la un preț acceptabil. Zaharurile din miere asimilate în organism sînt arse complet, pînă la stadiul de bioxid de carbon și apă, eliberînd energie în toate etapele de descompunere prin care trec; cantitatea de energie eliberată de un gram de miere este egală cu 4,1 calorii, fiind pusă în totalitate la dispoziția organismului.

Deosebirea esențială a mierii de albine de zahărul comercial constă însă în faptul că el conține unele substanțe nezaharoase cu acțiune binefăcătoare asupra organismului — vitamine, săruri minerale, enzime.

Realizări și perspective în apicultura românească

ÎN PRIVINȚA efectivului de colonii de albine (cca 1 120 mii), România se situează pe primul loc în Europa, iar în privința producției (cca 14,5 mii tone în 1980), pe locul al doilea. Producția noastră de miere reprezintă peste 11 la sută din cea europeană și aproape 2 la sută din cea mondială; exportăm anual 6 mii tone de miere de calitate superioară, în 25 de țări, în special dintre cele dezvoltate din punct de vedere economic.

Actualul randament mediu pe o colonie de albine, de 13—14 kg de miere este mai mare decît în majoritatea celorlalte țări producătoare. Este de menționat în mod special aportul gospodăriilor populației, care, deținînd circa 940 mii colonii de albine, realizează de la fiecare, în medie anuală, 14—15 kg (cu un record de 17,2 kg în anul 1977); pentru anul 1985 se preconizează să se ajungă în acest sector, la 1,7—1,8 milioane colonii de albine.

Considerînd avantajele economice ale apiculturii, nu poate fi motivată neglijarea ei în sectorul cooperatist al agriculturii noastre; nu numai că nu s-au întreprins măsuri pentru dezvoltarea acestei activități, dar în ultimii 10 ani efectivul de colonii de albine a scăzut la aproape o treime, iar randamentul pe o colonie — circa 6 kg/an — a rămas aproape neschimbat, deși sectorul cooperatist are la dispoziție mari resurse melifere (între altele, peste 425 mii hectare de floarea-soarelui). Reducerea efectivului de albine este legată de neajunsuri în organizarea producției, în pregătirea forței de muncă, precum și de limitarea sau sistarea totală a investițiilor în sectorul apicol al cooperativelor agricole. O decizie majoră în acest domeniu poate conduce la reîntregirea efectivului, la creșterea substanțială a producției de miere.

Rezerve de creștere a efectivului și a producției

ÎN CONDIȚIILE specifice țării noastre, rezervele cele mai mari de sporire a efectivului și a producției rămîn în

Evoluția efectivului de albine și a producției anuale de miere pe o colonie

		1950	1970	1975	1979	1980
Unități agricole de stat	mii colonii	30,1	122,1	130,8	130,6	130,5
	kg	4,3	7,3	5,6	9,2	7,8
Cooperative agricole de producție	mii colonii	2,5	112,6	71,6	56,8	46,6
	kg	6,0	6,6	5,1	6,7	6,1
Gospodăriile populației	mii colonii	425,9	776,6	652,0	910,0	939,8
	kg	5,6	7,7	9,9	14,3	13,9
Total	mii colonii	458,5	1011,3	855,3	1 097,4	1 116,9
	kg	5,5	7,6	8,9	13,3	12,9

sectorul gospodăriilor populației. Sînt încă județe, în special în zona montană, în care efectivele pot fi dublate sau triplate. Diferențierile de climă nu pot justifica în totalitate faptul că, de pildă în gospodăriile populației din județele Alba, Harghita și Bistrița-Năsăud revin numai 4 colonii de albine la 100 ha de teren agricol sau, respectiv, 7, 9 și 6 colonii la 100 de locuitori din mediul rural, în timp ce în Vilcea cifrele corespunzătoare sînt de 14 și 12.

Adevărul este că oricare familie din mediul rural, ar putea crește 2—3 colonii de albine, cu un minim efort material și uman, iar în aceste condiții producția de miere s-ar dubla. În ce privește randamentul, practicarea pe scară largă a stupăritului pastoral, pentru valorificarea superioară a bazei melifere, poate contribui la creșterea producției de miere pe stup de 2—3 ori, concomitent cu reducerea cheltuielilor cu biostimulatorii utilizați în hrana albinelor. De asemenea, stupăritul pastoral dă posibilitatea utilizării unor metode moderne, intensive de creștere și întreținere, cum sînt **colonile cu măci auxiliare, familiile temporare**.

În condițiile în care prețurile de producție, contractare și achiziție au fost mărite pînă la un nivel remuneratoriu (miere superioară — 26 lei/kg, calitatea I — 22 lei și calitatea II-a 17 lei), activitatea economică din apicultură se poate solda anual cu însemnate beneficii. Dovada cea mai elocventă o constituie în acest sens interesul deosebit pe care îl manifestă pentru creșterea albinelor un număr din ce în ce mai mare de locuitori, care află în această ineditnicire (practicată adesea în afara ocupațiilor profesionale) un **mijloc important de creștere a veniturilor personale**.

Este însă necesară, concomitent, o substanțială sporire a aportului sectorului socialist al agriculturii.

În întreprinderile agricole de stat, apicultura este organizată în ferme cu efective de 2 000 pînă la 5 000 de colonii, creșterea numărului fermelor apicole care dispun de condiții pentru a obține o producție ridicată (ar merita o analiză specială cauzele care au făcut ca randamentul mediu anual să scadă de la 11,4 kg în 1976 la 7,8 kg în 1980) și pentru reducerea costurilor de producție. În acest sector se impune ameliorarea raselor existente prin **înființarea unor unități specializate**, care să producă măci selecționate și roiuri de albine de înaltă productivitate, **dotarea cu utilaje și instalații apicole moderne** în vederea creșterii productivității muncii și sporirii randamentului pe stup.

Mari posibilități de creștere a numă-

rului de familii de albine dețin și unitățile silvice (ale căror efective au depășit, anul trecut, 65 mii de colonii), în scopul valorificării superioare și cu înaltă eficiență a florei din pădurile aflate în zona de deal și munte.

Sectorul cooperatist beneficiază de condiții deosebit de favorabile pentru creșterea numărului familiilor de albine. Apicultura poate fi o ramură complementară cu producția vegetală, cu activitățile industriale din cooperativele agricole de producție, forța de muncă fiind utilizată succesiv sau concomitent în aceste activități, în funcție de nevoile sezoniere.

Creșterea producției de miere în C.A.P. este însă condiționată de realizarea unor costuri de producție de natură să-i asigure rentabilitatea, iar aceasta nu se poate obține decît prin mărirea randamentului și reducerea cheltuielilor, ceea ce înseamnă folosirea unor familii de albine mai productive, mecanizarea unor lucrări (încărcarea și descărcarea stupilor în stupăritul pastoral, extragerea mierii ș.a.), dotarea cu stupi multietajați, de mare randament, cu remorci apicole moderne de 50—70 stupi fiecare.

Măsuri concrete și eficiente

PROBLEMELE dezvoltării apiculturii în țara noastră nu pot fi, desigur, soluționate dintr-o dată și fără eforturi materiale și financiare. Tocmai de aceea, primele chemate să contribuie la rezolvarea lor sînt unitățile agricole și silvice care mai bine îndrumate și sprijinite de organele centrale cu atribuții în acest sens, pot conferi albinăritului un cadru organizatoric de perfecționare și testare a tehnologiilor în vederea obținerii unor randamente sporite. Se impune, totodată, o mai bună colaborare între unitățile sectorului socialist și Asociația crescătorilor de albine, în vederea **valorificării superioare a condițiilor naturale și de floră meliferă** existente în țara noastră, ca și pentru asigurarea materialului biologic și echipamentelor necesare gospodăriilor populației. Este nevoie de stabilirea unor relații directe între asociație și unitățile agricole și silvice, în vederea extinderii acțiunii de polenizare a plantelor entomofile — o conlucrare de pe urma căreia agricultura românească va beneficia din plin de efectele pozitive pe care le are polenizarea în sporirea recoltelor și care să fie, totodată, și avantajoasă apiculturii.

Ovidiu GRASU

Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior

RESTRUCTURAREA OFERTEI DE EXPORT ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ

O DIRECȚIE hotărâtoare de acțiune pentru creșterea eficienței comerțului exterior cu produse ale industriei chimice, pentru promovarea și ridicarea rentabilității sale o reprezintă transpunerea deplină în viață a măsurilor preconizate în documentele de partid și de stat de restructurare a ofertei de export, de îmbunătățire continuă a producției acestei ramuri în conformitate cu exigențele progresului tehnic contemporan.

În Raportul Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (U.N.I.D.O.) „World Industry in 1980” (Industria mondială 1980) se apreciază că în anii '70 industria chimică a intrat în plan mondial în a doua fază a dezvoltării sale, de maturitate, caracterizată printr-o orientare mai accentuată spre produsele finale (lacuri și vopsele, detergenți, cosmetice, medicamente ș.a.) în raport cu produsele de bază și intermediare. Ca urmare, specializarea în produse cu grad ridicat de prelucrare, creșterea valorii pe tonă pentru ridicarea eficienței vânzărilor și adaptarea tot mai deplină la cerințele consumatorilor sînt condițiile actuale ale cuceririi și menținerii piețelor de desfacere.

Totodată, conform aceluiași studiu, în anii '80 se va trece la o a treia fază caracterizată prin costul crescînd al inpu-

turilor primare, restricții de ordin tehnologic și ambiental, creșterea în cadrul fluxurilor comerciale cu produse chimice a ponderii vânzărilor de produse de bază ca urmare a saturării multor piețe, intrarea puternică pe piața mondială a unor producători din țările în curs de dezvoltare mai avansate. Pornind de la aceste predicții rezultă că, într-o serie de subramuri ale industriei chimice, cum sînt unele produse de mare tonaj, condițiile pieței externe nu mai asigură o rentabilitate corespunzătoare a exportului, nu justifică menținerea unor cote ridicate la export; concomitent cu reorientarea acestor sectoare spre produsele lor cele mai competitive este necesară o redimensionare a producției și optimizarea a raportului între desfacerea la extern și pe piața internă.

Perfecționarea și restrîngerea nomenclaturului de export, concentrarea pe produsele cu grad ridicat de valorificare, cu prețuri medii pe tonă superioare, specializarea producției pentru export în raport cu condițiile structurale și evoluția conjuncturală a pieței externe, cu cerințele specifice ale beneficiarilor externi sînt exigențele actuale ale promovării și creșterii performanțelor exportului românesc de produse chimice.

Creșterea valorii pe tonă de produse

CARACTERISTICILE dezvoltării industriei chimice românești în ultimele cincinale — ritmul înalt, sporirea și diversificarea nomenclaturului de produse, modificările structurale și tendința de accentuare a laturilor calitative — s-au reflectat în mod corespunzător în sfera activității de comerț exterior, prin dinamica și structura exportului acestei ramuri. După cum rezultă din tabelul nr. 1 exportul grupei de

chimice (exclusiv produsele petroliere) în exportul total a ajuns în prezent la peste 10 la sută (cea ce corespunde aproximativ cu ponderea acestei grupe în exporturile mondiale — media mondială); totodată, o parte tot mai mare a producției industriei noastre chimice este destinată pieței mondiale, industria chimică avînd una din cele mai mari cote de participare la export.

O direcție prioritară în perfecționarea exportului acestei ramuri a constituit-o, îndeosebi în ultimul deceniu, orientarea spre produsele și sortimentele care valorifică la nivel superior resursele naturale și de muncă, spre

care se obțin plecînd de la o anumită materie primă, precum și diferențele foarte însemnate în ceea ce privește valoarea unitară și prețul extern ale acestora în raport cu gradul de prelucrare. Astfel, de exemplu, valoarea unei tone de țigete transformate în fenol crește de 10 ori, în acrilonitril de 18 ori, în cauciuc butilic de 34 de ori, iar în rășini poliesterice de 40—120 de ori (prețuri 1980). Și pe această cale s-au obținut progrese, în ultimii ani prețul mediu obținut pe piața externă fiind — în raport cu soda calcinată luată ca bază — de peste 5 ori mai mare la PVC și vinilidin, de 7 ori la polietilenă de mare densitate, de 8,5 ori la produse din mase plastice, de 10 ori la cauciuc butilic și de 14 ori la cauciuc poliizoprenic.

Corespunzător acestui criteriu în orientarea exportului s-a acordat prioritate produselor caracterizate printr-un preț mediu pe tonă mai ridicat prin creșterea cotei de export la cauciuc, P.V.C., anvelope, fibre și fire chimice, precum și — cu unele oscilații — la mase plastice, coloranți, lacuri și vopsele și reducerea exportului direct al unor produse chimice de bază, ce au fost îndreptate spre o prelucrare mai avansată, în cadrul industriei chimice naționale (exemplu: reducerea cotei de export la negru de fum, metanol, fenol — vezi tabelul nr. 2). Această orientare, precum și creșterea capacității industriei noastre de a asigura necesitățile complexe de produse chimice ale economiei naționale și ale beneficiarilor străini s-au concretizat în sporirea eficienței exportului diferitelor produse și grupe de produse, în realizarea în ultimii ani a unei balanțe comerciale puternic excedentare în domeniul produselor chimice (vezi tabelul nr. 1).

Totuși, analizînd structura exporturilor românești în cincinalul trecut constatăm că există serioase rezerve de îmbunătățire, de sporire a exportului

Tabelul nr. 1
Indicatori ai exportului de produse chimice *)

	1950	1960	1965	1970	1975	1980
Volumul exportului de produse chimice (%)	100	445	20 ori	37 ori	135 ori	258 ori
	—	—	100	184	3 ori	13 ori
Coefficientul de devansare a producției **)	—	—	0,68	0,95	0,63	1,20
Coefficientul de devansare a exportului total ***)	—	—	1,31	3,85	1,22	6,48
Ponderea produselor chimice în exportul total (%)	—	1,7	2,2	6,4	7,0	10,8
Balanța comercială la produse chimice (mil. lei valută)	—44,7	—195,2	+17,9	—3,9	+1 135,9	+1 649,9

*) Grupa produse chimice, îngrășăminte, cauciuc (cf. statisticii R. S. România).

***) Indicele exportului de produse chimice / Indicele producției industriei chimice.

****) Indicele exportului de produse chimice / Indicele exportului total.

Sursa: calculat după Anuarul Statistic al R.S. România, 1981.

produse chimice, îngrășăminte și cauciuc a înregistrat ritmuri de creștere dintre cele mai ridicate devansînd creșterea exportului total, iar în ultimul deceniu și pe cea a industriei chimice. Ca atare ponderea grupei de produse

mărfurile caracterizate printr-un preț mediu pe tonă cel mai ridicat, creșterea gradului de prelucrare a produselor destinate pieței externe. Într-adevăr, o trăsătură importantă a industriei chimice este vasta gamă de sortimente

Tabelul nr. 2

Evoluția cotei de export*) la produse chimice

	1960	1965	1970	1975	1980
1. Sodă caustică	44,1	46,6	28,5	39,5	34,4
2. Sodă calcinată	52,9	47,8	55,5	50,5	54,7
3. Negru de fum	67,7	47,1	48,0	35,0	28,7
4. Metanol	—	37,9	40,9	3,1	5,5
5. Fenol	43,8	61,9	52,3	47,3	3,6
6. Mase plastice și rășini sintetice	2,4	22,6	21,3	17,0	25,6
7. PVC și vinilidin	—	—	—	14,0	38,1
8. Cauciuc sintetic — poliizoprenic	—	36,6	40,2	39,4	38,2
9. Anvelope (auto, tractor, avion)	—	29,6	20,8	22,6	61,9
10. Fibre și fire sintetice	—	1,0	17,6	24,7	24,0
11. Lacuri și vopsele	2,5	1,8	20,3	20,2	19,2
12. Coloranți și pigmenți organici	3,5	30,3	24,7	45,7	18,7

*) Ponderea exportului în producția grupei de produse.
Sursa : Anuarul Statistic al R.S.R., 1981.

produselor superior prelucrate. Astfel produsele de bază, mărfurile de mare tonaj (clorosodice, îngrășăminte chimice), dețin încă o pondere însemnată la export, depășind de câteva ori cota de participare a acestor subramuri în structura exporturilor de produse chimice a țării dezvoltate. Ca atare, o mare parte a exportului românesc se situează în clasa produselor relativ ieftine (sub 1000 dolari pe tonă) produse care nu asigură valorificarea corespunzătoare a resurselor, iar în condițiile creșterii exorbitante a prețului

adoptarea de noi tehnologii care să ducă la valorificarea tot mai înaltă a materiilor prime, reducerea consumurilor specifice și obținerea de produse de calitate ridicată.

Noile cerințe care stau în fața producției și exportului de produse chimice — impuse de actualul nivel de dezvoltare a bazei tehnico-materiale a acestei ramuri, de imperativele trecerii României la stadiul de țară cu nivel de dezvoltare medie — sînt și expresia marilor schimbări petrecute în circuitul economic mondial în perioada actuală, a

Tabelul nr. 3

Influența modernizării tehnologiilor de fabricație asupra consumului energetic (în procente față de tehnologia clasică) :

Tehnologii folosite în fabricația de :	Îmbunătățirea consumurilor specifice de :		
	combustibil convențional	energie electrică	abur
1. Amoniac			
— generația I (1960—1965)	100		
— generația II (1967—1968)	68		
— generația III (1969—1972)	64		
— generația IV (1974—1980)	64		
2. Uree			
— procedeu convențional		100	100
— procedeu stripping		18	86
3. Metanol			
— instalație 1 (10800 t/an)	100	100	
— instalație 2 (30000 t/an)	111	82	
— instalație 3 (50000 t/an)	72	79	
— instalație 4 (210000 t/an)	60	3	
4. Butadienă			
— procedeu clasic	100	100	100
— procedeu oxidehidrogenare	20	79	77
5. Etilenă			
— oxiclururarea etilenei în pat fix		100	100
— oxiclururarea etilenei în pat fluidizat		86	95
6. Propilenă			
— procedeu clasic		100	
— procedeu îmbunătățit		26	
7. Etilbenzen			
— C.P. Pitești (40000 t/an)		100	100
— C.P. Teleajen (60000 t/an)		77	72
— C.P. Năvodari (120000 t/an)		57	64
8. Stiren			
— C.P. Pitești (30000 t/an)		100	100
— C.P. Teleajen (50000 t/an)		87	77

Prelucrări după : Mihail Florescu, „Strategia dezvoltării în chimie”, Ed. politică, București, 1981 ; Revista de chimie nr. 8/1981.

energiei, al produselor primare în general, au devenit foarte costisitoare în termeni de muncă națională.

Iată de ce — după cum se arată în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la cel de-al II-lea Congres al Consiliilor Oamenilor Muncii — în dezvoltarea industriei chimice în actualul cincinal se va pune accentul pe creșterea gradului de prelucrare a materiilor prime și materialelor, pe realizarea de produse noi, superioare și

implicațiilor crizei structurale a economiei mondiale, îndeosebi a crizei energetice. Îngreunarea accesului la o serie de produse primare, cum sînt hidrocarburi, ascuțirea concurenței internaționale și proliferarea unor practici comerciale restrictive, creșterea gradului de incertitudine și risc în tranzacțiile externe impun, în toate țările lumii, luarea unor măsuri de adaptare structurală, inclusiv în domeniul industriei

chimice, în conformitate cu noile realități tehnologice și economice.

O direcție importantă de acțiune în cincinalul 1981—1985 o reprezintă dezvoltarea — pe baza punerii în valoare a capacității tehnologice și de cercetare științifică națională — a producției de sinteză fină și mic tonaj, promovarea mai puternică la export a medicamentelor, a coloranților, inclusiv prin asimilarea de sortimente moderne, extinderea exportului de produse cosmetice originale, în condiții de calitate și prezentare corespunzătoare cerințelor pieței externe.

În ultimii ani aceste produse au deținut în exportul nostru o pondere sub 10 la sută, în timp ce în Franța cota lor este de peste 15 la sută, în Anglia de 18—19 la sută, în R.F.G. peste 13 la sută, în Italia peste 11 la sută. Această orientare spre produsele noi, de mare valoare economică, spre realizările de vîrf din aceste domenii de producție, înnoirea continuă a nomenclatorului de produse și situarea constantă la nivelul exigențelor pieței mondiale trebuie să direcționeze dezvoltarea exportului și la celelalte grupe de produse. Astfel, în ceea ce privește masele plastice este necesară creșterea producției și exportului unor sortimente valoroase de produse prelucrate pornind de la polistiren, polipropilenă, polietilenă (tehnopolimeri în general), asimilarea în fabricație de materiale plastice poliacrilice și poliuretanic, de policarbonați. La această grupă de produse există însemnate rezerve de promovare la export, ponderea lor, în total, fiind în țara noastră de circa 2 ori mai redusă decît în exportul Franței și Angliei și de 3 ori mai redusă decît în exportul R. F. Germaniei, Italiei și Belgiei.

În domeniul produselor clorosodice, unde țara noastră are o experiență îndelungată și capacități de producție importante, trebuie să fie orientată producția spre fabricarea sodiei caustice în fulgi și perle, silicat de sodiu, agenți de decapare și fosfatare pentru construcția de mașini etc., în conformitate cu tendințele actuale ale cererii. Totodată, realizarea unor acțiuni de cooperare în producție, construirea de uzine clorosodice în țările în curs de dezvoltare, inclusiv prin cooperări tripartite, realizarea unor operațiuni complexe de producție și comercializare în comun de sodă, săpunuri și detergenți se dovedesc tot mai mult forme superioare — în raport cu exportul tradițional — de valorificare a potențialului nostru în acest domeniu, care satisfac actualele restricții energetice și tehnologice.

O soluție — integrarea treptelor de prelucrare superioară

O IMPORTANTĂ cerință a creșterii eficienței exportului de produse chimice o reprezintă specializarea producției pentru export într-o concepție integrată, de la materia primă și pînă la produsul final, urmărind înglobarea a cît mai multe faze de prelucrare. Într-adevăr, în condițiile modificării radicale a raportului de schimb pe piața mondială între diferite produse și grupe

Olga MIHĂESCU
Ioan POPA

(Continuare în pag. 27)

Repartiția rațională a forțelor de producție în teritoriu — componentă a dezvoltării intensive (I)

Coordonate economico-sociale ale dezvoltării în profil teritorial

DACĂ în perioadele anterioare afirmării industriei, interdependențele dintre anumite activități productive și un anumit spațiu geografic erau subînțelese (practicarea agriculturii, de pildă, este legată de existența terenurilor cultivabile), se poate aprecia că dezvoltarea în profil teritorial a devenit o componentă a strategiei generale de dezvoltare în contextul procesului de industrializare. Căci, deși dependente de materiile prime localizate în teritoriu, industria vădește o mai mare libertate față de acestea; de asemenea, legile eficienței în industrie favorizează frecvent apariția unor importante concentrări de unități industriale etc. Tocmai în baza unor asemenea raționalități obiective politica de industrializare promovată de partidul nostru în anii socialismului s-a împletit organic cu politica de dezvoltare în profil teritorial.

Pentru țările care au moștenit o economie slab dezvoltată, cum este și cazul țării noastre, repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție constituie o necesitate de prim ordin, numai pe această cale fiind posibilă îmbinarea judicioasă a industriei cu agricultura în toate zonele țării și făurirea unei economii moderne, înaintate, de înaltă eficiență. Înflorirea economică și social-culturală a țării noastre este legată indisolubil de dezvoltarea puternică a industriei și a celorlalte ramuri ale economiei naționale, atât pe ansamblul economiei naționale, cât și în fiecare unitate administrativ-teritorială: județe, municipii și alte microzone și localități. Totodată, repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție reprezintă o necesitate și din punctul de vedere al desfășurării pe un plan superior a procesului construcției socialismului, al reducerii decalajului economic față de țările dezvoltate. Numai printr-o repartizare teritorială rațională a forțelor de producție, așa cum demonstrează experiența construcției socialismului în România, se pot asigura valorificarea superioară a resurselor materiale și umane existente, atragerea în circuitul economic și utilizarea eficientă a tuturor resurselor materiale și de forță de muncă, se creează condiții pentru potențarea factorilor interni în procesul dezvoltării. Evident că pentru realizarea acestor obiective este necesară o perioadă de timp mai mult sau mai puțin îndelungată, în funcție de stadiul de dezvoltare al economiei naționale, de alți factori care influențează procesul reproducției socialiste într-o etapă istorică sau alta.

Repartiția judicioasă a forțelor de producție în teritoriu este impusă și de cerința dezvoltării și modernizării agriculturii, proces complex care necesită îndeplinirea unor ample transformări în domeniul bazei tehnico-materiale din această ramură esențială a economiei. Dezvoltarea intensivă a producției agricole — obiectiv central al noii revoluții agrare — presupune extinderea sistemului de irigații, a chimizării și mecanizării, ceea ce implică prezența în zonele agricole a unor puternice unități care să asigure funcționarea optimă a sistemelor de irigații, de mașini agricole etc. Întrucât țara noastră dispune de condiții naturale favorabile pentru o puternică dezvoltare a agriculturii, în procesul de repartizare teritorială rațională a forțelor de producție se are în vedere în mod special valorificarea acestor condiții, pentru a asigura o puternică dezvoltare a tuturor zonelor și localităților țării.

Totodată, repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție constituie o cale fundamentală pentru crearea unor condiții de muncă și de viață cât mai apropiate pentru toți cetățenii patriei, pentru afirmarea deplină pe tărîmul practicii a principiilor eticii și echității socialiste. Prin crearea de noi obiective industriale și din alte ramuri ale economiei naționale în toate zonele țării, se accentuează tendințele de omogenizare economico-socială, este impulsionată utilizarea eficientă a potențialului uman existent în fiecare unitate administrativ-teritorială, se creează premise temeinice pentru ri-

dicarea nivelului de trai al populației. Așa după cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „înfăptuirea principiilor socialismului, afirmarea eticii și echității socialiste presupun ridicarea gradului de dezvoltare a tuturor localităților, asigurarea condițiilor de muncă și viață egale pentru toți cetățenii patriei noastre“.

În sfârșit, dezvoltarea armonioasă a tuturor județelor și zonelor țării, crearea unei economii prospere, moderne, care să dispună de un potențial tehnic ridicat, precum și de un cadru organizatoric în continuă perfecționare pot să asigure afirmarea practică a principiului independenței și suveranității naționale, participarea activă și eficientă a României la circuitul economic mondial.

Evoluție dinamică, progrese semnificative

REPARTIZAREA TERITORIALĂ rațională a forțelor de producție are un caracter istoric, acest proces vădind elemente specifice în funcție de particularitățile și obiectivele fiecărei etape de dezvoltare. În etapa făuririi economiei socialiste unitare, politica și strategia repartizării teritoriale a forțelor de producție au urmărit, prin politica de investiții promovată, concentrarea forțelor mai ales către zonele cu o economie mai puțin dezvoltată, fapt pentru care au fost create o serie de obiective importante în Oltenia, Moldova, Dobrogea și alte zone. Repartizarea teritorială a forțelor de producție în această etapă a revoluției socialiste a urmărit mai ales atragerea în circuitul economic a resurselor naturale și trecerea la dezvoltarea unor ramuri ale industriei prelucrătoare în apropierea surselor de materii prime. Pe harta țării au apărut importante platforme industriale în ramurile: chimie, construcții de mașini, energetică etc.

Progresele înregistrate pe linia repartizării teritoriale a forțelor de producție în perioada 1951—1965 și mai ales în cîncinalul 1965—1970, în care s-au asigurat consolidarea cuceririlor revoluției socialiste, relații de producție socialiste unitare, au determinat adoptarea unor măsuri importante menite să deschidă perspectiva unor transformări de mai mare amploare. În acest context se înscriu și măsurile privind îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale și sistematizarea localităților rurale adoptate de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967.

În perspectiva strategiei generale a dezvoltării economico-sociale a țării, cîncinalul 1981—1985 reprezintă o etapă calitativă superioară. Relevant pentru concepția originală, realistă a partidului asupra dezvoltării economice și sociale, concepție al cărei element central îl constituie afirmarea unei noi calități în toate domeniile de activitate, Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985, aprobat la Congresul al XII-lea sintetizează principalele elemente ce alcătuiesc strategia dezvoltării intensive, calitative, în profil teritorial. În conformitate cu obiectivul strategic al dezvoltării economico-sociale a României în cîncinalul actual au fost stabilite obiective importante și pentru repartizarea teritorială a forțelor de producție. Se cuvine a fi subliniată, în acest cadru, semnificația economică profundă a noilor indicatori utilizați pentru aprecierea nivelului de dezvoltare economică a județelor și anume: producția globală pe locuitor care, în anul 1985, urmează să se ridice în fiecare județ la cel puțin 70 mii lei și indicatorul populația ocupată la 1 000 de locuitori, care în 1985 este prevăzut să depășească în fiecare județ 400 persoane.

Aplicarea noului mecanism economico-financiar, generalizarea indicatorului „producția netă” în toate ramurile economiei naționale, creează premise și pentru calculul venitului național în profil teritorial. În aceste condiții, credem că ar fi posibil ca și la aprecierea nivelului de dezvoltare economică a județelor să fie utilizat acest nou indicator „venitul național pe locuitor sau pe unitatea de suprafață — 1 km²”, ceea

ce ar oferi noi premise pentru o caracterizare multilaterală și apreciere mai judicioasă a modului de repartizare a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, a nivelului productivității muncii, a potențialului economic al tuturor unităților administrativ-teritoriale.

O corelație fundamentală : industrializare—dezvoltare teritorială

ÎN APLICAREA politicii de repartizare judicioasă a forțelor de producție în teritoriu, industriei i-a revenit și îi revine în continuare un loc esențial. Astfel, referindu-ne la cincinalele anterioare, politica consecventă de industrializare socialistă a țării noastre a asigurat crearea în fiecare județ a unor puternice platforme industriale. În prezent, în fiecare județ există dezvoltate ramuri ale construcțiilor de mașini, ale industriei chimice, ale metalurgiei feroase și neferoase. În anul 1980 aceste ramuri de bază ale industriei grele dețineau pe total industrie 54,5%, iar în județele Brașov — 83,3%, Caraș-Severin — 81,3%, Dimbovița — 67,7%, Alba — 60,3%, Argeș — 51,9%, Buzău — 52,6%, Cluj — 44,8%, Arad — 43,0%, Brăila — 57,8%, Constanța — 37,3%, Galați — 75,3%, Hunedoara — 58,7%, Iași — 56,2%, Maramureș — 64,1%, Neamț — 54,8%, Olt — 69,7%, Prahova — 49,0%, Satu Mare — 43,8%, Sălaj — 64,3%, Sibiu — 54,8%, Teleorman — 58,9%, Timiș — 50,5%, Vaslui — 44,9%, Vâlcea — 58,8%, București — 64,6%, Industria alimentară și alte ramuri ale industriei bunurilor de larg consum sint, de asemenea, prezente în toate județele.

Ramurile de bază ale industriei grele sint concentrate într-o anumită măsură, în unele zone ale țării. Așa, de exemplu, în anul 1980 metalurgia feroasă a fost concentrată într-o proporție de aproape 89% în județele: Galați — 35,4%, Hunedoara — 18,5%, Caraș-Severin — 11,1%, Cluj — 5,9%, Dimbovița — 5,1%, București — 4,1%, Neamț — 4,2%, Iași — 4,5%. Metalurgia neferoasă este concentrată în proporție de circa 85% în județele Olt, Maramureș, Sibiu, Brașov, Alba și municipiul București. Chimia este concentrată în proporție de 85% în județele: Argeș, Bacău, Brașov, Mureș, Neamț, Prahova, Teleorman, Timiș, Dolj, Buzău, Vâlcea și municipiul București. Industria constructoare de mașini, deși se regăsește în toate județele, o pondere mai mare în totalul producției globale pe ramură dețin județele: municipiul București — 21,3%, Brașov — 12,3%, Prahova — 5,6%, Sibiu — 4,9%, Timiș — 4,0%, Argeș — 4,0%, Dolj — 3,3%¹⁾. Acest proces de concentrare a producției unor ramuri ale industriei este evident și în cazul industriei alimentare, exploatarea și prelucrarea lemnului, materiale de construcții, textilă, confecții etc. Rezultă deci, că în dezvoltarea industriei în profil teritorial se constată o anumită specificitate, generată de condițiile concrete ale diferitelor zone geografice ale țării noastre. Resursele de materii prime, unele tradiții în practicarea unor profesii, condiții concrete, teritoriale au determinat dezvoltarea mai accelerată a unor ramuri ale industriei în unele zone, ceea ce a condus la menținerea de către aceste ramuri a unei poziții mai importante în totalul producției. Totodată, datele statistice privind dezvoltarea industriei în profil teritorial în țara noastră demonstrează că procesul de definire a profilului economic al diferitelor județe și zone geografice poate fi considerat, în linii mari încheiat și asigură valorificarea superioară a resurselor naturale și umane existente în toate județele. Cincinalul 1981—1985 deschide noi perspective pentru dezvoltarea și modernizarea economiei tuturor județelor. Din orientările și sarcinile de bază ale dezvoltării economico-sociale a României în profil teritorial, în cincinalul 1981—1985 rezultă că, în această perioadă, un accent deosebit se va pune pe dezvoltarea armonioasă a industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei naționale, în vederea valorificării superioare a resurselor materiale existente în fiecare județ. Introducerea unor criterii noi de apreciere a nivelului de dezvoltare economico-socială a județelor are o mare însemnătate practică, oferind o imagine mai cuprinzătoare asupra potențialului economic al fiecărui județ. Producția globală pe locuitor din domeniul industrial, agricol, din construcții, transporturi, servicii și din alte ramuri, caracterizează la un nivel superior activitatea ce se desfășoară într-un județ sau zonă a țării. Așa de

exemplu, dacă am restringe aprecierea nivelului de dezvoltare economică a județelor la producția globală industrială și am face abstracție de numărul populației, obținem o imagine globală care ascunde încă menținerea unor inegalități. Astfel, în anul 1980 județul Arad deși avea o producție globală industrială de circa 20,2 miliarde lei, iar județul Brăila avea o producție globală industrială cu circa 17,6 miliarde lei, în ceea ce privește producția globală industrială pe locuitor, aceasta a fost în județul Arad sub media pe țară cu circa 1 814 lei, în timp ce în județul Brăila media pe țară a fost depășită cu circa 3 760 lei. Alte județe ca: Dolj și Iași, cu o producție globală industrială în anul 1980 de circa 24,4 și respectiv 26,6 miliarde lei se situau sub media pe țară în ceea ce privește producția globală pe locuitor cu circa 9 070 lei județul Dolj și cu circa 5 970 lei județul Iași²⁾.

Dezvoltarea industriei și repartizarea pe această cale, în mod rațional, a forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării tin seama de condițiile concrete existente în fiecare zonă, nefiind urmărită transpunerea în fiecare județ a structurilor pe ramuri ale industriei existente la nivelul economiei naționale. Această orientare a politicii de industrializare socialistă a țării noastre asigură dezvoltarea echilibrată a industriei și a celorlalte ramuri ale economiei naționale, utilizarea mai eficientă a resurselor existente în fiecare zonă geografică.

Concepția cu privire la modul de îndeplinire a obiectivelor politicii de industrializare socialistă a țării noastre se reflectă și pe planul acțiunilor organizate pe linia repartizării teritoriale a forțelor de producție. Strategia globală a industrializării socialiste a țării noastre a asigurat creșterea producției pe ansamblul fiecărui județ. Semnificativ în acest sens este și obiectivul important (realizat) al cincinalului 1976—1980 privind crearea în fiecare județ a unor capacități care să asigure obținerea unei producții industriale anuale de cel puțin 10 miliarde lei.

Tendința de ridicare a potențialului industrial al județelor își are suportul în orientarea politicii de investiții în sensul concentrării în mai mare măsură a eforturilor asupra județelor care nu dispuneau încă de capacitate de producție care să asigure valorificarea rațională a resurselor materiale și a potențialului uman existent în fiecare zonă. În consecință și ritmul de creștere a producției industriale în județele cu o economie mai puțin dezvoltată a fost mai ridicat față de ritmul mediu anual de creștere a producției pe ansamblul industriei.

Mai departe, așa cum am mai subliniat dealtfel, îndeplinirea obiectivelor privind repartizarea teritorială a forțelor de producție în cincinalul 1981—1985, asigură o reducere a decalajelor economice dintre diferitele județe ale țării, apropierea nivelului de dezvoltare industrială a acestora. Totodată, în această perioadă se va continua dezvoltarea mai accelerată a industriei în județele mai puțin dezvoltate. Astfel, față de media pe țară de creștere a producției de 1,5 ori, vor cunoaște o creștere a producției globale industriale de 1,8—2,6 ori județele: Ialomița, Botoșani, Suceava, Vrancea, Vâlcea, Teleorman și Maramureș.

Un element nou în dezvoltarea industriei în fiecare județ în cincinalul 1981—1985 și în perspectivă îl constituie concentrarea eforturilor în special asupra dezvoltării industriei mici și artizanale. Aceste orientări asigură valorificarea mai rațională a resurselor locale de forță de muncă și natură, amplasarea mai judicioasă a locurilor de muncă pe întreg teritoriul țării. Cu prioritate, capacitățile de producție ale unităților mici și artizanale vor fi amplasate în consiliile agroindustriale. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referindu-se la experiența amplasării unor întreprinderi industriale în cadrul consiliilor agroindustriale, arată că: „este posibil — și trebuie — să mergem cu mai mult curaj în amplasarea unor unități industriale în cadrul consiliilor agroindustriale, pentru că numai astfel vom asigura o bună repartizare a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, dezvoltarea materială și spirituală a tuturor localităților patriei noastre“.

Îndeplinirea prevederilor Programului-directivă privind dezvoltarea economico-socială a României în profil teritorial asigură condițiile necesare pentru dezvoltarea și modernizarea economiei tuturor județelor, pentru ridicarea gradului de civilizație materială și spirituală, a vieții întregului popor. Totodată, pe această cale se asigură accelerarea progresului economico-social al întregii țări, crearea condițiilor pentru reducerea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, dintre activitatea în agricultură și industrie, dintre munca fizică și cea intelectuală, pentru omogenizarea crescândă a societății noastre.

prof. dr. Constantin BARBACIORU

¹⁾ Anuarul statistic al R.S. România, 1981, DCS, p. 167—185.

²⁾ Calculat pe baza datelor din Anuarul Statistic al R.S. România, 1981, DCS, p. 50 și 153.

Decontări

SE ȘTIE că accelerarea decontărilor privind producția marfă contribuie la încasarea în termen cât mai scurt a valorii mărfurilor livrate beneficiarilor. De aceea trebuie alese formele și instrumentele de decontare cele mai adecvate. Apreciem că în decontările locale, în relațiile cu beneficiarii de mărfuri din alte localități se pot folosi uneori facturile cu dispoziție de plată. Acestea pot însoți marfa și se pot deconta în termenul cel mai scurt.

Acolo unde condițiile sînt prielnice se recomandă și extinderea plăților planificate, a decontărilor pe bază de cecuri din carnete cu sau fără limită de sumă sau prin telex. La cererea părților, aceste remiteri urgente se pot executa de bănci și pentru sume mai mici.

Urmărirea realizării producției marfă vindută și încasată presupune implicit și urmărirea soluționării refuzurilor de plată a mărfurilor livrate. Controlul bancar are obligația să urmărească legalitatea și realitatea refuzurilor de plată introduse de cumpărători. Băncile nu au calitatea de arbitra litigiile dintre furnizori și cumpărători. Ele pot și trebuie să verifice însă temeinicia refuzurilor de plată invocată și să prevină abuzurile în decontarea livrărilor de mărfuri, tărgănarea nejustificată a plății mărfurilor primite.

Apreciem că ar fi bine dacă fiecare întreprindere industrială ar organiza urmărirea realizării zilnice a producției marfă vindută și încasată. Conducerea întreprinderii ar avea astfel posibilitatea să cunoască modul cum se încasează valoarea mărfurilor livrate, cum se menține capacitatea de plată a întreprinderii. Unele întreprinderi, deși dispun de această evidență, o folosesc în mică măsură pentru a efectua analize economice, a identifica neajunsurile și pentru a adopta măsuri de înlăturare a lipsurilor.

Petre MOCANU
I.a.și

ECOURI

Calitatea producției

ARTICOLUL „Ridicarea calității producției, cerință prioritărilor a dezvoltării economice”, publicat în „Revista economică” nr. 5/1982 prezintă în mod analitic și documentat o serie de aspecte principale legate de activitatea unităților metalurgice pe linia calității produselor. Problema abaterilor de la disciplina tehnologică la elaborarea și turnarea oțelurilor destinate industriei constructoare de mașini a făcut obiectul unor acțiuni deosebite în unități, adoptindu-se măsuri concrete. S-a acționat pe principiul colaborării prin analize bilaterale beneficiar-furnizor, avînd ca obiectiv determinarea furnizorilor de a lua măsurile necesare pentru respectarea caracteristicilor prevăzute în standarde la livrarea materiilor prime unităților metalurgice.

Pentru fabricația electrozilor siderurgici, de pildă, se întâmplă greutăți din lipsa cocsului pentru fabricarea electrozilor cu caracteristici superioare, de tip „UHP”, pe care unitățile industriei chimice încă nu l-au asimilat. Fabricația de electrozi se confruntă în prezent și cu alte greutăți:

inconstanța calitativă a smoalei, lipsa de A.M.C.-uri, starea necorespunzătoare a unor utilaje, dar mai ales abaterile de la disciplina tehnologică în fazele: presare-coacere-grafitare-prelucrări mecanice.

Recent, a fost pusă în funcțiune instalația de impregnare a electrozilor, operație care contribuie substanțial la îmbunătățirea caracteristicilor mecanice, a rezistivității și porozității electrozilor. Obiectivele etapei a V-a de dezvoltare a fabricației au fost puse în funcțiune, ceea ce creează condițiile materiale pentru creșterea eficienței fabricației electrozilor, la nivelul cerințelor economiei.

Problema materialelor refractare a fost larg dezbătută în acest an în combinațiile siderurgice și de către specialiștii din unitățile de producție a materialelor refractare, adoptindu-se programe concrete de lucru pentru anul în curs și în perspectivă, atît pentru dezvoltarea fabricației cît și pentru asimilarea de noi sortimente și îmbunătățirea calitativă a produselor existente în fabricație. Unitățile metalurgice solicită un sprijin neîntîrziat pentru livrarea unor aparate de măsură și control, în special de termocuple și termorezistențe, la care unitățile de profil din cadrul M.I.M.U.E.E. nu au contractat decît 50% din necesar. Un aspect concludent îl reprezintă termocuplele pentru măsurat temperaturile oțelului lichid prin imersie, la care în acest an I.A.M.C. Otopeni preliminară o producție de 120 000 buc, în timp ce necesarul metalurgiei este de circa 1 000 000 buc. Colaboratorii noștri în acest domeniu trebuie să înțeleagă că procesele metalurgice nu pot fi controlate fără aparatură termotehnică, încît este necesar ca la rîndul lor să adopte măsurile pentru creșterea producției la nivelul necesar economiei.

Un rol important în procesele metalurgice îl au, de asemenea, instalațiile de control nedistructiv cu ultrasunete, acestea fiind folosite pentru punerea în evidență a defectelor interne din metal. Componentele de uzură ale acestor aparate, „palpatoarele”, care se aduc din import, ar putea fi realizate în țară, dacă M.I.M.U.E.E. ar specializa în acest sens o întreprindere din subordinea sa. Față de numărul mare de aparate de măsură și control de diferite tipuri existente pe unele platforme industriale (Galați, Hunedoara, Reșița ș.a.) considerăm oportună organizarea de către M.I.M.U.E.E. a unor activități „Service” pentru întreținerea și repararea acestora.

Articolul publicat în „Revista economică” este axat pe o temă de primă urgență pentru M.I.M. și constituie un real sprijin în activitatea ministerului nostru.

Gh. DELIU
adjunct al ministrului
industriei metalurgice

★

PE baza cererilor de materiale refractare din partea combinatelor siderurgice, ținînd cont de consumurile specifice de asemenea materiale, s-au stabilit nivele cantitative la principalele sortimente refractare care condiționează desfășurarea normală a proceselor de elaborare a oțelului. S-a asigurat în totalitate necesarul de cărămizi refractare pentru înzidirea celorlalte de turnat oțelul, pentru echiparea traseului de turnare – podul de turnare, materialele antiretasură și altele – și la unele combinate s-au refăcut stocurile. Există

totuși, așa cum se arată și în „Revista economică”, și unele neajunsuri în asigurarea unor sortimente. Pentru eliminarea deficitului de materiale refractare în programul de dezvoltare al sectorului nostru sînt prevăzute a intra în funcțiune noi capacități de producție la Comarnic, Curtea de Argeș, Făurei care împreună cu dezvoltările de la unitățile din Alba Iulia, Bara Mare și Pleșa-Ploiești vor conduce la înlăturarea acestuia. Capacitățile de producție vor crește astfel cu 47% pînă în 1985. În prezent se acționează pe schimbarea structurii sortimentale a producției de materiale refractare în sensul creșterii ponderii produselor aluminosilice și superaluminosilice mult solicitate în economie. Pe baza cercetărilor proprii s-au asimilat și se produc sortimente superioare de materiale refractare, mase și betoane refractare dense și termoizolatoare pentru turnarea oțelului. Creșterile la aceste sortimente se situează în limite de 30 pînă la 300%. La sfîrșitul cincinalului 1981-1985 ponderea maselor și betoanelor refractare în structura sortimentală va fi de 23% față de 14% cît a fost în 1981. Avantajele utilizării unor asemenea materiale se vor concretiza în economii de consumuri de combustibil și energie electrică, de manoperă atît la producători cît și la consumatori, precum și la creșterea durabilității în exploatare a zidărilor refractare.

Pentru rezolvarea dificultăților determinate de situația calitativă a materiilor prime vom insista la Ministerul Minelor pentru creșterea extracției de sortimente de argile de calitate superioară. Sînt prevăzute a intra în funcțiune noi capacități de producere a semifabricatelor (șamoto innobilate, electro-corindon normal și nobil, sinter corindon, alumina tabulară). Aceste sortimente vor rezolva în mai mare măsură problema materiilor prime.

Nicolae BARTAN
director tehnic la Centrul
industrial pentru produse refractare
din Brașov

Investiții

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul intitulat „Soluții pentru accelerarea investițiilor”, publicat în nr. 45/1981 al „Revistei economice”, trebuie să arătăm că au fost luate măsuri pentru intensificarea ritmului de execuție pe șantier, ceea ce a condus la diminuarea accentuată a stocului de instalații și utilaje.

Referindu-ne la pregătirea planului pe anul în curs menționăm că s-a asigurat cu documentație volumul utilajelor tehnologice alocate prin balanță, iar volumul utilajelor contractate reprezintă un procent satisfăcător. Pentru obiectivele noi, cuprinse în planul pe anul 1982, s-au aprobat notele de comandă pentru majoritatea lor. Cu precizarea că un număr important de obiective au fost introduse în plan odată cu aprobarea planului național unic pe anul 1982, la sfîrșitul lunii noiembrie. Graficul-program este urmărit permanent pentru fiecare etapă de elaborare-avizare.

AI. DUMITRESCU
director în
Ministerul Industriei Chimice

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

CONCENTRAREA POTENȚIALULUI DIN ÎNȚEPRINDERI PENTRU DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚILOR CREATIV-INOVATIVE

PRINTRE largile atribuții conferite prin lege întreprinderii, pe un plan de frunte se situează cele în domeniul cercetării științifice și ingineriei tehnologice, proiectării, investițiilor, organizării producției și a muncii¹⁾. De aici rezultă necesitatea realizării unei noi calități și în domeniul conducerii unităților, prin trecerea de la conceptul potrivit căruia întreprinderea era considerată o unitate economică cu activități preponderent de producție, la conceptul **întreprinderii producătoare de bunuri** (lucrări, servicii etc.) **în condițiile creșterii responsabilității proprii în domeniul funcțiunii de cercetare-dezvoltare**, cu cele trei grupe distincte de activități — **cercetare și proiectare, investiții și construcții, organizarea producției și a muncii**.

Deși a existat cadrul normativ adecvat — dat nu numai de legile de or-

ganizare și conducere promulgate succesiv din 1971 încoace, dar și de structurile de organizare tip stabilite prin Decretul nr. 162/1973 și de regulamentul-cadru de organizare și funcționare elaborat de către Consiliul Organizării Economico-Sociale încă din septembrie 1977 — totuși în multe întreprinderi industriale compartimentele cu profil de cercetare-dezvoltare (proiectare de produse și prototipuri, proiectare tehnologică-autoutilare, organizarea producției și a muncii, oficiul de calcul) sînt puțin dezvoltate, astfel încît nu au putut aduce întregul aport necesar, iar rezultatele obținute sînt sub nevoile reale. Cauzele acestei situații rezidă în principal în: insuficiența încadrare a acestor compartimente cu personal tehnico-economic; subordonarea acestor compartimente aceluiași cadru din conducerea întreprinderii care răspunde și

de realizarea producției; nefolosirea unor pirghii de cointeresare etc.

În prezent, în condițiile impuse de amplificarea revoluției științifice și tehnice, de afirmarea noului mecanism economico-financiar, de intensificarea competiției pe piața internațională, de restringerea relativă a resurselor materiale și energetice, precum și de influențele negative generate de criza economică mondială, apare ca imperios necesară creșterea efectivă a responsabilității în domeniul amintit, astfel ca **raționalizarea, inovarea, invenția să devină elemente esențiale ale strategiei întreprinderii, ale conducerii științifice a acesteia**²⁾, potrivit conceptului întreprinderii socialiste creativ-inovative³⁾.

În legătură cu aceasta apreciem că ar trebui acționat în direcțiile sugerate în cele ce urmează.

1 DEZVOLTAREA ȘI ACCENTUAREA PREOCUPĂRILOR COMPARTIMENTELOR DE CONCEPȚIE, ÎN VEDEREA REALIZĂRII UNOR PRODUSE ȘI TEHNOLOGII NOI, PERFECTIONAREA ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII

Această măsură ar amplifica și accelera realizarea unor produse sau procese mereu perfecționate, evitîndu-se inerția, imobilismul. Ea va solicita conducerilor colective ale întreprinderilor să delimiteze activitățile de inovare de cele curente. (Experiența țărilor dezvoltate industrial a confirmat, de altfel, că nu este eficient ca același personal de conducere — și de execuție — să se ocupe concomitent de realizarea ambelor obiective.) Concret, propunem organizarea — în spiritul Decretului nr. 162/1973 — a unor **puternice compartimente de cercetare-proiectare** în cadrul întreprinderii, subordonate unei persoane anume destinată din conducerea acesteia (de exemplu, inginerul-șef adjunct cu problemele de concepție). Includem în această categorie nu numai **atelierele de proiectare** (care, de fapt, rezolvă inovarea doar în domeniul produselor și tehnologiilor), ci și **oficiul de calcul** (care ar trebui să devină compartimentul de proiectare a conducerii — și nu numai a sistemului informatic), precum și **compartimentul de organizare a producției și a muncii**.

Personalul tuturor acestor compartimente ar trebui considerat ca personal tehnic operativ și ar trebui să dețină ponderea principală în personalul cu studii superioare din întreprindere.

În prezent, cea mai mare parte din personalul ingineresc se regăsește în secții și ateliere, situație determinată în principal de o slabă pregătire a fabricației produselor, a tehnologiilor și a organizării locurilor de muncă (explicabilă în condițiile subdimensionării colectivelor de proiectare), de preluarea de către ingineri a unor atribuții ale maistrilor (ceea ce nu poate constitui o folosire eficientă a lor), de slaba disciplină a muncii și tehnologice, ce persistă uneori în secții și ateliere.

Adevărata problemă care se pune în cadrul unei întreprinderi este aceea de a se organiza în așa fel, încît formațiunile de lucru, atelierele, secțiile să li se asigure forță de muncă bine pregătită, materii prime corespunzătoare, utilaje în

perfectă stare de funcționare, o documentație tehnică și tehnologică detaliată, soluții care să ușureze munca manuală și de birou, precum și o organizare superioară a producției și a muncii, a conducerii proceselor de producție.

Pentru a se ajunge însă la posibilitatea de a concentra forțe serioase de specialiști în activitatea de concepție, ar trebui ca o parte din cadrele cu pregătire superioară să fie disponibilizate din secții, ateliere și activități funcționale și orientate către compartimentele de concepție, în scopul rezolvării punctelor critice și pregătirii pe spectivă întreprinderii. Aceste compartimente ar trebui să fie, pe cît posibil, pluridisciplinare — îndeosebi cele (oficiul de calcul, organizarea producției și a muncii) cărora e-ar reveni sarcina de a se ocupa de „ingineria industrială”⁴⁾.

Desigur că pentru toate tehnologiile și produsele noi sau modernizate, perfecționarea organizării secțiilor, atelierele sau locurilor de muncă, proiectarea de aplicații informatice etc., compartimentele de concepție ar trebui să poarte răspunderea pînă la implementarea lor în secțiile și atelierele de producție; iar aprecierea muncii acestor compartimente ar trebui făcută în primul rînd după felul în care studiile și proiectele întocmite și aplicate au contribuit la realizarea tuturor parametrilor ce caracterizează eficiența economică.

2 ORIENTAREA COMPARTIMENTELOR FUNCȚIONALE PENTRU A REALIZA „SERVICII” CÎT MAI COMPLETE, NECESARE SECȚIILOR DE PRODUCȚIE.

Degrevarea secțiilor și atelierele de producție de o seamă de activități complementare celei de bază le-ar permite să-și

¹⁾ Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, modificată și completată prin Legea nr. 24/1981

²⁾ A. Negucioiu, Caracteristici ale autogestunii economico-financiare a întreprinderilor (II), Revista economică nr. 3/1981

³⁾ C. Pintilie, De la întreprinderea tradițională la întreprinderea socialistă creativ-inovativă, Revista economică nr. 17, 21, 22/1980

⁴⁾ Vezi articolele pe această temă din Revista economică nr. 4 și 24/1980, la rubrica „Conducere-organizare”

concentreze atenția în mod prioritar asupra realizării cantitative și calitative a planului producției fizice și producției nete, în condiții de eficiență economică maximă. În acest sens, compartimentele funcționale ar trebui să realizeze pentru compartimentele de producție — și, de fapt, realizează — următoarele servicii :

— compartimentul personal, învățămînt, retribuire : asigurarea forței de muncă necesare, coordonarea pregătirii și perfecționării personalului, retribuirea muncii ;

— compartimentul planificare-dezvoltare : defalcarea și urmărirea planului, asigurarea cu utilajele și spațiile de producție necesare ;

— compartimentul pregătirea, programarea și urmărirea producției : asigurarea realizării programului director de fabricație, pregătirea și lansarea fabricației, asigurarea reperelor prin cooperare ;

— compartimentul mecano-energetic : asigurarea energiei, întreținerea și repararea mașinilor și utilajelor, a instalațiilor ;

— compartimentul aprovizionare : asigurarea materiilor prime și a materialelor necesare fabricației ;

— compartimentul desfacere : asigurarea comenzilor de livrare, desfacerea produselor finite realizate (la intern și la export) ;

— compartimentele contabilitate-financiar (în cazurile cînd secțiile nu au un colectiv contabil și un contabil șef) : evidența fondurilor fixe și circulante, planificarea și evidența veniturilor și cheltuielilor conform bugetului de venituri și cheltuieli al secției, evidența costurilor și a producției neterminate.

Foarte important este ca fiecare compartiment funcțional să fie convins că de calitatea serviciilor sale, stabilite prin regulamentul de organizare și funcționare, depinde în mod nemijlocit realizarea producției fizice și note de către secții și ateliere.

3 PRELUAREA DE CĂTRE SECȚII, ATELIERE ȘI ALTE UNITĂȚI DE PRODUCȚIE SIMILARE ACESTORA, A RESPONSABILITĂȚII ACTIVITĂȚILOR CURENTE PRIVIND REALIZAREA PRODUCȚIEI.

În situația în care compartimentele de concepție și cele funcționale vor asigura condițiile enumerate, secțiilor și atelierelor de producție le-ar rămîne realizarea, în principal, a următoarelor atribuții :

— buna organizare a forței de muncă și folosirea ei cu maximum de eficiență ;

— corecta și deplină exploatare a mașinilor, utilajelor, instalațiilor, a tuturor capacităților de producție ;

— aplicarea întocmai a desenelor de execuție, a tehnologiei de fabricație, respectarea disciplinei tehnologice în vederea realizării produselor de bună calitate ;

— respectarea normelor de tehnica securității muncii, de prevenire a incendiilor, păstrarea avutului obștesc și întărirea disciplinei muncii.

Legea nr. 5/1978 (în noua sa formă) și Decretul nr. 400/1981 sînt primele acte normative ce fixează atribuții și responsabilități la nivelul șefilor de secții și ateliere, în același timp completînd atribuțiile și responsabilitățile șefilor de formații de lucru (ale maștrilor) și precizînd răspunderile celorlalți oameni ai muncii privind disciplina muncii și disciplina tehnologică. De asemenea, „Atribuțiile unitare ale secțiilor de producție”, elaborate recent de către C.O.E.S. — în care se enumeră activitățile secțiilor, atribuțiile, competențele și responsabilitățile șefilor de secții, de ateliere, de formații de lucru, ale tehnologilor și muncitorilor, ale mecanicilor de întreținere și reparații — împreună cu diagrama de relații dintre secția de producție și celelalte compartimente din întreprindere vor contribui, desigur, la consolidarea statutului de organizare și conducere al secțiilor și atelierelor de producție, la întărirea responsabilității acestora față de conducerea curentă a fabricării produselor.

Aplicînd aceste reglementări, rezolvînd în spiritul lor conducerea activităților curente de producție, secțiile și atelierele vor putea disponibiliza cît mai multe cadre cu studii superioare către activitatea de concepție. Totul va depinde, pînă la urmă, de felul în care conducerea colectivă a fiecărei întreprinderi, conducerea fiecărei subunități va ști să adapteze atribuțiile cadru ale secțiilor la specificul propriu de organizare, astfel încît întărirea disciplinei muncii, a disciplinei tehnologice și responsabilizarea concretă, la obiect,

prin atribuții de serviciu să permită reducerea personalului de supraveghere și control.

4 INTRODUCEREA UNOR METODE MODERNE DE CONDUCERE, DIFERENȚIATE PENTRU ACTIVITĂȚILE DE INOVARE ȘI PENTRU CELE ALE PRODUCȚIEI CURENTE.

Dacă se acceptă ideea delimitării activității de inovare de activitatea curentă, atunci apare ca necesară și folosirea unor metode diferențiate de conducere a lor : pentru activitățile conceptuale — îndeosebi conducerea prin proiecte și conducerea prin obiective ; pentru activitățile curente — conducerea prin excepție, prin obiective, prin rezultate, prin costuri etc.

Folosirea celei mai adecvate metode de conducere pentru fiecare din cele două grupe de activități reprezintă o chestiune de mare finețe, care solicită cunoștințe specializate atît conducătorului de întreprindere, cît și conducătorilor grupelor de activități. În orice caz, folosirea unor reuniuni de stimulare a creativității ar fi indispensabilă pentru realizarea cu maximum de eficiență a obiectivelor asumate.

5 APLICAREA UNOR FORME DIFERENȚIATE DE RETRIBUIRE, ÎN RAPORT CU OBIECTIVELE SPECIFICE ALE FIECĂRUI COMPARTIMENT DIN STRUCTURA DE ORGANIZARE.

Ar trebui avute în vedere următoarele criterii, care să cointerezeze cu adevărat toate cadrele cu pregătire superioară din întreprindere :

— pentru compartimentele de concepție — generalizarea retribuției în acord, în funcție de respectarea temelor și termenelor date, de calitatea studiilor și proiectelor realizate și de contribuții la implementarea lor ;

— pentru compartimentele funcționale — retribuirea după sarcini proprii, în funcție de rezultatele globale ale întreprinderii (de exemplu : compartimentul P.P.U.P. — după producția fizică, cel financiar — după producția marfă vîndută și încasată etc.) ;

— pentru șefii de secții și ateliere de producție, criteriul general ar trebui să fie acordul global, în funcție de producția fizică și netă realizată.

6 REALIZAREA UNOR STRUCTURI DE ORGANIZARE GLISANTE, ÎN PRIMUL RÎND PENTRU COMPARTIMENTELE CU ACTIVITĂȚI CONCEPTUALE.

Avînd în vedere că structurile statice din întreprinderi nu promovează creativitatea, s-ar impune ca, revăzîndu-se numărul de personal tehnic productiv din compartimentele de concepție, unde să se găsească majoritatea cadrelor cu pregătire superioară, să se organizeze în funcție de necesitățile fiecărei etape, în mod operativ, colective (echipe) care să abordeze rezolvarea diferitelor probleme în mod pluridisciplinar, prin prisma metodelor de conducere enumerate.

Pentru compartimentele funcționale și secții, unde se desfășoară activități curente cu caracter repetitiv, menținerea structurii actuale apare ca oportună, factorul variabil fiind, desigur, numărul de persoane dintr-un compartiment.

ÎNTĂRIREA supravegherii și controlului realizării producției, în primul rînd prin transferul acestor atribuții către conducătorii formațiilor de lucru, ai atelierelor și secțiilor de producție, dezvoltarea activităților conceptuale, creativ-inovative, pentru a obține adevărate salturi în ce privește eficiența economică a produselor și a întregii activități, ar netezi calea aplicării neabătute, responsabile a indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara C.C. al P.C.R. din 31 martie a.c., privind obținerea, în întreprinderile noastre, a unei producții de tehnicitate și calitate corespunzătoare cu dotarea tehnică modernă, găsirea de noi tehnologii, de noi posibilități de a reduce consumurile, de a refolosi materialele, buna organizare a producției și a muncii pentru a asigura o creștere însemnată a productivității muncii, întărirea ordinii și disciplinei, folosirea în întregime a timpului de lucru și a capacităților de producție.

dr. Ionel DUMBRAVA
Constanța

Viitorul în viziunea specialiștilor

ÎNTREBĂRI, DILEME, NOI IPOTEZE

ÎN ULTIMA VREME își face loc tot mai mult o tendință de abordare interdisciplinară și multidisciplinară, sistematică, a marilor probleme ale contemporaneității în scopul descifrării tendințelor de evoluție viitoare a omenirii. Mulți autori consideră că parcurgem o perioadă de reînnoire la reflecția de amploare, la teoria generală, la reconstituirea ansamblului pornind de la piese detașate, o perioadă de elaborare a unor mari sinteze. A devenit tot mai evident că axându-se pe detalii izolate de contextul lor și cuantificate astfel, urmărindu-se cu îndrăjire realizarea unor evaluări cât mai fine ale unor fenomene mereu mai segmentate, se pierde din vedere ceea ce nu poate fi cuantificat, interdependențele și interconexiunile fenomenelor, se ajunge la imposibilitatea de a explica și stăpâni complexitatea care este o trăsătură esențială a vieții și societății. Or, în condițiile în care economia mondială este zguduită de puternice seisme care influențează intensitatea și direcția fluxurilor economice, modifică mijloacele de producție și structura produselor, cu implicații profunde asupra orientării și utilizării forței de muncă, asupra ansamblului vieții economico-sociale a statelor, înțelegerea situației prezente și a tendințelor viitoare nu mai este posibilă prin abordarea separată a unor fenomene cum sînt criza energetică, alimentară, tehnologică etc., ci numai prin abordarea interdisciplinară și — pe cât posibil — la nivel global a lor. Eforturile sintetizatoare de abordare globală ale multor institute de cercetare, naționale și internaționale, colective, grupuri, cluburi etc. și cercetătorii individuali urmăresc să ofere diagnostiche cât mai cuprinzătoare și lucide ale stării în care se află civilizația actuală și să descifreze semnele viitorului. Modelele mondiale începînd cu „Limitele creșterii” și celelalte rapoarte către Clubul de la Roma, „Modelul mondial al Americii latine” elaborat de Fundația Bariloche din Argentina, modelul „Interfutures” al O.C.D.E. elaborat la sfîrșitul anilor 70, raportul guvernului american din 1980 intitulat „Lumea la orizontul 2000” etc. cu toate că erau — așa cum le apreciază un raport al P.N.U.E. — „simpliste, inadecvate, bazate pe o înțelegere defectuoasă a problemelor și pe date limitate sau chiar incorecte” — au adus idei ce au stîrnit, mai întîi îngrijorare, au produs contrarictăți întrucît puneau sub semnul îndoielii unele din cele mai ferme convingeri referitoare la creșterea economică, factorii și pirghiile ei, dar pînă la urmă au făcut să devină tot mai evidentă realitatea că problemele urgente ale lumii cum sînt alimentația, energia, dezarmarea, sărăcia, resursele, schimbarea climatului, degradarea mediului, nevoia oamenilor de a exercita o muncă productivă nu mai pot fi soluționate cu metodele elaborate și practicate în trecut.

În pofida unor limite ideologice ori a unor deficiențe derivate din lipsa de experiență și absența unui instrumentar adecvat abordărilor globale, sintetice, lucrările respective au adus contribuții inestimabile la stimularea interesului și responsabilității față de problemele mari și acute ale omenirii, față de problemele dezvoltării pe termen mai îndelungat. Programul Națiunilor Unite pentru mediu apreciază că modelele elaborate cu ajutorul ordinațoarelor nu au ținut seama de necesitatea de a reflecta asupra retroacțiunii constante care se produce între oameni, resurse, mediu și dezvoltare și își manifestă convingerea că există încă mari posibilități de a crește capacitatea ecosistemului mondial pentru ca acesta să poată să acopere nevoile unui număr mai mare de locuitori, combinînd judicios o creștere a productivității cu o folosire rațională a resurselor disponibile ale Terrei și printr-o distribuție mai echitabilă a avantajelor diverselor procedee de producție. Or, în prezent sînt necesare eforturi deosebite pentru a putea răspunde la întrebările referitoare la modalitățile cele mai bune de a folosi resursele de care dispune Terra. Într-o perioadă de accelerare a schimbărilor ca cea pe care o parcurgem, o perioadă în care se manifestă o oarecare derută referitoare la evoluția economică, și în care nu pot fi formulate prognoze pertinente, modul cum formulăm întrebările referitoare la viitor dobîndește cu siguranță o importanță mai mare decît încercările de a formula răspunsuri bune la întrebări greșit formulate. Cele mai multe din lucrările sintetice elaborate în ultimii ani au adus în gîndirea contemporană un suflu nou, un îndemn la formularea de întrebări și ipoteze, o amplă preocupare pentru

căutarea de soluții de adaptare la restricțiile crizelor. În suita elaboratelor de asemenea anvergură un loc aparte ocupă lucrările lui Alvin Toffler. În ultima sa carte, „Al treilea val”^{*)}, el susține că a formula întrebări cât mai vaste referitoare la viitor nu reprezintă o simplă curiozitate intelectuală întrucît însuși supraviețuirea noastră este în joc. Or, subliniază el, indiferent dacă sîntem sau nu conștienți de aceasta, cei mai mulți dintre noi sîntem deja prinși în plasa unei noi civilizații, (care este pe cale de constituire) fie că îi rezistăm, fie că contribuim la crearea ei. Cît privește noua civilizație A. Toffler își manifestă convingerea optimistă că utilizînd inteligența noastră, și cu puțină șansă, am putea să facem ca această civilizație să devină mai echilibrată, mai sensibilă și mai accesibilă vieții, să ofere mai multă satisfacție și să fie mai democratică decît toate civilizațiile cunoscute.

În scopul de a pătrunde mai profund în intimitatea prefacerilor din viața economică actuală autorul realizează o proiecție de ansamblu asupra evoluției civilizației umane pe care o periodizează într-o manieră originală — discutabilă din multiple puncte de vedere, chiar simplificatoare, dar cu incontestabilă putere de generalizare: o fază agricolă corespunzătoare primului val de civilizație (care a durat circa 10 000 ani), o fază industrială caracteristică celui de al doilea val (începută cu 300 de ani în urmă) și faza celui de al treilea val care începe acum. Lucrarea încearcă să analizeze structurile economice, dar și suprastructurile corespunzătoare celor trei faze, aduce argumente istorice, economice, sociale, politice, formulează o multitudine de idei noi, valoroase, dar, în același timp, și multe aprecieri și idei discutabile — îndeosebi cele referitoare la aspecte din domeniul suprastructurii. Spațiul nu ne permite și nici nu ne-am propus să surprindem amplitudinea diapazon problematic în care autorul aduce contribuții originale. Ne vom rezuma să consemnăm, în mod deosebit, relevanța cu care sînt prezentate și evaluate unele din trăsăturile caracteristice ale civilizației industriale corespunzătoare celui de al doilea val, precum și modificările din domeniul forțelor de producție pe care le consideră drept germeni ai noului val.

Cît privește diferența principală dintre primele două faze aceasta ar consta — conform aprecierii sale — în aceea că în timp ce în prima fază oamenii și comunitățile trăiau esențialmente în autarhie, cel de al doilea val creează, pentru prima dată în istorie, o situație în care masa zdrobitoare a alimentelor, bunurilor și serviciilor erau destinate, mai ales, să fie vindute sau schimbate. Industrialismul — subliniază Toffler — a antrenat ruptura dintre producție și consum, a creat o civilizație nouă, mai eficientă decît cea precedentă. Este știut că toate societățile primitive, agricole ori industriale folosesc energie, produc și distribuie lucruri. Și, atît sistemul de producție cît și sistemul de distribuție fac parte din ceea ce Toffler numește „Tehnosfera”, care îmbracă o formă specifică în fiecare etapă de evoluție a societății. Pe măsură ce avansează pe meridianele planetei cel de al doilea val de civilizație înlocuiește tehnosfera agricolă cu o tehnosferă industrială în care energii nereînnoibile alimentează direct un sistem de producție de masă care, la rîndul lui, deversează bunuri de consum într-un sistem de distribuție de masă foarte dezvoltat. Aceasta atrage după sine o adevărată explozie în domeniul transporturilor și comunicațiilor, o dezvoltare urbanistică fără precedent, modificări profunde în comportamentul și mentalitatea oamenilor. Dar, pe măsură ce piața a atins o anumită importanță, întreaga viață economică a fost programată pe baza unui mod îngust de a concepe „eficacitatea” și a unui număr de 6 principii de bază — standardizarea, specializarea, sincronizarea, concentrarea, maximizarea și centralizarea — principii care au fost aplicate atît în aripa capitalistă cît și în cea socialistă a societății industriale cum subliniază nu fără temeii autorul — întrucît acestea derivau ineluctabil din ruptura intervenită între producție și consum și din rolul mereu mai tentacular pe care îl joacă piața.

Autorul s-a străduit să schițeze portretul civilizației industriale fără a-i disimula lipsurile dar subliniînd și rolul pozitiv pe care l-a îndeplinit în dezvoltarea forțelor de producție ale societății. Pentru statele în care industrialismul a depășit punctul optim de dezvoltare. A. Toffler consideră că dinamismul

*) Alvin Toffler „La 3-eme vague”, Ed. Denoel, 1980.

mul acestuia este epuizat și că forța celui de al doilea val este în general în recul întrucât la orizont se profilează cel de al treilea val de schimbări, astfel că: „Dacă anumite mutații fac posibilă continuarea „normală” a civilizației industriale, noi am atins un punct de contradicție dialectice în „războiul contra naturii”. Biosfera pur și simplu nu mai poate suporta mult timp agresiunea industrialismului. De altfel, noi nu mai putem conta mult timp pe rezervele de energie neregenerabile care pînă acum au fost principalele motoare ale progresului industrial” (pag. 157).

Dacă se poate discuta modul cum sînt prezentate particularitățile civilizației industriale în țări cu orînduirii sociale diferite și se poate obiecta autorului tratarea globală a industrialismului, nu se poate contesta faptul că cele șase principii industrialiste (care acționează încă cu unele efecte pozitive în economia socialistă), încep și în aceste condiții social-politice diferite să-și dezvăluie consecințele negative atît în ceea ce privește resursele energetice și alimentare cît și prejudiciile aduse mediului natural. Limitîndu-ne la aspectele pur economice și ecologice ale industrialismului nu putem să nu remarcăm finețea, discernămîntul și pertința observațiilor lui A. Toffler. Încercarea de a demonstra pînă la ce limite ideile de bază ale celui de al doilea val au reprezentat factori de progres economic și cum exagerarea și exacerbarea acestora le-a făcut să devină adevărate frîne este meritorie și demnă de o reflecție mai aprofundată.

Ce susține Toffler referitor la cauzele apariției industrialismului și la cele care l-au adus în impas? Pe bună dreptate el remarcă faptul că e zadarnic să se caute cauza care a produs revoluția industrială întrucît la aceasta au concurat o seamă de elemente de natură economică, istorică, demografică, tehnologică etc., elemente ce au condus la ruptura dintre producție și consum, la dezvoltarea neînăuită a schimbului, la modificarea modului de a produce și a mijloacelor de producție, la schimbarea raporturilor dintre om și natură, la conturarea unei anumite viziuni asupra naturii. Potrivit părerii sale civilizația industrială care a făcut atît de mult pentru ameliorarea condițiilor de viață ale oamenilor — datorită faptului că a acreditat ideea superiorității omului și luptei sale pentru dominarea naturii, a generat și o serie de consecințe neprevăzute. Între altele este menționată ca avînd efecte din cele mai grave deteriorarea crescîndă, poate ireparabilă, a fragilei biosfere terestre. Datorită „superiorității industrialiste” față de natură și tehnologiilor sale „dure”, datorită setei sale insatiabile de expansiune, mediul natural a fost răvășit mai mult ca niciodată. Niciodată o civilizație nu s-a dotat cu mijloace de distrugere apte să disloce întreaga planetă. Și, niciodată amenințarea poluării nu a planat asupra unor oceane întregi, nu au dispărut complet atît de multe specii, nu au fost atinse limite atît de avansate de epuizare a anumitor resurse neregenerabile, nu au fost poluate chimic și termic apele și atmosfera, cu pericole de schimbare a climatului, ca acum.

Toate aceste constatări nu îl conduc pe autor la concluzii pesimiste ori retrograde. el nu prevestește ca alți autori sfîrșitul tragic al civilizației industrialiste și nici epuizarea energiei. Ci, avertizează că de acum înainte progresul tehnologic va fi determinat de constrîngerii noi ce țin de: echilibrele naturii, de faptul că epoca energiei și a materiilor prime ieftine a trecut.

Aprecierea că una din caracteristicile de bază ale celui de al treilea val rezidă în constituirea unei noi imagini despre natură este deosebit de importantă. Referindu-se la multitudinea de studii ce demonstrează complexitatea și dinamismul raporturilor omului cu natura și dezvăluind amploarea impactului pe care activitatea productivă îl are asupra mediului, autorul arată cum noile cuceriri ale științelor contribuie la formarea unei optici noi care pune accent pe simbioza și armonia dintre om și planetă. Sub acțiunea progreselor cunoașterii și cu ajutorul noilor tehnologii, sub presiunea restricțiilor crizei și ca urmare a depășirii limitelor optime ale civilizației industriale, autorul consideră că omenirea se orientează spre realizarea unei civilizații noi în cadrul căreia încearcă să realizeze o sinteză a trăsăturilor pozitive ale civilizațiilor anterioare pentru a se adapta mai bine la cerințele viitorului.

Alvin Toffler scrutează fluxurile schimbărilor care afectează existența contemporană pentru a descifra în inima prezentului germele elementelor viitorului. Vom încerca să schițăm succint cîteva din tendințele noi, care — după Toffler — vor modifica radical aspectele fundamentale ale vieții economice. Una dintre aprecierile pertinente ale autorului este aceea că baza energetică specifică civilizației industriale — alcătuită din resurse neregenerabile și depinzînd de tehnologii scumpe nu corespunde nici restricțiilor crizei și celor ecologice și nici manierei noi în care se conturează evoluția progresului tehnic. Iar în ceea ce privește progresul tehnic sînt avansate interogații referitoare la modelul societății viitoare. Toffler apreciază că „posibilitățile tehnologice actuale sînt atît de vaste încît

este imposibil să fie finanțate, dezvoltate și aplicate în întregime și ca atare este necesar să se facă alegeri bazate pe adînci reflecții și să fie selectate numai acelea care corespund realizării obiectivelor sociale și ecologice pe termen lung”. (pag. 193) Reflexiile lui Toffler asupra impactului introducerii microelectronicii în activitatea productivă, a impactului noii înfîșere (asupra structurii informaționale) și a extinderii calculatoarelor și în general a inteligenței artificiale în toate domeniile vieții, conțin, așa cum e și firesc, multe elemente subiective: cu toate acestea ele sugerează teme de meditație pentru cei ce sînt în situația de a face opțiuni referitoare la tehnicile viitorului.

Impactul microelectronicii asupra structurilor industriale și a vieții sociale din statele industrializate este deosebit de puternic și are unele efecte nefavorabile asupra utilizării forței de muncă. El a stîrnit o amplă și ascuțită dezbateri în presă și a condus la elaborarea unor interesante studii caracterizate îndeosebi prin evidențierea unor dileme aproape fără ieșire. Recentul Raport al Clubului de la Roma, elaborat sub coordonarea lui Günter Friederichs și Adam Schaff și intitulat „înflorește și decădere — microelectronica și societatea”, lucrare elaborată de 11 oameni de știință, scoate în evidență faptul că în micile plăcuțe cu circuite integrate se ascunde atît posibilitatea unui progres tehnic neînăuit de mare, apt să elibereze oamenii de constrîngerea de a presta munci manuale în condiții dificile, cît și pericolul unor răsturnări fără precedent în viața socială. Raportul citează revista „Business Week”, potrivit căreia 45 la sută din totalul locurilor de muncă din țările industrializate vor suferi modificări sau vor fi pierdute ca urmare a introducerii microelectronicii. Modificînd atît produsele cît și metodele de producție, microelectronica atrage după sine o reducere drastică a locurilor de muncă și în același timp modificări profunde în structura forței de muncă utilizate. Atît Raportul către Clubul de la Roma cît și alte lucrări cum este, bunăoară, studiul lui Pierre Dommergues, „Muncitorii americani, victime ale restructurării”, publicat în „Le Monde Diplomatique” (martie 1982) prezintă modul în care marele capital utilizează avantajele microelectronicii în scopul obținerii de profituri cît mai mari în detrimentul clasei muncitoare și al funcționarilor. Din dezbaterile presei occidentale și din cele mai multe studii răzbate o notă de pesimism referitoare la influențele microelectronicii asupra folosirii forței de muncă, și în general asupra vieții economico-sociale.

Dacă cei mai mulți autori sînt impresionați de schimbările dramatice din viața oamenilor și a orașelor, pe care le produc restructurările impuse de tehnicile noi, Alvin Toffler încearcă să desprindă din avalanșa de prefaceri rapide, acele tendințe de adaptare la restricțiile crizei și la condițiile tehnicilor microelectronice pe care le consideră drept germele ai viitorului val de civilizație. Optimismul care răzbate din analizele sale se întemeiază pe încrederea în capacitatea oamenilor de a-și spori creativitatea pentru a găsi soluții de ieșire din impasul provocat de civilizația industrialistă.

Toffler arată că dacă „Esența industriei manufacturiere caracteristică celui de al doilea val era fabricarea în mare cantitate de produse identice, standardizate în milioane de exemplare, aceea a celui de al treilea val se caracterizează, din contră, prin fabricarea în serii limitate de articole parțial sau total „pe măsură” (pag. 228). Autorul arată că această tendință se vădește în Japonia, Germania Federală, S.U.A. și chiar în Uniunea Sovietică unde demasificarea producției are loc îndeosebi în sectoare ca: accesoriile electrice, chimia, industria aerospațială, telecomunicațiile și altele.

Un anumit număr de progrese au permis ca în mai multe industrii să nu se mai întrerupă fabricația după terminarea unei serii mici de produse, ci să se realizeze o reprogramare permanentă a mașinilor pentru obținerea unui flux continuu de produse diferite unele de altele. Dar, nu numai în producție apar modificări fundamentale, ci și în activitatea de birou, așa numita revoluție biromatică — dotarea activităților de acest gen cu tehnici noi, moderne, duce la o creștere accentuată a productivității în activitatea bancară, de asigurări, în administrație, finanțe etc.

Potrivit ideilor lui Toffler, tendințele noi în sistemul de producție (materială și servicii) antrenează modificări sociale de amploare. Una dintre acestea se reflectă în tendința folosirii în proporții însemnate a muncii la domiciliu atît pentru activități industriale cît și pentru cele funcționărești care beneficiază de terminalul de calculator și alte utilaje biromatice ce permit descentralizarea activităților respective. Munca la domiciliu răspunde restricțiilor crizei energetice permițînd întreprinderilor să economisească cheltuielile de întreținere a locurilor și, în același timp, favorizează organizarea flexibilă

Maria D. POPESCU

(Continuare în pag. 24)

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

DE MAI BINE de patru decenii cite s-au scurs de la apariția „Teoriei generale” a lui J. M. Keynes, (avansată în condițiile marii crize a economiei capitaliste din 1929-1933), explicarea modificărilor ce survin în volumul ocupării forței de muncă precum și găsirea unor căi de intervenție statală eficientă în vederea creșterii gradului de utilizare a brațelor de muncă a devenit obiectiv expres al gândirii economice burgheze, atât pe planul fundamentelor teoretice, cât și pe cel al practicii economice. Mai mult decât atât, datorită consecințelor grave sociale și politice ale șomajului, s-a statornicit convingerea nu numai în rândul economiștilor ci și al oamenilor politici că nivelul folosirii forței de muncă exprimă starea sănătății unei economii, iar „ocuparea deplină” este sinonimă cu echilibrul și stabilitatea economică, dar și cu „armonia socială”; viabilitatea unui sistem economic și politic a început astfel să fie legată organic de capacitatea sistemului respectiv de a asigura utilizarea rațională și deplină a resurselor, în special a celor umane.

Prin acest unghi de vedere se și explică preocuparea gânditorilor nemarxiști, partizani ai diferitelor școli economice occidentale către rediscutarea cauzelor șomajului în general, ale celui din perioada postbelică și, mai precis, ale intensificării acestuia în anii '70, în special. Și nu este vorba de a aduce în obiectiv numai raționamentele referitoare la cauzele acestui fenomen ci, cu această ocazie, de a regindi unele concepte fundamentale ca cele privind categoria „ocupării depline a forței de muncă”, tipurile de șomaj, setul de măsuri pentru ghidarea economiei spre un anume echilibru care să asigure o utilizare mai bună a resurselor societății și implicit ameliorarea șomajului. De altfel, disputele în jurul acestor probleme, stimulate în ultimul deceniu

Interpretări ale „teoriei ocupării forței de muncă” în doctrinele occidentale (I)

de o serie de fenomene de gravă instabilitate economică — existența concomitentă a șomajului, inflației și încetinirii creșterii — fenomene, în prezent, de o amploare nemaiîntâlnită în perioada postbelică; deficitele bugetare și cele ale balanțelor de plăți etc. — au permis delimitarea curentului neokeynesist al față de doctrina „clasică” a lui J.M. Keynes cit și față de alte curente ca neoclasicismul, monetarismul ș.a.

Neokeynesistii, apărind postulatele fundamentale din teoria keynesistă a ocupării, susțin incapacitatea sistemului economic capitalist de a evolua sub acțiunea propriilor legi și a mecanismului regulator al pieței spre folosirea deplină a brațelor de muncă; întrucât, după cum susține Keynes, volumul ocupării forței de muncă este determinat de nivelul cererii globale — formată din cererea pentru investiții (respectiv pentru bunuri de investiții) și cererea pentru consum (respectiv pentru bunuri de consum) și generată de comportamentul celor ce produc, celor ce consumă și celor ce economisesc — cauza esențială a existenței șomajului rămâne, în concepția lor, insuficiența cererii globale *). De aici derivă, ca și la Keynes,

necesitatea intervenției statului prin reglementarea cererii globale și implicit, principalele recomandări de politică macroeconomică.

Preluând aceste teze, neokeynesistii s-au văzut nevoiți să le dezvolte și să le completeze; ei au pornit de la impactul condițiilor specifice postbelice asupra evoluției economice a statelor occidentale în sensul intensificării creșterii productivității muncii datorată introducerii masive în producție a rezultatelor cercetării științifice și a noilor tehnologii, restructurării activităților în favoarea industriilor promotoare și legate de progresul tehnic ca și a sferei serviciilor, extinderii relațiilor economice interstatuale etc.

În acest cadru, demersul autorilor neokeynesisti se bazează pe ideea, keynesistă la origine, că șomajul, expresie a unei grave dereglări a economiei capitaliste, nu poate fi acceptat și respectiv folosit ca mijloc de reglementare economică și, în speță, de oprire a inflației. Ei se disting astfel net de diferitele variante ale curentului neoclasic care, într-o formă sau alta, definesc orice șomaj drept „voluntar” și susțin existența șomajului ca necesară și favorabilă pentru eficiența sistemului de producție și înlăturarea inflației; se declară, în acest sens, eliminarea completă a șomajului tot atât de absurdă ca și sporirea impozitelor în plină criză eco-

*) Mai precis, cauza existenței unui șomaj „involuntar” în accepțiunea keynesistă — care nu trebuie confundat cu cele două tipuri de șomaj din concepția clasică: șomaj „fricțional” — generat de neconcordanța dintre cererea și oferta de brațe de muncă pe piața muncii și șomaj „voluntar”, generat de refuzul muncitorilor de a accepta un loc de muncă la un anume nivel al salariului real (echivalent cu produsul productivității sale marginale), eliminabile, în aceeași concepție clasică, prin restabilirea automată a echilibrului ca urmare a acțiunii mecanismului salariului ca „pret al muncii” pe piață.

FIȘE

COSTIN C. KIRIȚESCU

MONEDA

mică enciclopedie

● Cunoscut specialist în probleme monetare, autor de cărți, prezență constantă în paginile revistelor economice, Costin Kiriteșcu a realizat o importantă și utilă lucrare cu caracter enciclopedic — „Moneda — mică enciclopedie”, volum apărut în Editura Științifică și Enciclopedică

dică și pe care astăzi îl întâlnim în librării. Cartea aprofundează și lărgeste considerabil preocupări mai vechi ale autorului legate de delimitarea unor termeni de bază din domeniul monetar. Totodată, volumul (structurat alfabetic și cuprinzând un important număr de termeni) își propune să stabilească o terminologie comună, să propună un consens semantic privind principalele aspecte ale monedei și domeniului monetar. Concepută ca un instrument de lucru, cartea „Moneda — mică enciclopedie” se adresează unui cerc larg de cititori: specialiști din domeniul financiar-monetar, economiști, în general tuturor celor care sînt interesați în înțelegerea unor aspecte ale domeniului deosebit de complex pe care îl reprezintă moneda în economia contemporană.

Cercetare

● PROBLEMELE legate de sporirea eficienței cercetării științifice ocupă un loc însemnat în câmpul de preocupări al economiștilor sovietici — afirmă A. I. Scerbakov în lucrarea „Eficiența activității științifice în U.R.S.S.”

publicată în cursul acestui an la Editura „Ekonomika”. Este firească o asemenea preocupare dacă se iau în considerare, pe de o parte, eforturile deosebit de mari — în plan financiar, material și uman — depuse pentru dezvoltarea acestei activități (în ultimele patru decenii, se arată în carte, numărul cadrelor din cercetare a sporit de 12 ori, iar cheltuielile pentru cercetare de 67 ori) iar, pe de altă parte, unele greutăți ce apar în procesul implementării noutăților științifice în producție. În această optică, o atenție deosebită se acordă în lucrare problemelor de metodologie, autorul considerînd că sînt necesare noi modalități de dimensionare și comensurare a eficienței cercetării științifice. Totodată, opinează A.I.S., creșterea calității promovării progresului tehnic în economie este condiționată de asigurarea unui sistem de stimulente — materiale și spirituale — corespunzător în sfera cercetării. Cit privește organizarea muncii de cercetare, factor de bază în creșterea eficienței acestei activități, în volum se subliniază necesitatea selecției cadrelor de cercetători în funcție de capacitățile lor crea-

tive, alcătuirea de echipe de cercetare care să poartă de grijă la opțiunile componenților acestor grupări precum și practicarea unui sistem flexibil de planificare a cercetării, în care un rol mai însemnat decât în prezent să revină preocupărilor și opțiunilor științifice ale fiecărui cercetător în parte.

Prețurile materiilor prime

● În contextul actualei crize energetice și de materii prime, problema dimensionării prețurilor la resursele naturale interne dobîndește o însemnătate deosebită, opinează Jiří Safar în articolul „Ekonomické oceňování přírodních zdrojů” (Stabilirea pe baze economice a prețurilor la resursele naturale), publicat în nr. numărul 3/1982 al revistei din Cehoslovacia POLITICKÁ EKONOMIE. Nu este vorba, însă, doar de o acțiune cu caracter normativ prin care să se determine anticipat anumite limite de prețuri. Luînd în calcul efectele multiple și pe termen lung asupra întregii economii, problema determinării prețurilor la materiile prime și combustibili obținute prin exploatarea resurselor prî-

nomică, iar șomajul prezent — „o investiție care permite mine o mai bună repar-tizare a lucrătorilor”⁴⁾

Pentru neokeynesisti devine însă discu-tabil conceptul de ocupare deplină a forței de muncă apreciat drept ambiguu și neclar sau, după prof. J. Robinson, o „categorie statică și imprecisă”. În opti-ca lor, gradul de „deplinătate” a utili-zării forței de muncă se modifică pe mă-sura dezvoltării sociale; de aceea ei își îndreaptă cercetările spre determinarea celui nivel al cererii globale și a celui ritm de creștere a acesteia, în speță al cererii de investiții, care să permită folo-sirea deplină a resurselor umane în con-dițiile variabilității populației, a produc-tivității muncii, a producției, investițiilor, a acumulării etc.⁵⁾ În această abordare neokeynesistii adoptă pentru ocuparea forței de muncă un nivel „minim” și un nivel „maxim”, ca o reacție la realitățile sociale postbelice în care un loc care nu poate fi neglijat îl dețin sindicatele muncitorești și acțiunea lor revendicativă pentru creșterea salariului și securitatea locurilor de muncă. Astfel, Abba Lerner⁶⁾ precizează ca limită pentru nivelul „ma-xim” al ocupării, șomajul „fricțional” iar pentru nivelul „minim” un șomaj su-perior celui „fricțional” și generat de exis-tența „puterii revendicative a lucrătorilor”. Deși pare un paradox o asemenea afir-mație privind subminarea de către sala-riații a propriei lor situații, este vorba de fapt de influența pe care o are creșterea salariilor și a prețului asupra comporta-mentului investițional în sensul reducerii cererii efective și implicit a volumului ocu-pării forței de muncă. Raționamentul key-nesist este astfel adaptat la condițiile actuale — în care nici nu poate fi vorba de concurență perfectă, și nici de mobi-litate perfectă a forței de muncă în spa-țiul economic și geografic și în care se

accentuează așa numitul fenomen al „ri-gidității” salariului și prețurilor (opozi-ția lucrătorilor la coborârea salariilor și a întreprinzătorilor la reducerea prețu-rilor).

În această viziune neokeynesistii, mai realiști, mai lucizi decît profesorul lor afirmă că în societatea occidentală nu se poate atinge nivelul maxim al ocupării depline a forței de muncă; ocuparea de-plină, în înțelesul ei strict nu există și dacă s-ar înfăptui totuși, ea nu ar fi compatibilă cu stabilitatea economică, a prețurilor, a schimburilor externe. Ca ata-re, ei apelează la o nouă noțiune, care ar acoperi insuficiențele celei originare, noțiunea de „nivel optim” al ocupării. Se admite, prin aceasta, în mod explicit o „rată moderată” de șomaj⁷⁾ ca preț al evitării celor două efecte negative poten-țiale ale ocupării depline: inflația și de-presiunea. Pentru atingerea unui aseme-nea obiectiv de politică economică — ni-vel optim de ocupare — ei întrevăd o in-tervenție a statului în domeniul utilizării resurselor umane în combinație cu pa-tronatul și sindicatele muncitorești; o asemenea politică ar viza controlul miș-cării salariilor în sensul admiterii posibi-lității că beneficiile rezultate din extin-derea volumului de forță de muncă ocu-pată, de care s-ar bucura întreaga socie-tate, implicît salariații, ar fi mai mari și ar putea să compenseze pierderile din eventuala coborîre a salariilor reale.

O dificultate intervine însă atunci cînd se încearcă precizarea unei rate admis-ibile de șomaj, oricum ar fi ea denumită, „decentă”, „colă de alertă”, „prag tole-rabil” etc. De altfel, la acest punct, di-ferențele școli economice, puternic în opo-ziție cînd explică existența șomajului sau oportunitatea lui, fie chiar pînă la o anu-mită limită, se întilnesc pentru a admite că astăzi „utilitatea deplină” a resurselor

umane nu înseamnă o rată zero a șoma-jului; după unele formulări și estimări, destul de contradictorii, plafonul șomaju-lui permis ar putea fi o rată de minimum 2 la sută din populația ocupată, repre-zentînd atît persoanele aflate în căutare de lucru între două angajări (circa 1 la sută) cit și cele care găsesc mai greu un loc de muncă (din regiuni mai retrase, cu un anume grad de handicapare etc.; 1 la sută aprox.⁸⁾ dar și o rată de 4 la sută și chiar 5 la sută, pentru deceniul opt, mai ales⁹⁾. În această nouă delimitare conceptuală, se poate observa, de altfel, la autorii neokeynesisti o anume abandonare a obiectivului asigurării ocu-pării depline a forței de muncă, înlocuirea acestuia cu un altul, așa-zisa ocupare „mai înaltă” — sau chiar renunțarea la un asemenea țel, dacă ținem seama de afirmația lui J. Robinson, potrivit căreia în prezent în țările occidentale obiectivul politicii economice este mai degrabă ace-la „de a evita un șomaj prea mare”.¹⁰⁾

Eufrosina IONESCU

Institutul de economie socialistă

⁴⁾ Vezi: Ed. Phelps, citat după Guy Stand-ing, „La notion de chômage volontaire”, Revue Internationale du Travail, vol. 120, no. 5, 1981.

⁵⁾ Vezi modelele R.F. Harrod, E. Domar, J. Robinson ș.a.

⁶⁾ Abba Lerner, „Economics of employ-ment”, New York, Mc Graw Hill, Book Co., 1951.

⁷⁾ Joan Robinson, „Essays in the theory of employment”, Oxford, Basil Blackwell, 1953.

⁸⁾ Michael Stewart, „Keynes and after”, London, Penguin books, 1967, p. 255.

⁹⁾ A.M. Okun, M. Abramovitz, R. Solow, „Jobs for Americans”, New Jersey, Pren-tice Hall Inc., Englewood Cliffs, 1976.

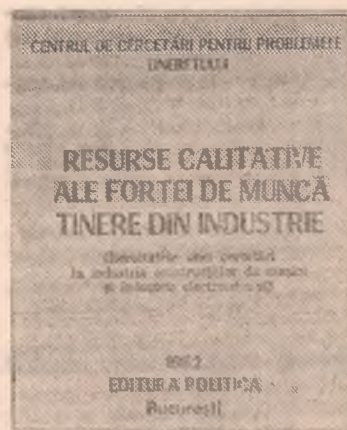
¹⁰⁾ Joan Robinson, „What has become of the keynesian revolution” în „After Key-nes”, Oxford, Basil Blackwell, 1973, p. 10.

prii ar necesita, potrivit părerii lui J.S., reelaborări la nivel teoretic și metodologic. În acest cadru elementele principale în funcție de care ar urma să fie stabilite prețurile la grupele de produse amintite sînt: cheltuielile de producție (precum și estimarea exactă a propriilor consumuri energetice); dimensiunea zăcă-mintelor; evoluția prețurilor pe piața mondială. Totodată, pornind de la imperativul diminuării susținute și în toate ramurile economiei a consumurilor de materii prime și energie, ar pre-zența interes — susține J.S. stu-diul prețului la aceste produse ca pirghie de stimulare a economisirii la consumatorii din ramu-rile prelucrătoare.

Competență profesională

● Competența profesională a inginerilor care activează în R.F. Germania ar avea la bază, potrivit opiniei formulate de doi autori — Olivier Fleuret și Pa-trick Piernaz, în studiul „Les secrets des ingenieurs allemands” publicat în numărul din 8 apri-lie a.c. al revistei „L'USINE NOUVELLE” două elemente

principale. Primul, după cum se relatează în articol, se referă la relațiile existente între mediul universitar și cel industrial; în R.F. Germania industriașii acor-dă o atenție deosebită apropierii de învățămîntul superior, atît prin avansarea unor importante comenzi de cercetare (funda-mentală și aplicativă) cit și prin recrutarea, încă din timpul stu-diilor, a tinerilor cu înclinații pentru cercetare. Există și o re-lație inversă. Numeroase cadre care predau în învățămîntul su-perior sînt recrutate din rîndul inginerilor care lucrează în pro-ducție, ceea ce oferă posibilita-rea îmbogățirii universului de cunoștințe practice al studenților. Un al doilea element care asig-ură buna pregătire a cadrelor: ingineresți din această țară, susțin O.F. și P.P., îl constituie o largă și sistematică informa-re; inginerul german consacră zilnic cîteva ore informării de specialitate; el este antrenat, în același timp, într-un sistem de pregătire permanentă care îi per-mite să dobindească o serie de cunoștințe din domeniul econo-mic, al managementului etc.

● Tipărit de curînd la EDI-TURA POLITICĂ, volumul „Re-surse calitative ale forței de muncă tinere din industrie” reu-nește o serie de studii cu carac-ter socioeconomic întreprinse în unități ale industriei construc-tilor de mașini și ale industriei electrotehnice de un colectiv de cercetători din cadrul Centrului de cercetări pentru problemele tineretului (coordonatorul lucră-rilor — George Basiliade). Aria de

FIȘE

investigație pentru care au optat autorii este largă, fapt impus de însăși problematica deosebit de complexă și de stringenta actua-litate pentru dezvoltarea econo-miei noastre care este procesul de calificare a tinerilor. Urmă-rind o prezentare a structurii tem-atică a cărții se remarcă mai multe planuri. Astfel, cîteva ca-pitole de carte sînt consacrate mecanismelor calificării și căi-lor de stimulare a creativității tehnice a tinerilor muncitori. O altă secțiune a volumului este consacrată unor elemente ce sînt circumscrise sferei psihologice și culturale proprii tineretului in-dustrial: trăsături ale conștiinței socialiste a tinerilor muncitori; corelația dintre satisfacția în muncă și rezultatele profesionale; preferințele culturale și modalită-țile de petrecere a timpului liber; aspecte ale procesului de adap-tare urbană a tinerilor munc-i-tori etc.

Intrebări, dileme, noi ipoteze

(Urmare din pag. 21)

a timpului de muncă. *) În această privință în lucrare sînt citate numeroase exemple ce ilustrează tendința multor firme din țările industrializate de a adopta orare de lucru variabile și alte restructurări ale timpului de muncă. Astfel se constată că în 1977 un sfert din mina de lucru vest-germană, mai mult de 5 milioane de salariați în total, practica o formă sau alta de orar elastic și acest sistem era în vigoare în 22 000 de întreprinderi totalizînd circa 4 milioane de lucrători în Franța, în Finlanda, Danemarca, în Suedia, în Italia și în Anglia. Trezirea la folosirea timpului de lucru mai suplă și mai personalizată a avut drept rezultat, susține Toffler — o diminuare a cheltuielilor de energie și a poluării, datorită reducerii suprasarcinilor din orele de vîrf.

Reculul producției de masă se întovărășește și de o diversificare paralelă a distribuției, comercializării și consumului. Dacă civilizația industrialistă favoriza o accentuată standardizare, sincronizare și centralizare, noua civilizație — susține Toffler — stimulează mai mult tendințele spre descentralizare, demasificare, personalizare a producției și consumului.

O atenție inedită acordă Toffler unei tendințe (ce dobîndește proporții tot mai mari în viața economico-socială din țările industrializate) spre producerea unui număr tot mai mare de bunuri și servicii pentru uzul personal. Aceasta face ca ponderea „economiei invizibile“ cum o numește autorul să crească în condițiile noii civilizații. Autorul numește economie invizibilă sau sector A domeniul care produce bunuri pentru folosul personal al producătorului (sector care era predominant în perioada preindustrială) iar sector B sau economie vizibilă acela care produce bunuri și servicii pentru piață și care dobîndește asemenea proporții în societatea industrialistă încît producția sectorului A este aproape anihilată și ignorată. Dar „dacă se observă lucrurile cu un ochi atent, se sesizează o modificare radicală care se produce în raporturile mutuale dintre aceste două sectoare, aceste două forme de producție. Vedem cum se șterg progresiv frontierele care separă producătorul de consumator. Vedem cum crește importanța „prosumer-ului**). Și, privind mai departe, vedem cum se profilează la orizont o mutație fenomenală care va transforma pînă și rolul pe care îl deține piața în însăși existența noastră și în sistemul mondial“ (pag. 333). Toffler citează numeroase exemple referitoare la modul în care în țările industrializate oamenii încep să-și repare singuri o serie de aparate, mobile. să-și întrețină instalațiile și locuințele — în America chiar să-și construiască singuri case — să cultive legumele necesare autoaprovizionării etc., și cum industria și comerțul au început să se adapteze acestor tendințe. Au început să se producă instrumente necesare, să se vîndă anumite aparate în piese detașate pe care cumpărătorul le montează singur (pînă și unele tipuri de automobile se vînd neasamblate) remarcă Toffler.

O bogată literatură de popularizare este adecvată acestei ten-

*) Spre deosebire de Toffler care vede în aceasta un semn al viitorului nu puțini sînt autorii care condamnă munca la domiciliu și alte forme de organizare flexibilă a timpului de muncă; ei regăsind în aceste forme de organizare tendința capitalistilor de a obține profituri tot mai mari, ca urmare a reducerii salariilor și încălcării unor drepturi sindicale

**) Așa numește autorul agentul economic al viitorului, omul care își produce multe din bunurile și serviciile necesare pentru sine și familia sa

dințe: numeroase cărți prezintă instrucțiuni de montare și întreținere a aparatului electric și electronic, instrucțiuni rețetier, toare la locuință și întreținerea ei, la grădinărit etc. etc. În total acesta producția tinde să se bazeze în parte pe producția pentru schimb și în parte pe producția realizată în scopul autoaprovizionării familiei, iar sectorul în care oamenii „execută ei înșiși cele necesare“ provoacă schimbări radicale în structura producției pentru piață, în amploarea vînzărilor, serviciilor și asistenței tehnice. Interesantă este observația lui Toffler că această producție de bunuri pentru sine este departe de a fi un „hobby“, un mijloc de petrecere a timpului liber și că în viitor va dobîndi o importanță crescîndă; cu cît îi vom consacra mai mult timp și energie cu atît va interveni mai mult în fasonarea existenței și în modelarea caracterului societății.

Orientarea spre producții de serie redusă sau la comandă, spre personalizarea produselor și a modului de a le produce, spre munca la domiciliu ori spre orare flexibile de muncă precum și tendința de a produce bunuri și servicii pentru sine poate fi considerată ca o reacție la exagerările industrialiste (gigantism, producție de masă, standardizare și sincronizare etc.) și în același timp ca încercare de adaptare la restricțiile crizei. Dar în ce măsură aceste soluții introduc un grad superior de raționalitate economică și împacă exigențele de eficacitate la nivel local cu eficacitatea de ansamblu a economiei, precum și cu exigențele dezvoltării și împlinirii personalității umane rămîne de văzut. Toffler încearcă să sesizeze legăturile logice dintre diversele tendințe noi — uneori contradictorii — și să sugereze modul în care, în momentul de față, se înfruntă tendințele celui de al doilea val — industrialist — care încearcă să-și mențină pozițiile, cu cele specifice viitorului val de civilizație în plin proces de constituire și dezvoltare. Pe linia optimismului său funciar, autorul afirmă că deși „Civilizația celui de al treilea val nu aduce un model gata făcut care nu trebuie decît să fie imitat“ (pag. 429) este totuși „încurajator de constatat că civilizația embrionară a celui de al treilea val nu este numai coerentă și realizabilă în termenii ecologici și economici, ci că noi putem, de asemenea, dacă avem puțină voință, să o facem mai plină de satisfacții și mai democratică decît pe cea actuală (pag. 431). Dar mai departe el avertizează asupra faptului că perioada de tranziție poate fi marcată de convulsii sociale de o extremă gravitate, de fluctuații economice, accidente și dezastre tehnologice, de războaie ori amenințări de război. Aceste riscuri autorul consideră că vor putea fi evitate și, că în pofida multiplexelor dificultăți, omenirea va putea să creeze o civilizație superioară celei actuale.

Încercînd să înfățișeze o concepție clară, coerentă despre o viziune de ansamblu asupra civilizației viitorului și a rolului omului în societatea respectivă, autorul traversează aspectele cele mai diverse ale vieții materiale și spirituale a omenirii, surprinzînd ceea ce este nou în multe domenii ale cunoașterii — dar tocmai de aceea amplitudinea sa eșuează, pe alocuri, în impresia de prolixitate, de repetare. În afară de aceasta, unele păreri despre situația și evoluția relațiilor politice sînt contradictorii ori discutabile. Dar ceea ce merită a fi subliniat, în mod deosebit, este faptul că înfățișînd o plajă întinsă de tendințe, avansînd ipoteze îndrăznețe, multe de mare originalitate, Toffler se ferește să prezinte rețete ori soluții, ci se străduiește în mod deosebit să furnizeze teme de gîndire, să formuleze întrebări menite să ajute cititorul să discearnă între ceea ce ține de ziua de ieri și ceea ce reprezintă ideile și tendințele viitorului. Al treilea val ca și recentul raport al Clubului de la Roma și multe alte lucrări de sinteză sînt cărți despre ziua de azi și de mîine a omenirii, constituind pretexte și îndemnuri la reflecție.

Autofinanțarea unităților economice

(Urmare din pag. 6)

toarele direcții: utilizarea nerațională a fondului de retribuție și sporirea nejustificată a cheltuielilor neeconomice datorită volumului ridicat al rebuturilor în activitatea muncitorilor cu calificare inferioară cărora li s-a încredințat efectuarea unor operațiuni care necesitau o calificare complexă.

DIN ANALIZA întreprinsă asupra activității unităților menționate rezultă o serie de direcții de acțiune menite să asigure aplicarea cu consecvență a principiilor noului mecanism economico-financiar, realizarea autogestiei și autofinanțării:

● necesitatea unei fundamentări mai

riguroase a tuturor secțiunilor planului economic și bugetului de venituri și cheltuieli pentru a preîntîmpina necorelările reieșite din analiză, precum și pentru asigurarea premiselor care să determine o mai mare stabilitate a indicatorilor de plan pe parcursul execuției acestora în scopul delimitării unităților cu activitate economico-financiară rentabilă față de cele care nu gospodăresc cu simț de răspundere fondurile încredințate;

● respectarea structurii de plan sortimentale menite să pună în evidență rolul principal al producției fizice și nete, indicatori de bază ai mecanismului, pentru a se realiza în practică continuitatea circuitului valorilor materia-

le și bănești, a plăților, a formării și menținerii capacității de plată, a echilibrului bănesc și financiar și nu în ultimul rînd a creșterii eficienței economice;

● asigurarea unei ritmicități corespunzătoare în procesul fabricației și realizare a mărfurilor care să evite apariția unor dezechilibre în fluxul fondurilor angajate cu repercusiuni nedorite asupra întregii autogestii;

● fundamentarea riguroasă a normelor și normativelor de consum, iar în cadrul acestora asigurarea unor proporții juste între cheltuielile cu munca vie și trecută. Aceasta impune o analiză profundă a potențialului existent în fiecare unitate, a repartizării de către factorii de decizie a sarcinilor corelate cu resursele existente în cadrul autogestiei economico-financiare.

APĂRUTĂ într-o perioadă în care accentele se pun cu precădere pe problemele dezvoltării calitative, intensive, pe valorificarea eficientă a resurselor, prin conținutul său lucrarea **Enciclopedia conducerii întreprinderii*** urmărește să răspundă unor asemenea obiective. Prin modul de analiză și definire a unor categorii și noțiuni economice specifice, perfecționarea organizării și conducerii unităților este, în fapt, prezentată ca o importantă resursă a dezvoltării.

Mai departe, punind la baza tratării temei, în toate secțiunile cărții, contribuția de excepțională însemnată teoretică și practică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la dezvoltarea științei conducerii, orientările și indicațiile sale referitoare la conducerea întreprinderilor, lucrarea abordează problematica întreprinderilor în sensul lor de unități economice (întreprinderi, centrale, alte unități din structura întreprinderilor și centrelor) integrate cu atribuții și răspunderi concrete în sistemul unitar al economiei. Iată doar câteva considerații care relevă actualitatea acestei lucrări.

În literatura de specialitate din țara noastră au apărut numeroase lucrări valoroase în domeniul organizării și conducerii, care au insistat, însă, de regulă, pe o compoziție anume a acestui domeniu. În acest context, „Enciclopedia conducerii întreprinderii” trebuie înțeleasă nu în sensul strict al tratării exhaustive a problemelor ci prin prisma gradului de cuprindere și integrare a acestora, prin prisma legăturii de sistem care există între componentele conducerii întreprinderii. Se poate spune că lucrarea, în ansamblul ei, valorifică ce s-a realizat în țara noastră pe planul conducerii întreprinderii, sintetizând teoria, experiența și practica în domeniu. Față de dinamismul problemelor de conducere ni se pare însă necesar ca în continuare să apară lucrări pe teme sau domenii parțiale, care, adăugând probleme specifice, să îmbogățească literatura economică originală cu privire la conducerea științifică a unităților socialiste. În general, așa cum arată însăși autorii, acest volum enciclopedic își

propune: „a) să prezinte principalele aspecte teoretice ale organizării și conducerii întreprinderilor; b) să furnizeze unele elemente metodologice de lucru conducătorilor de întreprinderi și în general cadrelor de conducere aflate pe diferite niveluri ierarhice, mai ales prin descrierea metodelor și tehnicilor moderne de organizare și conducere și a felului în care acestea pot fi utilizate; c) să contribuie la realizarea pe cât posibil a unității terminologice în problemele de conducere; d) să ofere un bogat volum de informații referitor la ceea ce trebuie să cunoască conducătorii de întreprinderi pentru a folosi eficient resursele”. Cum răs-

cesul de conducere a întreprinderii, atât cel intern propriu-zis cât și cel ce se referă la articularea întreprinderii cu centrala și cu ministerul economic, cu mediul social-economic în ansamblul său. Secțiunea amintită se încheie cu tratarea problemelor referitoare la instrumentarul de conducere — respectiv metode și tehnici de conducere. Faptul că cititorul-specialist găsește indicații când, cum, în ce condiții și cu ce rezultate se pot aplica metodele și tehnicile de conducere, reprezintă un reper util pentru conducător, fără însă să-l scutească de o atitudine adaptivă și constructivă în aplicarea teh-

zare și conducere, respectiv aspectele informațional-decisionale și social-umane ale întreprinderii; prezentarea argumentată a elementelor de evaluare a nivelului eficienței sistemelor de organizare și conducere; o serie de referenți sintetice asupra întreprinderii și problematicii viitorului — ca o deschidere (și invitație) pentru cercetarea în continuare, dezvoltarea și înnoirea unor modalități de a pătrunde și caracteriza mai cuprinzător mecanismul conducerii întreprinderii — întregesc arja tematică deosebit de complexă a acestui volum.

Să mai menționăm că volumul cuprinde o importantă bibliografie cu lucrări ale autorilor români și străini, precum și un bogat indice de termeni care permite cu ușurință regăsirea definițiilor și comentărilor lor în contextul problematicii diferitelor secțiuni. Cum este însă și normal, o asemenea lucrare are și limite. Cea mai importantă decurge din dinamismul fenomenelor prezentate în lucrare, fenomene care vor suferi în timp îmbunătățiri, completări, înnoiri. Deși volumul nu și-a propus prezentarea unor definiții exhaustive a termenilor — fapt care rezultă din însăși modalitatea de comentare a acestora — mai sînt de așteptat totuși clarificări, pe care lucrări tematice cu caracter mai restrîns și mai aprofundat pot și trebuie să le realizeze. Faptul că în colectivul de colaboratori nu sînt prezenți și specialiști din celelalte centre universitare reprezentative în domeniu — Timișoara, Cluj-Napoca, Iași, Craiova ș.a. poate reprezenta, de asemenea, o limită a volumului; mai ales ținînd seama că funcționabilitatea întreprinderilor din județe — prin prisma unor condiții specifice ale activității, de organizare, de relații cu organele de resort etc. — prezentă nu o dată elemente diferite față de cea a unităților din Capitală.

Enciclopedia conducerii întreprinderii se adresează unui număr mare de cititori — cadre de conducere, specialiști în cercetare, proiectare, în organizare și conducere, cadre didactice și studenți, toți acei ce sînt preocupați de problematica atât de amplă și pasionantă a întreprinderilor. Pentru noutatea și temeritatea realizării acestei prime enciclopedii, pentru conținutul și valoarea sa, mai ales pentru impactul pozitiv pe care cu siguranță îl va realiza asupra procesului conducerii întreprinderilor din țara noastră, autorii, editura, redactorul de specialitate și coordonatorul lucrării merită toate aprecierile noastre.

Ervin HUTIRA

COORDONATE ALE CONDUCERII ÎNTEPRINDERII

punde cartea obiectivelor pe care și le-a propus?

Autorii se opresc asupra instrumentarului de lucru și acțiune al conducerii întreprinderii, și prin exemplificările pe care le oferă înlesnesc valorificarea și adaptarea la specific a conceptelor, metodelor și tehnicilor recunoscute în organizarea și conducerea întreprinderilor. Lucrarea este interesantă, operațională și prin modalitatea originală de tratare a materialului, care este structurat pornind tocmai de la atitudinile, comportamentul și intervențiile conducerii din unități în gospodărirea resurselor întreprinderii. Prima parte a volumului este consacrată problemelor fundamentale ale conducerii întreprinderii, legăturii acesteia cu macrosistemul socioeconomic în condițiile funcționării noului mecanism economico-financiar. În acest cadru se pun în evidență conținutul conducerii planificate, principiile acestei conduceri dezvoltate în mod original, creator de către partidul nostru. Tratarea sintetică a procesului de conducere, a autoconducerii socialiste, muncitorești, cu accent pe intervențiile eficiente ale conducătorilor, subliniindu-se latura umană a acestui proces complex — coordonată de substanța întregului nostru sistem social-politic — oferă conducătorilor de întreprinderi — și nu numai lor — un prilej de autoevaluare și de perfecționare a propriei activități.

Cum era și normal, în volum este descris cadrul organizatoric în care are loc pro-

nicilor respective în propria activitate.

Partea cea mai mare a lucrării este consacrată descrierii și analizei resurselor întreprinderii — umane, tehnologice și materiale, financiare și informaționale — și mai ales modalităților de utilizare rațională a lor, instrumentarului de metode, tehnici și procedee apte să permită valorificarea eficientă a acestor resurse. Tratarea este semnificativ interdisciplinară, fiind articulate puncte de vedere din domeniul economic, tehnologic, organizatoric, psihologic etc. reușindu-se în același timp să se scoată în prim plan, în toate secțiunile cărții, latura umană a conducerii.

Ni se pare oportună deschiderea către tratarea sistemică a fenomenelor, tocmai pentru a oferi posibilitatea măsurării și interpretării cât mai corecte a rezultatelor obținute în utilizarea resurselor, în carte fiind pe larg abordate probleme ale analizei activității economico-financiare a unităților socialiste. În concepția autorilor, tratarea integrată a diferitelor probleme ale conducerii este susținută și de modul în care sînt prezentate sistemele informaționale și informatice pentru conducere, conceperea, proiectarea și utilizarea acestor sisteme. Prezentarea aspectelor referitoare la analiza și proiectarea dezvoltării activității întreprinderii — cele privind cercetarea, proiectarea și dezvoltarea resurselor tehnice și tehnologice și cele privind analiza și proiectarea sistemelor de organi-

* Enciclopedia conducerii întreprinderii, coordonator prof. dr. Mihai Dumitrescu, autori: M. Alțăr, G. Arsene, C. Bărbulescu O. Berlogea, P. Bran, P. Burlui, St. Cojocaru, P. Constantin, D. Constantin, M. Dumitrescu, C. Florescu, R. Homescu, T. Homos, Al. Gheorghiu, Gh. Manea, L. Neculescu, O. Nicolescu, T. Niculescu, N. Oprea, G. Pleșolanu, P. Pufan, I. Puiu, C. Russu, Th. Stolojan, R. Stroe, A. Tabachiu, I. Unguru, București, Editura științifică și enciclopedică, 1981, 904 pag.

Reproducția produsului social

CONTINUAM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior. Din dorința de a spori eficiența acestor consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățământul liceal și superior, sub egida Direcției științe sociale din Ministerul Educației și Învățământului acestea nu se vor mai referi la întregă temă prevăzută în program, ci vor

aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățământul superior, în anul 1982, tema „Reproducția socializată” cuprinde 4 puncte: 1. „Conținutul și trăsăturile reproducției socialiste”; 2. „Reproducția produsului social”; 3. „Reproducția forței de muncă”; 4. „Reproducția relațiilor de producție”. Toa-

te aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă la punctul 2.

Subliniem că, pentru anul 1982, programa de economie politică și manualul după care candidații se pot pregăti pentru concursul de admitere au fost indicate în „Revista economică” nr. 17 din 30 aprilie 1982.

EXISTENȚA societății omenești presupune consumul și, ca urmare, producția continuă. „O societate — arăta K. Marx — nu poate înceta să consume, după cum nu poate înceta să producă. Privită în conexiunea sa continuă și în fluxul neîntrerupt al reînnoirii sale, orice proces de producție social este, deci, în același timp un proces de reproducție”.

Reproducția, ca un proces complex de reluare continuă a procesului de producție include: a). reproducția produsului social; b). reproducția condițiilor pentru protecția și ameliorarea mediului natural; c). reproducția forței de muncă; d). reproducția relațiilor de producție.

Prin urmare, prima componentă a reproducției în general și deci și a reproducției socialiste lărgite o constituie reproducția produsului social.

Produsul social și producția socială. Cele două sectoare ale producției sociale

PRIN PRODUS SOCIAL înțelegem totalitatea valorilor de întrebuințare create de societate în decursul unei perioade de timp date, de obicei un an. Produsul social are o structură materială, compusă din mijloace de producție și obiecte de consum și o structură valorică, compusă din valoarea mijloacelor de producție consumate (f), valoarea nou creată de către munca pentru sine (r) și o valoare nou creată de către munca pentru societate (p).

Corespunzător împărțirii produsului social în mijloace de producție și obiecte de consum și producția socială, în care are loc crearea produsului social, se împarte în două mari sectoare:

— sectorul I, producător de mijloace de producție, care include unitățile economice în care se produc numai sau cu preponderență mijloacele de producție;

— sectorul II, producător de obiecte de consum, care cuprinde acele unități economice în care se produc numai sau cu preponderență obiecte de consum.

Așa cum producția socială se divide în cele două sectoare — sectorul I și sectorul II — și producția fiecărei ramuri se împarte în două subdiviziuni: subdiviziunea producătoare de mijloace de producție și subdiviziunea producătoare de obiecte de consum. În industrie, subdiviziunea producătoare de mijloace de producție, care reprezintă cea mai mare parte a sectorului I, este cunoscută sub denumirea de producția grupei „A”, iar subdiviziunea producătoare de obiecte de consum, care constituie o parte a sectorului II, este cunoscută sub denumirea de producția grupei „B”.

Avînd în vedere cele două structuri — materiale și valorice — ale produsului social, structura producției sociale se va prezenta în felul următor:

$$I (f + r + p)$$

$$II (f + r + p)$$

Reproducția produsului social cuprinde, pe de o parte, producerea produsului social, iar pe de altă parte, realizarea lui.

Producerea produsului social

PRODUCEREA produsului social are loc în sfera producției materiale.

Pe baza dezvoltării forțelor de producție, a industriei, agriculturii și celorlalte ramuri ale economiei naționale, produsul social al țării noastre a crescut, în perioada 1951—1980, de 15 ori, cu un ritm mediu anual de 9,3 la sută. În urma acestei creșteri, volumul absolut al produsului social al R.S. România a sporit de la 83 miliarde lei în anul 1950 la 1.250,9 miliarde

lei în 1980. În cincinalul 1981—1985, creșterea produsului social va fi de 34,3 la sută, ajungînd să se cifreze în anul 1985 la 1.708 miliarde lei.

Concomitent cu sporirea produsului social s-au produs modificări profunde în ceea ce privește participarea diferitelor ramuri la producerea acestuia. Schimbările cele mai importante, oglindite de datele din tabelul nr. 1, sînt creșterea contribuției industriei și construcțiilor și reducerea ponderii agriculturii.

Evoluția contribuției principalelor ramuri la producerea produsului social al R.S. România, în perioada 1950—1980

Ramura	Contribuția în % din total, în anul:			
	1950	1960	1970	1980
Industria	48,6	52,4	61,4	62,8
Construcțiile	7,4	9,7	10,8	9,8
Agricultura	25,7	24,5	16,5	13,5
Transporturile și telecomunicațiile	4,2	3,5	4,7	5,2
Celelalte ramuri	16,1	9,9	6,8	8,9

Sursa: „Anuarul statistic al R.S.R., 1981”, p. 98.

Se impune menționarea faptului că modificările în participarea ramurilor la producerea produsului social au avut loc pe fondul general al creșterii absolute a produsului social creat în toate ramurile economiei naționale.

Realizarea produsului social

PENTRU a se putea relua an de an procesul de producere a produsului social este necesară realizarea acestuia. Prin realizarea produsului social se înțelege trecerea, sub formă materială și valorică, a tuturor componentelor produsului social din sfera producției în sfera consumului (productiv și neproductiv) prin intermediul repartiției și schimbului. Prin înfăptuirea realizării produsului social are loc, pe de o parte, recuperarea cheltuielilor efectuate cu producerea mărfurilor la care se adaugă și venitul net, iar pe de altă parte, înlocuirea mijloacelor de producție consumate, procurarea unor mijloace de producție suplimentare pentru lărgirea producției și procurarea obiectelor de consum necesare consumului personal și social.

Asigurarea cu mijloacele de producție și obiectivele de consum necesare și, prin aceasta, realizarea produsului social are loc prin intermediul schimbului de mărfuri care se desfășoară între unitățile economice din interiorul fiecărui sector, între unitățile economice ale celor două sectoare, între unitățile economice și populație. Deplasarea mărfurilor de la producător la consumator prin intermediul banilor poartă denumirea de circulația mărfurilor.

Circulația mărfurilor, care include atât obiectele de consum cit și mijloacele de producție, are loc pe piața internă și pe piața externă. În timp ce piața internă oglindește ansamblul relațiilor de vânzare-cumpărare care au loc în interiorul țării, piața externă exprimă totalitatea relațiilor privind schimbul de mărfuri și servicii între țara noastră și alte țări.

Pentru a putea avea loc realizarea produsului social și, prin aceasta, reproducția sa, în economie sînt necesare anumite proporții, materiale și valorice, afit între cele două sectoare ale producției sociale cit și în cadrul fiecărui sector. În reproducția socialistă lărgită aceste proporții, cunoscute sub denumirea de condițiile realizării produsului social sînt următoarele:

a). valoarea produsului necesar și a plusprodusului din sec-

torul I (r+p), trebuie să fie mai mare decât fondul de înlocuire din sectorul II (f), adică :

$$I (r+p) > II (f)$$

Așadar, pentru a putea asigura lărgirea producției, atât în sectorul I cât și în sectorul II, partea din producția sectorului I care rămâne după înlocuirea mijloacelor de producție consumate în acest sector trebuie să fie mai mare decât fondul de înlocuire din sectorul II.

b). valoarea producției sectorului I (f+r+p) trebuie să fie mai mare decât fondul de înlocuire din sectorul I (f) și din sectorul II (f), adică :

$$I (f+r+p) > I (f) + II (f)$$

Prin urmare, în sectorul I trebuie să se asigure producerea de mijloace de producție în cantitatea și structura necesară, atât pentru înlocuirea mijloacelor de producție consumate, cât și pentru lărgirea producției, în ambele sectoare ;

c). valoarea producției sectorului II (f+r+p) trebuie să fie mai mică decât valoarea nou creată în sectorul I (r+p) și în sectorul II (r+p), care împreună constituie venitul național adică :

$$II (f+r+p) < I (r+p) + II (r+p)$$

Cu alte cuvinte, în reproducția socialistă lărgită numai o parte a venitului național îmbracă forma materială de obiecte de consum — cea care se include în fondul de consum. Cealaltă parte a venitului național — care se include în fondul de acumulare — îmbracă în cea mai mare parte forma materială de mijloace de producție.

Evident că proporțiile și corelațiile necesare înfăptuirii procesului de reproducție sînt mai complexe decât fluxurile economice care asigură înlocuirea, sub formă materială și valorică, a diferitelor componente ale produsului social și ele devin din ce în ce mai complexe pe măsura dezvoltării forțelor de producție și adîncirii diviziunii sociale a muncii. În condițiile țării noastre, aceste proporții se stabilesc în mod constant prin planul național unic de dezvoltare economico-socială.

Legea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție

ANALIZA condițiilor necesare realizării produsului social în reproducția socialistă lărgită a scos în evidență faptul că în interacțiunea dintre cele două sectoare ale producției sociale rolul determinant îl are sectorul I, producător de mijloace de

producție. Dezvoltarea cu precădere a sectorului I față de sectorul II are un caracter legic, fiind oglindit de legea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție.

În diferite etape, în funcție de anumiți factori și în condițiile concrete, conținutul acestei legi — producerea mai întâi a mijloacelor de producție — îmbracă diferite forme. În țara noastră, de exemplu, în procesul creării și dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului, al industrializării socialiste, creșterea cu precădere s-a manifestat prin creșterea mai rapidă a producției sectorului I. Astfel, între anii 1951—1980, în timp ce producția grupei „A” a crescut de 47 ori, cu un ritm mediu anual de 13,7%, producția grupei „B” a crescut de numai 18 ori, cu un ritm mediu anual de 10,1%.

Atunci cînd baza tehnico-materială a noii orînduiri a fost creată, iar ramurile cheie ale economiei naționale (construcția de mașini, siderurgia, energetica și chimia) au ajuns la un înalt nivel, se poate trece la apropierea ritmurilor de creștere a producției celor două sectoare.

Atît devansarea ritmului de creștere a producției sectorului II de către ritmul de creștere a producției sectorului I, cît și apropierea dintre cele două ritmuri de creștere nu constituie un scop în sine, ci sînt subordonate, în ultima instanță, satisfacerii tot mai depline a nevoilor materiale și spirituale ale poporului. Ca urmare, atunci cînd dezvoltarea producției sectorului I s-a făcut pe seama nedevelopării sectorului II, pentru restabilirea echilibrului, se impune creșterea mai rapidă, pentru o perioadă de timp, a producției sectorului II.

Apropierea dintre ritmurile de creștere a producției celor două sectoare și creșterea mai rapidă, pentru o anumită perioadă a producției sectorului II sînt forme ale conținutului legii creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție intrucît ele apar pe acea treaptă de dezvoltare a economiei cînd ponderea sectorului I în producția socialistă este predominantă ceea ce face ca în mărime absolută sporul producției sectorului I să fie mai mare.

Dezvoltarea cu precădere a producției mijloacelor de producție nu trebuie însă privită numai sub aspect cantitativ, ci și sub aspect calitativ care constă în aceea că paralel cu producerea mai întâi a mijloacelor de producție are loc și perfecționarea permanentă a acestora. Și un aspect și celălalt vor conduce, pînă la urmă, la sporirea producției bunurilor de consum, îmbunătățirea condițiilor de viață și ridicarea gradului de civilizație al poporului.

conf. dr. Gruiță PARĂIANU

Academia de Studii economice, București

Restructurarea ofertei de export

(Urmare din pag. 14)

de produse, ca urmare a crizei energetice și de materii prime, exportul de produse chimice în primele stadii de prelucrare nu mai asigură întotdeauna o recuperare corespunzătoare a input-urilor primare, un nivel ridicat de eficiență. Sporirea rentabilității producției și exportului impune, tot mai mult, realizarea de economii „pe verticală”, integrarea producției și recuperarea costului factorilor primari prin valoarea superioară a produsului finit. Aceasta este și tendința care se manifestă în prezent pe plan mondial ; după cum se arată în studiul UNCTAD ST/MD/23, în structura actuală a industriei chimice se afirmă un nou val de achiziționări și fuzionări, o mare parte a comerțului internațional efectuîndu-se între întreprinderi aparținînd unor grupuri gigant, constituite pe verticală.

În acest nou context trebuie situată și strategia reducerii costurilor „pe orizontală” prin realizarea de economii de scară, ca urmare a creșterii seriei (volumului) producției, specifică dezvoltării unor producții de bază și intermediare în deceniile șase și șapte. (vezi tabelul nr. 3)

Avem în vedere, spre exemplu, reducerea relativă a exportului de negru de fum și creșterea exportului de fire și fibre sintetice, care, așa cum arătam, conduce la multiplicarea valorii produselor. De asemenea, sporirea gradului de prelucrare a produselor petroliere, prin perfecționarea în continuare a producției și exportului de cauciuc, punerea accentului pe cauciucul polizoprenic, butadienstirenic, pe fabricarea de latexuri, pe exportul de anvelope și articole din cauciuc în conformitate cu actualele cerințe ale beneficiarilor externi (anvelope radiale, „tubeless”, anvelope gigant, etc.).

Ca mare exportator de îngrășăminte chimice, îndeosebi pe bază de azot — ponderea lor în export a fost în ultimii ani de 2,5 ori mai mare decât în Belgia, de peste 5 ori mai mare decât în Italia și de aproape 9 ori mai mare decât în R.F.G. — la care obținem cursuri de revenire favorabile (inferioare cursului comercial unic), putem realiza o creștere a prețului mediu pe tonă la export prin majorarea ponderii exportului de îngrășăminte complexe, prin adaptarea rapidă la modificările cererii, prin îmbunătățirea calității produselor oferite la export.

Totodată, realizarea unor acțiuni com-

plexe de comerț exterior și cooperare în producție pot conduce la o mai bună utilizare a capacităților noastre de producție, în acest domeniu, la dimensionarea optimă a exportului.

Economisirea energiei ca materie primă și combustibil

O DIRECȚIE importantă a restruc-turării ofertei de export a industriei chimice, concordantă cu cerința prelucrării avansate, o reprezintă orientarea producției spre procedeele tehnologice care asigură un consum redus de energie, ca și economisirea materiilor prime implicate în procesul de producție. Acest deziderat trebuie avut în vedere cu atît mai mult cu cît industria chimică se situează printre ramurile cu cele mai mari consumuri specifice de energie electrică pe un muncitor.

Folosirea unor tehnologii avansate, modernizarea și îmbunătățirea permanentă a instalațiilor utilizate, la nivelul tehnicii mondiale, sînt tot atîtea căi de realizare a unor produse chimice de un înalt nivel calitativ și competitive pe piața mondială în condițiile unor consumuri de materii prime și energie reduse. (vezi tabelul nr. 3).

Evoluții în configurația piețelor financiare internaționale

ÎN ULTIMELE două decenii s-a înregistrat o însemnată creștere a volumului operațiunilor efectuate pe piețele internaționale specializate în montarea de credite pe termen mijlociu și lung. De la circa 1,5 miliarde dolari, cât era la începutul anilor '60, totalul împrumuturilor angajate pe aceste piețe se situa după un deceniu în jur de 5 miliarde dolari, pentru a depăși 186 miliarde dolari în 1981. Accentuarea tendinței de amplificare a activității de credit este ilustrată de faptul că tranzacțiile încheiate în 1981 au depășit cu 55% totalul din 1980 și au însumat mai mult decât dublul valorii cumulate a creditelor din prima jumătate a deceniului trecut.

Dezvoltarea piețelor financiare internaționale nu a fost liniară, urmînd oscilațiile cererii și ofertei de fonduri pe care le-au determinat în această perioadă de timp mișcările speculative de capital, instabilitatea generalizată a valurilor, fluctuațiile dobînzilor, dezechilibrele mari de plăți la scară mondială. Din cauza condițiilor economice și monetare schimbătoare, în evoluția piețelor respective au apărut momente de criză, de scădere bruscă sau chiar de încetare a anumitor operațiuni, urmate apoi de creșteri puternice, pînă la niveluri record, ale aceluiași operațiuni. Datele publicate ilustrează chiar scăderi ale operațiunilor pe ansamblul piețelor financiare internaționale, așa cum au fost în 1973 sau în 1980, sub incidența mai multor factori, între care pe un loc principal s-a situat nivelul ridicat al dobînzilor.

Cu toate aceste fluctuații, dificultăți și crize, împrumuturile de pe piețele în cauză au căpătat o importanță pondere, devenind un element structural și permanent al fluxurilor internaționale de capital, ca și al activității bancare curente.

Acțiunea conjugată a unei multitudini de cerințe și de factori cauzali a produs în cursul acestui interval de timp adevărate mutații în structura și instrumentele piețelor financiare internaționale.

Mutații în structură și instrumente

LIMITATĂ pînă la începutul anilor '60 la emisiuni de obligațiuni străine pe piețele de capital ale unor țări occidentale deschise accesului debitorilor nerezidenți, gama împrumuturilor internaționale pe termen mijlociu și lung s-a lărgit considerabil sub impactul

dezvoltării pieței eurovalutelor. Lipsa de restricții și control asupra circulației eurovalutelor a permis deținătorilor de astfel de fonduri să efectueze nu numai operațiuni pe termen scurt pe piața monetară internațională, ci să treacă nestingheriți și pe piața financiară, pentru a subscrie emisiuni de hîrtii de valoare cu rambursarea pe termene mai lungi. Proveniența fondurilor și specificul tranzacțiilor explică de ce titlurile de credit nou apărute aveau să poarte denumirea sugestivă de **euroobligațiuni**.

Caracteristica euroobligațiunilor este aceea că, spre deosebire de așa-numitele emisiuni de obligațiuni străine, lansarea împrumutului, ca și toate fazele ulterioare ale operațiunii se desfășoară în afara țării în a cărei monedă este exprimat titlul de credit, corespunzător deci cunoscutului circuit extranațional al eurovalutelor.

Noua componentă a piețelor specializate în credite pe termen mijlociu și

obligațiunilor a ajuns în ultimii doi ani la circa 60%. (vezi tabelul nr. 1).

În urmă cu un deceniu, fluctuațiile mari de dobînzii au stat la originea formării unei noi componente a piețelor financiare internaționale, denumită a **euroîmprumuturilor**.

Noua piață financiară se deosebește de cele anterior constituite prin faptul că împrumutul nu se mai materializează în obligațiuni emise de către debitor, care pot fi subscribe, în principiu, de orice persoană fizică sau juridică atrasă de condițiile oferite de cost și termen. Eurocreditele sînt montate și subscribe în întregime de un grup de bănci alcătuit anume pentru fiecare operațiune în parte, fără intervenția altor participanți, piața căpătînd astfel un caracter închis. Tehnică folosită de multă vreme — însă nu pe o scară largă — pentru mobilizarea de fonduri în vederea finanțării unor afaceri importante, constituirea de consorții bancare a devenit în acești ani o practică uzuală, ducînd la formarea unei adevărate piețe specializate în asemenea operațiuni.

O trăsătură definitorie a tranzacțiilor de pe piața eurocreditelor este că titlul de credit constă într-o convenție semnată între debitor și grupul băncilor creditoare, care stabilește raporturi juridice numai între părțile în cauză și nu mai lasă posibilitatea unei negocieri a hîrțiilor de valoare pe piața secundară de capital, așa cum este cazul obligațiunilor străine și al euroobligațiunilor.

Un alt element specific al eurocreditelor îl constituie costul lor variabil, în funcție de evoluția dobînzilor pe piețele monetare. Într-o perioadă de accentuată scumpire a creditului, faptul că obligațiunile sînt în mod tradițional purtătoare de dobînzii fixe a creat un handicap în privința atragerii subscriitorilor potențiali. În momentele de creștere puternică a nivelului dobînzilor, deținătorii de fonduri s-au îndreptat de preferință spre plasamente pe termen scurt, pe piețele monetare naționale și internaționale, care ofereau cîștiguri substanțiale într-o perspectivă apropiată și astfel oferta de capitaluri pe piețele financiare s-a redus considerabil.

Prin stabilirea unui cost variabil, constînd în aplicarea unei marje asupra unei dobînzii de referință de pe piața monetară, de regulă dobînda la depozitele interbancare în eurovalute practicate în mari centre financiare cum este Londra, sistemul eurocreditelor

Tabelul nr. 1
Evoluția piețelor financiare
internaționale pe categorii de credite

— milioane dolari —

	Emisiuni obligațiuni străine	Emisiuni euroobli- gațiuni	Eurocredite bancare	Total
1965	2 360	688	—	3 248
1972	3 421	6 335	6 857	16 613
1975	11 342	8 567	20 992	40 901
1979	22 264	18 726	82 812	123 802
1980	17 930	23 970	77 392	119 312
1981	21 369	31 616	133 354	186 339
1982 (tr. I)	5 978	12 030	17 585	35 643

Sursa tabelelor: World Financial Markets, Morgan Guaranty Trust Company, colecția 1968—1982

lung s-a dovedit mai suplă și mai dinamică, devansînd treptat sectorul tradițional al emisiunilor de obligațiuni străine, frînat uneori de faptul că se află în raza de acțiune a politicii monetare pusă în aplicare în țările unde se desfășoară operațiunile. Începînd din 1963, cînd apar primele date sintetice, împrumuturile emise sub formă de euroobligațiuni au crescut de aproape 40 de ori în cursul unui interval de 17 ani, cu oscilații de la un an la altul ale volumului global de pînă la 40% în jos și de circa 110% în sus. După ce a reprezentat în anii '70 un procent mediu de 50% din totalul emisiunilor cu caracter internațional, proporția euro-

s-a dovedit mai adecvat condițiilor date. Acest sistem nu a produs, de fapt, modificări de esență în mecanismul de funcționare a piețelor financiare internaționale, ci mai curînd a schimbat modul de circulație a capitalurilor. Formula obligațiilor neapărînd întotdeauna satisfăcătoare, o parte din deținătorii de disponibilități pe termen lung au preferat ca, în locul unor tranzacții directe cu debitorii, să-și încredințeze practic fondurile băncilor, sub formă de plasamente pe termen scurt. Întemeiate pe importanța capacitate de refinanțare astfel creată băncile și-au asumat rolul profitabil de intermediar între parteneri care vor să dea și respectiv să ia bani cu împrumut pe termene lungi, la dobînzii corespunzînd nivelului la creditele pe termen scurt. De aceea, s-a apreciat că un principal avantaj al eurocreditelor constă în reducerea riscului pe care trebuie să-l suporte debitorii și creditorii pe termene mai lungi, de a fi nevoiți să plătească mai mult sau să încaseze mai puțin decît dobînzile curente atunci cînd se produc modificări de nivel.

cursul ultimilor zece ani al piețelor în discuție.

În fața exigențelor pieței și a schimbărilor aduse prin sistemul eurocreditelor, s-au impus de la sine transformări în privința condițiilor, precum și a instrumentelor specifice ale piețelor specializate în emisiuni de titluri. Cu începere din 1978 au devenit o practică uzuală euroobligațiunile cu dobînzii variabile, indexate de regulă — la fel ca eurocreditele — asupra dobînzilor la depozitele interbancare pe una dintre principalele europiețe și prevăzînd adeseori anumite limite pentru apărarea partenerilor împotriva unor fluctuații prea mari ale condițiilor de cost. De menționat că din 1980 ponderea euroobligațiilor cu dobînzii variabile a început să depășească pe aceea a titlurilor emise cu dobînzii fixe.

Sînt interesante inovațiile apărute în ultimul timp ca, de exemplu, euroobligațiile cu „dobînzii-trăgaci” („drop-lock bonds”), care în cazul depășirii unui nivel de cost, considerată „declanșator”, se transformă în titluri obișnuite, purtînd pe tot restul duratei o dobîndă

noile instrumente financiare, astfel încît în ultimă analiză cele apar mai rentabile decît cele emise în condiții uzuale.

Un mecanism în continuă adaptare

○ PRIVIRE retrospectivă asupra piețelor financiare internaționale oferă așadar, imaginea unui mecanism în continuă evoluție, în vederea adaptării la cerințele, ca și la condițiile incerte determinate de situația monetară instabilă existentă pe plan mondial. Importanța dobîndită de aceste piețe într-o perioadă de însemnate dezechilibre în relațiile financiar-valutare internaționale este scoasă în evidență de rolul esențial îndeplinit în procesul transferului de fonduri din partea țărilor cu balanță excedentară către cele cu balanță deficitară. În această privință se poate cita ca cel mai reprezentativ proces reciclarea petrodolarilor după cele două „șocuri” petroliere din anii '70.

În ce privește, însă, modul cum și-au îndeplinit în fapt acest rol piețele financiare internaționale, cifrele privind grupurile de țări sau entități beneficiare de credite scot în evidență o situație inacceptabilă (vezi tabelul nr. 2). De la o proporție de circa 54% în urmă cu 7 ani, partea ce a revenit țărilor capitaliste dezvoltate din totalul creditelor angajate a depășit 60% în 1980, pentru a se apropia de 70% în 1981. Numai debitorii din S.U.A. au obținut circa 62 000 milioane dolari, adică mai mult decît suma cumulată pe toate celelalte grupuri în afară de țările dezvoltate. Referitor la împrumuturile către țările în curs de dezvoltare, se impune precizarea că grosul fondurilor a fost în mod permanent primit numai de un grup restrîns de beneficiari. Luînd pentru edificare cele mai recente cifre se constată că din totalul de 37 707 milioane dolari înregistrat în 1981, un număr de 10 țări dintre cele care au atins un anumit grad de dezvoltare, ca Brazilia, Mexic, Argentina, Peru ș.a., au primit circa 31 000 milioane, în vreme ce zeci de țări subdezvoltate nu au avut deschis de fel accesul la asemenea surse de fonduri pentru a putea finanța vitale proiecte economice și sociale.

Reține atenția și faptul că, din cauza unei politici tot mai restrictive a băncilor din țările occidentale, volumul creditelor obținute de țările socialiste s-a redus simțitor de cîțiva ani, ceea ce nu poate să aibă decît o incidență negativă asupra dezvoltării relațiilor economice Est-Vest.

Pornind de la toate aceste aspecte se desprinde concluzia că asemenea altor mecanisme care funcționează în lumea capitalistă, dar sînt de un interes general, pentru toate statele, piețele financiare internaționale prezintă unele tendințe și evoluții ce nu răspund pe deplin vocației lor universale. O re-așezare a sistemelor ce condiționează relațiile internaționale de credit se înscrie în cerințele de stringență actualitate ale înfăptuirii unei noi ordini economice în lume.

Radu NEGREA

Tabelul nr. 2

Totalul creditelor angajate pe piețele financiare internaționale pe categorii de debitori

— milioane dolari —

	1975	1978	1979	1980	1981	1982 ian.-mart.
Țări capitaliste dezvoltate	22 445	53 916	58 134	71 832	127 000	23 300
Țări O.P.E.C.	2 966	11 941	12 971	11 588	12 301	4 143
Țări în curs de dezvoltare	8 716	29 576	38 086	25 951	37 707	7 179
Țări socialiste	2 836	3 797	7 400	2 874	1 866	125
Organizații internaționale	3 936	5 218	6 211	7 067	7 465	1 896
Total	40 901	104 448	124 802	119 312	186 339	36 643

Trebuie subliniat, de asemenea, că prin procesul de „sindicalizare”, cum se mai numește constituirea de consorții bancare pentru montarea unor asemenea credite, s-a putut mări considerabil valoarea nominală a operațiunilor, ceea ce le-a sporit atractivitatea mai ales pentru debitorii de prim rang. Spre exemplificare, în timp ce o emisiune de obligațiuni străine sau de euroobligații nu depășește de regulă ordinul zecilor de milioane de dolari, din considerente practice, respectiv pentru a găsi subscriitorii în momentul lansării, un eurocredit însumează de multe ori sute de milioane de dolari și au fost cazuri depășind un miliard de dolari pentru o operațiune în favoarea unui singur debitor, în speță pentru instituții financiare din Canada, Italia, Franța, Suedia.

Toate aceste elemente au concurat la o creștere incomparabil mai rapidă a componentei „eurocredite” comparativ cu celelalte două sectoare mai demult constituite ale piețelor financiare internaționale. După cum se poate observa din cifrele privind categoriile de tranzacții, eurocreditele au ajuns să reprezinte anul trecut peste 70% din volumul global al operațiunilor, fiind de departe cel mai dinamic segment în

fixă, stabilită de la început. Alte forme noi, originale sînt reprezentate de euroobligațiunile legate de prețul petrolului sau al aurului, precum și de euroobligațiunile cu dobîndă fluctuantă convertibile, în condiții prestabilite, în titluri cu dobîndă fixă, a căror rambursare se poate cere înșă de purtători din momentul preschimbării.

În sfîrșit, atrage atenția avalanșa din ultimul trimestru al anului 1981 și primul trimestru din anul curent a împrumuturilor cu „cupon zero”, care au atins o valoare totală de circa 2 miliarde dolari. Acestea sînt remunerate în locul dobînzii printr-un sistem de scontare a titlurilor. De exemplu, General Motors a lansat pe piață astfel de euroobligațiuni pe durată de 10 ani, în valoare totală de 250 milioane dolari, cu un preț de emisiune de 25-25 — adică 250,25 dolari plătibili pentru fiecare titlu cu valoarea nominală 1 000 dolari, care reprezintă suma de rambursat la scadență. În mod practic prețul indicat duce la echivalentul unei obligațiuni cu dobînda de 14,75% pe an. Interesul debitorilor privind asemenea titluri constă în costul mai redus față de nivelul pieței, iar acela al creditorilor rezidă în principal în scutirea de impozite pe dobînzii de care beneficiază prin defi-

FAO: recoltă cerealiară ridicată în 1982

CULTURILE cerealiere nu au avut de suferit de urma înghețului care a afectat, în iarna trecută, America de Nord și alte mari zone destinate acestor culturi, apreciază studiul F.A.O. intitulat „Perspective alimentare” astfel că în anul 1982 se așteaptă să se obțină producții ridicate în țări ca S.U.A., R.F.G., Franța, Anglia și o serie de țări socialiste.

Comerțul mondial cu grâu și cereale secundare va atinge 204 mil. tone în anul agricol 1981—1982 (+9 mil. tone față de intervalul precedent), niveluri record fiind așteptate atât la livrările către țările dezvoltate cât și către cele în curs de dezvoltare. Acestea din urmă se pare că vor însuma 64 mil. tone, cu 12 la sută mai mult decât în anul trecut, cu creșteri mai mari (+4 mil. t) — totalizând 24 mil. t — în ce privește cele destinate țărilor cele mai sărace.

Raportul F.A.O. prevede o majorare importantă a stocurilor mondiale, care se așteaptă să atingă 268 mil. t la sfârșitul anului agricol 1981—1982, în primul rând, pe seama cerealelor secundare, dar și ca urmare a creșterii stocurilor la grâu și orez. În măsura în care aceste previziuni se vor dovedi realiste, stocurile vor reprezenta 17—18 la sută din consum, ceea ce — potrivit aprecierilor F.A.O. — constituie nivelul minim necesar pentru a se asigura securitatea alimentară mondială.

Se mai semnalează, pe de altă parte, reducerea la 8,42 mil. tone (—570 mii t) a ajutorului cerealiier internațional, ceea ce reprezintă cel mai scăzut nivel în intervalul începând cu 1976—1977, în condițiile în care cantitățile sporite acordate de S.U.A. ca ajutoare nu au putut suplini reducerile importante înregistrate de Piața comună.

Rezerve valutare reduse în lumea a treia

LICHIDITATEA totală a țărilor în curs de dezvoltare (membre ale

O.P.E.C.) s-a redus cu 15 la sută în 1981, diminuând rezervele de valută la 85,5 miliarde de dolari, sumă echivalentă cu importurile țărilor respective pe o perioadă de numai 2 luni și jumătate. Deși o situație similară apărută în 1975 a fost depășită, la vremea respectivă țările în curs de dezvoltare reușind să-și refacă rezervele de mijloace de plată externe, potrivit unui studiu al Băncii AMEX o astfel de recuperare se pare că nu va mai fi posibilă în cursul anului curent, inclusiv datorită scăderii capacității lor de a obține împrumuturi externe.

Un fenomen de natură să accentueze aceste dificultăți îl constituie prelungirea recesiunii în țările industrializate, ceea ce va face ca importurile lor din lumea a treia — și deci încasările valutare ale acestora din urmă — să nu mai atingă nivelurile anterioare.

Paralel, datorită extensivității (aici incluzând și pe cea a țărilor din O.P.E.C.) totalizează 257,4 miliarde dolari — apreciază studiul băncii AMEX

Programe de dezvoltare

Camerun: preocupări pentru valorificarea resurselor locale

DACA în cursul ultimilor cinci ani preocupările în domeniul economic în Camerun au fost circumscrise unor programe de o pronunțată austeritate — menite să combată efectele recesiunii economice mondiale, în ultimul timp situația economică a acestei țări cunoaște o ameliorare treptată. Planul de dezvoltare economică 1982—1986 prevede investiții în valoare de 2 300 miliarde franci CFA (1 dolar S.U.A. = 283,3 fr CFA) față de 685 mrd. franci CFA în planul anterior. Sectorului public îi revin 60%, iar celui privat 40% din totalul acestor investiții. Opțiunile fundamentale ale planului sînt realizarea efectivă a autoaprovizionării pe plan alimentar, sarcini sporite în sectorul agricol, forestier, al creșterii animalelor și în pescuit — nu numai pentru satisfacerea cererii interne, ci și pentru exporturile în continuă creștere. Se urmărește totodată intensificarea eforturilor de prospectare și exploatare a resurselor miniere și energetice, în sprijinul creșterii economice a țării.

În ce privește industria, reorientarea procesului de industrializare este concepută printr-o politică de valorificare prioritară a bazei proprii de materii prime.

Stadiul incipient în care se află încă agricultura și prioritățile imediate ale economiei au făcut ca în noul plan să fie înscrise ca obiective realizarea de fabrici agroindustriale (pentru prelucrarea maniocului, a tomatelor, pentru obținerea de ulei de arahide etc.) precum și a altor fabrici pentru produse farmaceutice, articole casnice, mase plastice, sticlă, tablă. Fabricile vor fi amplasate atît în capitala țării Yaoundé, cit și în orașele Douala și Garoua.

Pe această bază se prevede creșterea producției alimentare cu 3% pe an, intensificarea producției agricole și îmbunătățirea circuitelor de comercializare, paralel cu pregătirea de cadre de specialitate. Se urmărește totodată desfășurarea unei activități de control asupra producției, comercializării și prelucrării produselor agricole. Creșterea animalelor și pescuitul vor trebui să ducă la asigurarea unui consum de proteine de origine animală echivalent cu 36 kg carne de vită pe persoană pe an.

Relațiile economice între România și Camerun desfășoară în baza Acordului comercial și a Acordului general de cooperare economică și tehnică. România exportă în Camerun: țesături din fibre sintetice și artificiale, încălțăminte cu talpă de piele, cauciuc, geamuri, aparate medicale și importă produse ca uleiuri vegetale, țigeli și bitum.

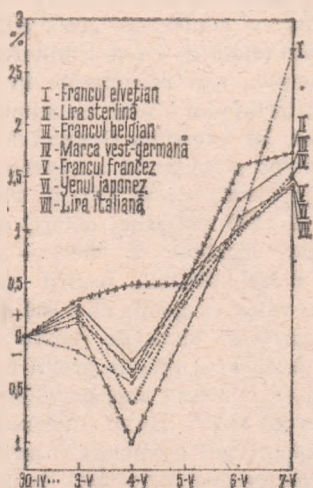
Liliana RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PRIMA SAPTĂMINĂ A LUNII MAI a.c., evoluțiile de pe piețele valutare internaționale au avut ca principală caracteristică prelungirea tendinței de deteriorare a poziției dolarului S.U.A. față de majoritatea valurilor occidentale, în principal sub influența reducerii dobânzilor la fondurile în această valută atît pe piața S.U.A. cit și pe cea internațională de capital.

Pe fondul slăbirii generale a cursului dolarului, al speranțelor legate de o soluționare negociată a conflictului anglo-argentinian, ca și al menținerii unor niveluri relativ ridicate a dobânzilor la fondurile în lire sterline, cursul acestei valute s-a apreciat, de la 1,7960 dolari în ziua de referință, de 30 aprilie a.c., la 1,8275 dolari la finele intervalului analizat.

Marca vest-germană a cunoscut, de asemenea, o apreciere sensibilă față de dolar (de la 2,33 mărci/1 dolar la finele lunii aprilie a.c. la 2,2950 mărci/1 dolar la 7 mai a.c.) în principal sub influența tendințelor favorabile înregistrate și anticipate în economia vest-germană (soldarea balanței de plăți a țării cu un excedent de 1,58 miliarde mărci în luna martie a.c., reducerea șomajului în aprilie a.c., estimarea unei creșteri reale a P.N.E. în 1982 cu 0,5 la sută în termeni reali și a unui excedent în contul curent al balanței de plăți de circa 5 miliarde mărci la nivelul întregului an). Poziția francului elvețian a înregistrat o revenire

Evoluția principalilor valuri occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 3—7 V. Bază: 30 aprilie a.c.

notabilă spre sfârșitul intervalului analizat, în special după hotărîrea Băncii Naționale a Elveției de a nu proceda la noi reduceri ale dobânzilor interne similare celor operate de alte autorități centrale din țările vest-europene. La finele săptămînii această valută era cotată la 1,8975 franci/1 dolar, comparativ cu 1,9490 franci/1 dolar în ziua de referință (o apreciere cu 2,7 puncte procentuale). Pe fondul slăbirii poziției generale a dolarului S.U.A., în intervalul analizat aprecieri sensibile de curs dar mai puțin pronunțate au înregistrat și alte valuri vest-europene. Astfel, francul francez a marcat o apreciere cu 1,5 puncte procentuale (de la 6,08 la 5,99 franci/1 dolar), francul belgian cu circa 1,66 puncte procentuale (de la 44,07 la 43,35 franci/1 dolar) iar lira italiană cu aproape 1,5 puncte procentuale (de la 1295 la 1276 lire/1 dolar).

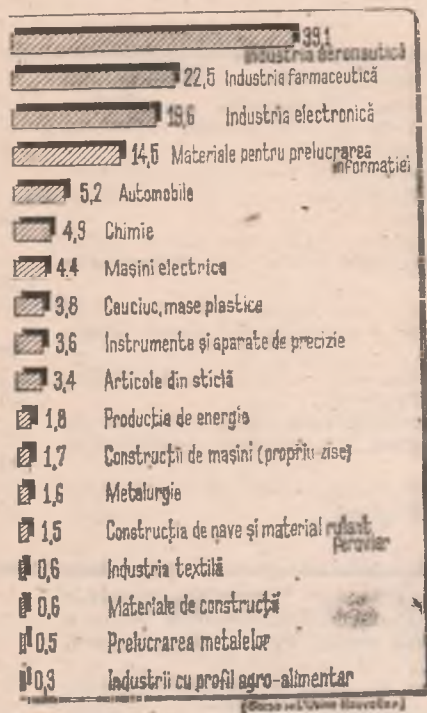
Dobânzile la fondurile în principalele curovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 30 aprilie și 7 mai a.c.): eurodolarul 14,9375 la sută și 14,5625 la sută, euromărci vest-germane 8,625 la sută și 8,5625 la sută, eurofranci elvețieni 5,125 la sută și 4,625 la sută, eurolire sterline 13,75 la sută și 13,3125 la sută.

Prețul aurului a prezentat o evoluție descendentă, situîndu-se la ultimul fixing de la Londra din săptămîna analizată la 334,75 dolari/uncie, (în scădere cu 26,5 dolari față de ultimul fixing din luna aprilie).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Ramurile „de vîrf“ și cercetarea

• AȘA-ZISELE ramuri „de vîrf“ ale industriei, purtătoare de progres tehnic, se caracterizează între altele și printr-un nivel ridicat al activității de cercetare științifică și dezvoltare, prin ponderea superioară a fondurilor alocate în

Ierarhia subramurilor industriale sub raportul cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare (în % din valoarea adăugată)

acest scop. Un exemplu îl oferă graficul alăturat, care prezintă ponderea cheltuielilor respective din 18 subramuri ale industriei franceze, raportate la valoarea adăugată (echivalentul producției nete), produsă în fiecare dintre ele în anul 1980, în întreprinderile cu peste o sută de salariați.

După cum se vede, în jumătatea superioară a graficului — cea incluzând subramurile cu ponderi ale cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare cuprinse între 3,6 și 39,1% — figurează subramuri cu o intensă și permanentă penetrație a progresului tehnic, cum sînt industria aeronautică, cea farmaceutică, cea electronică și de materiale pentru prelucrarea informației, construcția de automobile, industria chimică, a cauciucului și masei plastice, precum și construcția de mașini electrice, de instrumente și aparate de precizie. Chiar dacă ponderile respective variază, evident, de la o țară industrială la alta, componența „plutonului fruntaș“ (sub aspectul

efortului de cercetare) al subramurilor industriale rămîne — în linii mari — aceeași.

Perspective în utilizarea energiei eoliene

ÎN Uniunea Sovietică au fost elaborate o serie de proiecte — diferențiate ca anvergură și aplicabilitate în perspectivă — de utilizare a energiei vîntului. Începutul va consta în construirea unor centrale electrice eoliene de pînă la 5 MW urmate de altele cu puteri de 6—20 MW, dispunînd de unul sau mai multe agregate. Asemenea centrale vor fi înălțate pe turnuri înalte de aproximativ 500 m.

Calculule specialiștilor evidențiază că, în regiunea Moscovei, la o centrală eoliană proiectată cu opt elice vor funcționa generatoare electrice cu puteri între 40 și 80 MW, puterea totală a centralei sporind în cazul amplasării acesteia în zone cu o mai mare intensitate a curenților de aer. Se studiază, de asemenea, posibilitatea amplasării (de pildă cu ajutorul unor aerostate) de centrale eoliene la altitudini de ordinul a 5 000 m deasupra nivelului mării, pentru valorificarea forței unor curenți de aer permanenți și puternici.

Se apreciază că prin construirea a o sută de centrale eoliene cu o putere unitară de 1 000 MW, care să fie reunite într-un sistem interconectat, s-ar obține o funcționare regulată a sistemului, indiferent de variațiile puterii vîntului în timp și în spațiu. Se preconizează, de asemenea, construirea de centrale eoliene corelate cu centrale electrice hidroacumulative; în perioadele de intensificare a curenților de aer, energia electrică furnizată de centrala eoliană ar pune în mișcare pompele destinate să ridice apa în lacul de acumulare din amonte de centrala hidroacumulatoare, iar în perioadele de acalmie ar funcționa turbinele hidrocentrale.

Ridicarea nivelului științific al conducerii

DUPĂ OPINIA unor economiști americani, cea mai importantă sarcină căreia trebuie să-i facă față actualmente conducerile companiilor industriale din S.U.A. constă în reorientarea conducerii concrete către soluționarea prioritărilor a problemelor legate de accelerarea creșterii productivității muncii și sporirea eficienței utilizării tuturor categoriilor de resurse, ca o condiție esențială pentru înviiorarea ritmului de creștere economică.

Atingerea obiectivului menționat implică îmbunătățirea calității conducerii economice, aplicarea — în practica acesteia — a unor metode eficiente de studiere a operațiunilor procesului de producție, a analizei statistice etc. Aceasta, deoarece în mod frecvent — afirmă specialiștii citați — nu sînt folosite metodele moderne de conducere,

programare și control, cadrele respective bazîndu-se mai mult pe intuiție și pe experiența personală, ceea ce dă naștere la aprecieri subiective, vădit insuficiente în condițiile actuale, pentru soluționarea unor probleme economice acute.

Printre metodele de planificare și conducere recomandate a fi folosite cu prioritate de cadrele ocupate cu munca concretă de conducere figurează programarea lineară (pentru asigurarea repartizării optime a resurselor); analiza corelațiilor critice (între totalul încasărilor din desfacere și volumul producției); utilizarea în procesul de planificare a fișelor tehnologice de montaj, a planurilor-grafice calendaristice, pe cicluri; elaborarea schemelor de optimizare (pe bază de model) a amplasării echipamentului de producție; metodele de ridicare a eficienței utilizării timpului de lucru (prin perfecționarea organizării muncii); cele de prognozare (a caracteristicilor statistice și a parametrelor calitative); aplicarea modelelor-rețea ale procesului de producție.

Fermă de lapte în... deșert

ÎN Arabia Saudită, într-o zonă de deșert situată la aproape o sută de km de capitala țării — Ryad — se află în curs de edificare cea mai mare fermă autonomă de vaci de lapte din lume. Avînd la bază importul de tehnică, material semîncer și vaci de rasă din țări dezvoltate, ferma — realizată cu ajutorul specialiștilor firmei suedeze Alfa-Laval — funcționează pe principiul circuitului integrat de producție.

Acțiunea a început acum cîțiva ani cu foraje de prospectare a unei pînze freatice de adîncime, pînă la începutul acestui an fiind puse în funcțiune 23 de puțuri de extracție (cu un debit de 50 l/sec. fiecare); apa pompată servește indeosebi la irigarea permanentă a plantației de ierbură furajeră rapid crescătoare (se obțin zece recolte pe an). Astfel, este asigurată baza furajeră pentru vacile de lapte, șeptelul ajungînd la începutul anului curent la 9 mii de capete.

Laptele muls este prelucrat pe loc într-o fabrică dotată cu cele mai moderne utilaje, care (la o capacitate de producție, proiectată, de 75 tone pe zi) furnizează zilnic 40 tone de produse lactate pentru consumul populației, într-o gamă variată de articole, începînd cu lapte pasteurizat și pînă la înghețată.

Se apreciază că ferma ar putea fi extinsă pînă la o suprafață cultivată de 3 000 ha și un șeptel de 25 mii de capete bovine, exploatarea ei urmînd să ofere o experiență utilă pentru valorificarea unor regiuni deșertice.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 19 din 14 mai 1982

- Vizita de stat a președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, în Grecia. Contribuție remarcabilă la dezvoltarea prieteniei și colaborării dintre România și Grecia (Dinu Dragomirescu) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Exigențe ale asigurării unor corelații optime între indicatorii de plan (Corneliu Bârnea) 2
- Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate
 - Posibilități de întărire a autofinanțării unităților economice (Eugen Vasilescu, Florin Georgescu) 5
 - Implicații ale autogestiunii în fermele zootehnice (Maria Stroe, Georgeta Nețtu) 7
- Pregătirea din timp și de bună calitate a necesarului de piese de schimb (I. Mihai) 9
- Apicultura — o îndeletnicire cu ample posibilități de dezvoltare rentabilă (Ovidiu Grasu) 11
- Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior. Restructurarea ofertei de export în industria chimică (Olga Mihăescu, Ioan Popa) 13

- Repartiția rațională a forțelor de producție în teritoriu — componentă a dezvoltării intensive (I) (Constantin Bărbăciouru) 15

- Cititorii au cuvîntul 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Concentrarea potențialului din întreprinderi pentru dezvoltarea activităților creative-inovative (Ionel Dumbravă) 18

TEORII-IDEI

- Viitorul în viziunea specialiștilor. Întrebări, dileme, noi ipoteze (Maria D. Popescu) 20
- Școli ● curente ● economiști. Interpretări ale „teoriei ocupării forței de muncă” în doctrinele occidentale (I) (Eufrosina Ionescu) 22
- Coordonate ale conducerii întreprinderii (Erwin Hutira) 25

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Reproducția produsului social (Gruțiță Parăianu) 26

ECONOMIE MONDIALĂ

- Documentar. Evoluții în configurația piețelor financiare internaționale (Radu Negrea) 28
- Tendințe-conjuncturi 30
- Mondorama 31

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Consultații în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic și în ajutorul instruirii propagandiștilor

IN THIS ISSUE

- The state-level visit of president Nicolae Ceausescu, and comrade Elena Ceausescu, in Greece. A remarkable contribution to the development of friendship and collaboration between Romania and Greece (Dinu Dragomirescu) 1
- Ways to increase efficiency in foreign trade. Restructuring the export supply in the chemical industry (Olga Mihăescu, Ioan Popa) 13
- Rational territorial distribution of the productive forces — a component of the intensive development (I) (Constantin Bărbăciouru) 15
- Enterprise potential focused on developing creative and innovating activities (Ionel Dumbravă) 18
- The future in the vision of specialists. Questions, dilemmas and new hypothesis (Maria D. Popescu) 20
- Schools ● trends ● economists. Interpretations of the „theory on the employment of the labour force” in the western doctrines (I) (Eufrosina Ionescu) 22
- Trends in the configuration of the international financial markets (Radu Negrea) 28

DANS LE NUMÉRO

- La visite d'Etat du président Nicolae Ceausescu, avec la camarade Elena Ceausescu, en Grèce. Remarquable contribution au développement de l'amitié et de la collaboration entre la Roumanie et la Grèce (Dinu Dragomirescu) 1
- Voies d'accroissement de l'efficience du commerce extérieur. La restructuration de l'offre d'exportation de l'industrie chimique (Olga Mihăescu, Ioan Popa) 13
- La distribution rationnelle des forces productives sur le territoire — composante du développement intensif (I) (Constantin Bărbăciouru) 15
- La concentration du potentiel des entreprises pour le développement des activités créatives et innovatrices (Ionel Dumbravă) 18
- Le futur dans la vision des spécialistes. Questions, dilemmes, nouvelles hypothèses (Maria D. Popescu) 20
- Ecoles-courants-economistes. Interprétations de „la théorie de l'emploi de la main d'oeuvre” dans les doctrines occidentales (I) (Eufrosina Ionescu) 22
- Documentaire. Evolutions dans la configuration des marchés financiers internationaux (Radu Negrea) 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Официальный визит президента Николае Чаушеску, вместе с товарищем Елена Чаушеску, в Грецию. Выдающийся вклад в развитие дружбы и сотрудничества между Румынией и Грецией (Дину Драгомиреску) 1
- Пути увеличения эффективности во внешнеэкономической деятельности. Изменение структуры предложения на экспорт со стороны химической промышленности (Олга Михэеску, Иоан Попа) 13
- Рациональное размещение производительных сил на территории — составная часть интенсивного развития (I) (Константин Бăрбăчору) 15
- Концентрация существующего на предприятиях потенциала для развития творческо-новаторской деятельности (Ионел Думбравă) 18
- Будущее в воззрении специалистов. Вопросы, дилеммы, новые гипотезы (Мария Д. Попеску) 20
- Школы ● течения ● экономисты. Толкования «теории занятости рабочей силы» в западных доктринах (I) (Еуфросина Ионеску) 22
- Эволюции в конфигурации международных финансовых рынков (Раду Негреă) 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, — cod 70 159, București.

Redacția și administrația: 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28-30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

● IUTINA ● TEXTINA ● OINA ●
 ● TEXTINA ● OINA ●
 ● TEXTINA ● OINA ● IUTINA ●

● IUTINA ● TEXTINA ●
 ● TEXTINA ● OINA ●
 ● OINA ● IUTINA ●

● IUTINA ● TEXTINA ●
 ● TEXTINA ● OINA ●
 ● IUTINA ● TEXTINA ●

● TEXTINA ● OINA ●
 ● OINA ● IUTINA ●
 ● IUTINA ● TEXTINA ●

Magazinele universale VICTORIA, BUCUREȘTI, UNIREA, BUCUR-OBOR, prin raioanele specializate în desfacerea țesăturilor decorative, pun la dispoziția celor interesați o varietate de țesături de uz casnic, într-o gamă diversă de modele și poziții coloristice și avînd o mare rezistență în utilizare.

Țesăturile destinate decorațiunilor interioare sînt realizate din fire de in și cîneapă, în amestec cu alte fibre, la care se pot aplica o serie de tratamente (albire, vopsire, imprimare) ce conferă produselor moliciune, un tușeu plăcut.

Oricărei locuințe i se poate acorda un plus de confort și modernitate prin aplicarea unor decorațiuni interioare de bun gust.

● Mobilierul (scaune, fotolii, canapele etc.) poate fi tapițat cu TEXTINA, stofă de mobilă modernă și deosebit de rezistentă.

● Draperiile pot fi confecționate din OINA sau IUTINA, țesături vopsite sau imprimate, care au calitatea de a menține răcoare în cameră pe timpul verii sau căldură în timpul iernii.

Pentru tapetarea pereților locuinței, în special ai holurilor, se poate utiliza cu succes articolul OINA — natur, vopsit uni sau imprimat.

OINA și IUTINA sînt țesături ideale pentru confecționarea huselor pentru fotoliile autoturismelor.

În curînd magazinele și raioanele specializate vor pune în vînzare articole de marochinărie executate din țesături decorative IUTINA—OINA—TEXTINA, articole adecvate sezonului estival.

Aceste articole satisfac cele mai exigente gusturi, mai ales dacă sînt confecționate cu ingeniozitate și rafinament.

Draperiile, husele, tapetele și tapițeriile realizate din țesăturile decorative TEXTINA, OINA, IUTINA asigură fiecărui cămin o ambianță intimă, familiară, completînd cu originalitate noia specifică locuinței.

Bucuria Copiilor

La începutul verii... daruri potrivite cu exuberanța copiilor noștri! Să nu uităm că între 15 mai—15 iunie '82, **MAGAZINELE SPECIALIZATE ALE COMERȚULUI DE STAT** ne oferă posibilitatea de a alege din bogatul sortiment cadouri pentru cei mici.

● **JUCĂRII** mecanizate (mașinuțe, mașini de cusut); din material textil (ursuleți, cățeluși, pisicuțe, iepurași, căluți, elefanți); din cauciuc și material plastic destinate jocurilor în aer liber (gălețușe, stropitori, mingi etc.)

● **JOCURI DIN CARTON POLIGRAFIAT** educativ-distractive cu diverse teme: din istorie („Dați și romanii“, „File din istorie“); din

geografie („Tura României“, „Să ne orientăm pe hartă“); din zoologie („Loto cu animale“, „Domino cu păsări“, „Animale din continente“); de perspicacitate („Joc ghicitoare“, „Cine găsește întâi“, „Găsește al cui este?“; de îndemnare („Am învățat să cos“, „Să țesem frumos“)

● **JOCURI DE CONSTRUCȚII** pentru diverse activități practice (truse de traforaj, truse pentru micii electricieni, truse de ștampile cu figurine: păsări, animale, flori, autovehicule etc.)

● **APARATE DE FOTOGRAFIAT** „ORIZONT“ pentru amatori

● **ARTICOLE SPORT** (biciclete PEGAS, triciclete, trotinete, roțile etc.)